

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-4.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Навчально-науковий інститут бізнесу та сучасних технологій

Форма навчання заочна

Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту

Допускається до захисту

Завідувач кафедри _____ доц. Є.А. Карпенко

«10» грудня 2020 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: «Організація обліку та контролю податку на прибуток підприємства в умовах застосування інформаційних систем і технологій»

(за матеріалами ТОВ «Мокавто», м. Черкаси)

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

за освітньою програмою «Облік і аудит»

ступеня «магістр»

Виконавець роботи   **Матюша Яна Юріївна**

_____ 07.12.2020 р.

Науковий керівник   **к.е.н., доцент Ночовна Юлія Олександрівна**

_____ 07.12. 2020 р.

Полтава – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	.4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Сутність і значення податку на прибуток, об'єкт оподаткування, механізм стягнення.....	8
1.2. Значення і завдання обліку та контролю розрахунків з податку на прибуток.....	21
1.3. Характеристика фінансово-господарської діяльності й постановки обліку та контролю на ТОВ “Мокавто”.....	28
Висновки за розділом 1.....	46
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ.....	49
2.1. Нормативно-правове регулювання та порядок нарахування податку на прибуток в Україні.....	49
2.2. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з податку на прибуток.....	63
2.3. Методика складання та порядок подання податкової декларації з податку на прибуток.....	69
Висновки за розділом 2.....	72
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ.....	75

3.1. Організація контролю розрахунків з податку на прибуток.....	75
3.2. Методика контролю розрахунків з податку на прибуток та типові порушення в їх обліку.....	83
3.3. Використання інформаційних систем і технологій в обліку та контролі розрахунків з податку на прибуток.....	90
Висновки за розділом 3.....	99
ВИСНОВКИ.....	101
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ	106
ДОДАТКИ.....	118

ВСТУП

Трансформація податкової системи України триває більше, ніж десять років. Зміни в перебігу процесів становлення та розвитку нової системи оподаткування зумовлюють необхідність перегляду теоретичних підходів щодо податків підприємства, пошуку шляхів активізації об'єктів оподаткування з метою впливу на результати фінансово – економічної діяльності підприємств та стимулювання підприємницької діяльності.

Держава забезпечує проведення ефективної податкової політики, визначає можливості у вирішенні завдань економічного зростання, розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту з метою досягнення адекватної структури суспільного виробництва. Проведення такої політики неможливе без закріплення вичерпного та чіткого переліку податків і зборів (обов'язкових платежів), що справляються на відповідній території, урегулювання механізмів їх сплати. Деякі з таких платежів мають більш вагоме значення для бюджету, тому що суттєво поповнюють грошовими ресурсами його дохідну частину, проте деякі, безумовно, відзначаються меншим впливом. Податок на прибуток є одним із найпотужніших податкових важелів, що суттєво акумулює кошти до бюджету з усієї території України.

Якщо в деяких регіонах країни справляння того чи іншого податку може зовсім не виправдовувати себе, то податок на прибуток підприємств стягується практично на всіх адміністративно – територіальних одиницях держави в тому чи іншому обсязі і є ефективним джерелом наповнення бюджетів.

Податок на прибуток постійно перебуває у центрі уваги вчених як минулих часів, так і сучасності. Його дослідженню присвятили свої роботи такі відомі науковці як А.О. Ісаєв, І.Х. Озеров, Д.М. Львов, О.П. Кириленко. Спробу розкрити сутність прибутку розпочали такі класики політекономії, як Д. Мілль, Д. Рікардо, Н. Сеніор, С. Сісмонді, А. Сміт, Ж.-Б. Сей, І. Фішер та ін. Дослідження проблем управління прибутком підприємства викладені у працях вітчизняних науковців І. О. Бланка, М. І. Баканова, Ю. Бріггема, Л. О.

Денисенко, В. В. Ковальова, В. В. Костецького, Ю. О. Кучерявенко, А. М. Поддєрьогіна, О. В. Рябенкова, Г. В. Тельнової, Є. Ю. Ткаченко, І. А. Маркіної та багатьох інших вчених-економістів. Проте надзвичайно актуальним залишається дослідження проблем організації обліку та контролю податку на прибуток підприємства, особливо в умовах тотальної діджеталізації та застосування сучасних інформаційних систем і технологій в обліку, звітності та оподаткуванні.

Дипломна робота виконана в межах науково-дослідної теми кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» на тему «Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах інноваційних інформаційних технологій» (номер державної реєстрації 0115U002543).

Метою дипломної роботи є розгляд теоретичних, організаційних, методичних та прикладних аспектів обліку та контролю розрахунків з податку на прибуток підприємства.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність визначення та розв'язання таких основних завдань дипломної роботи:

- визначити економічну сутність та значення, об'єкт оподаткування, механізм стягнення податку на прибуток;
- розкрити значення і завдання обліку та контролю розрахунків з податку на прибуток;
- охарактеризувати фінансово-господарську діяльність й постановку обліку та контролю на ТОВ «Мокавто»;
- дослідити нормативно – правове регулювання та порядок нарахування податку на прибуток в Україні;
- вивчити особливості синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з податку на прибуток;
- проаналізувати методику складання та порядок подання податкової декларації з податку на прибуток;

- дослідити порядок організації контролю розрахунків з податку на прибуток;
- розкрити методика контролю розрахунків з податку на прибуток та типові порушення в їх обліку;
- дослідити особливості використання інформаційних систем і технологій в обліку та контролі розрахунків з податку на прибуток.

Об'єктом дослідження є система оподаткування, обліку та контролю розрахунків з податку на прибуток.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, організаційних, методичних та прикладних аспектів щодо удосконалення обліку та контролю розрахунків з податку на прибуток підприємств України.

Суб'єктом дослідження обрано Товариство з обмеженою відповідальністю "Мокавто", яке здійснює свою діяльність у сфері машинобудування.

Методами дослідження виступають загальнонаукові методи, методи аналізу і синтезу для дослідження еволюції становлення, ролі та сутності податку на прибуток підприємства. Кількісного аналізу економічних показників — для виявлення закономірностей господарських процесів, характеристики структури і динаміки надходжень податку на прибуток до державного бюджету.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій з удосконалення системи бухгалтерського обліку і контролю розрахунків з податку на прибуток досліджуваного підприємства в умовах застосування інформаційних систем і технологій.

Практичне значення одержаних результатів полягає в удосконаленні методики обліку податку на прибуток; удосконаленні системи організації внутрішнього контролю податку на прибуток досліджуваного підприємства.

Інформаційною базою дипломної роботи стали законодавчі та нормативні документи України щодо організації бухгалтерського обліку, праці вітчизняних

науковців з питань обліку податку на прибуток, матеріали науково-практичних конференцій, Інтернет ресурси.

За результатами дипломної роботи опубліковано статтю: «Податок на прибуток: Вплив податкової реформи 2020» [77].

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність і значення податку на прибуток, об'єкт оподаткування, механізм стягнення

Не дивлячись на важливість даної категорії, до цього часу відсутній єдиний підхід до визначення економічної сутності прибутку. Основною причиною різних трактувань є розбіжність поглядів на питання про виникнення та особливості формування прибутку. Дане питання і до сьогодні залишається актуальним та потребує поглибленого дослідження.

Прибуток – це основний показник ефективності діяльності підприємства, який відображає його фінансові результати, мету створення. Прибуток є основним фінансовим джерелом розвитку підприємства і виступає головною рушійною силою економічних процесів та основною метою будь-якої підприємницької діяльності підприємства. Водночас він є джерелом забезпечення не лише внутрішньогосподарських потреб підприємства, а і джерелом формування бюджетних ресурсів держави.

Американський економіст Ф. Найт зазначає, що жоден економічний термін або поняття не використовується в такій величезній кількості значень, як «прибуток».

Досить часто поняття «прибутку» ототожнюють з поняттям «доходу». Але на нашу думку, поняття «дохід» ширше за поняття «прибуток». Дохід широко використовується на загальному, економічному та побутовому рівні. Можна говорити про національний дохід держави, дохід громадян, дохід підприємства. Дохід – це загальна сума грошових надходжень підприємства від реалізованої продукції, виконаних робіт або послуг. Загальний дохід підприємства – це сума доходу, отриманого підприємством від продажу певної

кількості продукції. Валовий дохід підприємства становить грошову виручку від реалізації продукту (виконання робіт чи послуг), інших матеріальних цінностей і майна підприємства (включаючи основні фонди) тощо, зменшену на суму витрат підприємства. Таким чином прибуток підприємства є частиною доходу, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу і комерційну діяльність підприємства. Він характеризує перевищення доходів над витратами, мету підприємницької діяльності і вважається одним з головних показників результативності діяльності підприємства.

Оскільки прибуток вважається однією з найбільш неоднозначних економічних категорій, складність його визначення обумовлена різноманітністю інтересів, які він відображає. Провівши аналіз існуючих підходів до визначення поняття прибутку в економічній літературі, було виявлено, що на даний час не існує єдиної точки зору щодо його трактування. Сучасні підходи до визначення сутності прибутку згруповані та представлені у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Існуючі підходи до визначення категорії «прибуток»

№ з/п	Джерело	Визначення
1	Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М.	Прибуток становить собою різницю між загальною сумою доходів і витратами на виробництво та реалізацію продукції [63].
2	Буряковський В.В.	Прибуток – це грошовий вираз основної частини грошових збережень, створених підприємством будь-якої форми власності.
3	Мочерний С.В.	Прибуток – це перетворена, похідна форма додаткової вартості, яка з кількісного аспекту є різницею між ціною продажу і витратами капіталу на її виробництво [33].
4	Предборський В.А.	Прибуток є одним з узагальнюючих показників діяльності і окремого підприємця, і підприємства, і галузі, і економіки у цілому [85].
5	Білик В.О.	Прибуток: 1) є результатом капіталу як обов'язкового фактора будь-якого виробництва; 2) винагорода капіталіста за відстрочку особистого споживання власного капіталу, за ризик в очікуванні ефекту від вкладених у виробництво засобів; 3) як трудовий дохід від підприємницької діяльності у всіх його видах; 4) як результат існування монополії [32].

Продовж.табл.1.1

6	Мочерний С.В.	Прибуток – одна з форм чистого доходу в умовах розвинутих товарно - грошових відносин, що виражає вартість додаткового частково необхідного продукту. За своєю величиною прибуток - це різниця між продажною ціною товару і витратами на його виробництво [31].
7	Алексеєнко Л.М., Олексієнко В.М.	Прибуток – виражений у грошовій формі чистий дохід підприємства на вкладений капітал, який характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності і представляє собою різницю між сукупним доходом і сукупними затратами у процесі виконання цієї діяльності [1].
8	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С.	Прибуток: 1) сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати; 2) перевищення сукупних доходів над сукупними витратами [36].
9	Гальчинський А.С.	Прибуток – різниця між продажною ціною товару або послуги і витратами виробництва. Виражає вартість додаткового частково необхідного продукту.
10	Осовська Г.В., Юшкевич О.О.	Прибуток – перевищення доходів від продажу товарів та послуг над витратами на виробництво і продаж цих товарів; один із найважливіших показників фінансових результатів господарської діяльності підприємства, підприємця. Прибуток обчислюється як різниця між виручкою від реалізації продукту господарської діяльності та сумою витрат факторів виробництва на цю діяльність у грошовому вираженні [72].
11	Климко Г.Н.	Прибуток у розумінні В.Петті та частина продукту, яка залишається після відрахування заробітної плати. А.Сміт під прибутком розумів дохід промислового капіталіста, що залишився після сплати ренти земельному власнику і відсотка власнику грошового капіталу. Д.Рікардо виявив протилежну залежність між прибутком та земельною рентою, між заробітною платою і прибутком. Яка частина продукту сплачується у формі заробітної плати дуже важливе питання при вивченні прибутку.
12	Ільчук М.М., Іщенко Т.Д.	Прибуток визначається зменшенням суми скоригованого валового доходу звітного періоду на суму валових витрат платника податку і суму амортизаційних відрахувань [41].
13	Богачова О.В., Винокуров К.С., Крусь Ю.І.	Прибуток від реалізації – визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції у цінах продажу без акцизного збору, податку на добавлену вартість, ввізного мита, митного збору та інших обов'язкових зборів і платежів, передбачених чинним законодавством, та витратами, що включаються до собівартості реалізації продукції. Прибуток торговий – виражена в грошовій формі різниця між валовими прибутками і валовими витратами [97].

Продовж.табл.1.1

14	Філімоненков О.С.	Прибуток це частина вартості додаткового продукту, додатковий продукт, виражений у грошах частина чистого доходу, одна з його форм [102].
15	Біла О.Г.	Прибуток – позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і зрештою свідчить про рівень і якість виробленої продукції, рівень собівартості [9].
16	Емельянов А.М., Воронов В.В., Кушлин В.И.	Нерозподілений прибуток складається із тієї частини прибутку компанії, який зберігається, а не витрачається на виплати у вигляді дивідендів [35].
17	НП (С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати [67].

Критична оцінка сучасних підходів до визначення категорії «прибуток» дає змогу зробити висновок про те, що науковці у своїх роботах не повністю розкривають сутність прибутку підприємства. Так, не можемо погодитися з тим, що прибуток – це:

- перетворена форма додаткової вартості, яка сформована в процесі суспільного відтворення для задоволення різних інтересів підприємства та його власника;
- мірило фінансового здоров’я підприємства, яке характеризує рентабельність вкладення коштів в активи конкретного підприємства;
- різниця між ціною товару та витратами на його виробництво;
- фінансова категорія, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства;
- фінансове джерело, яке забезпечує розвиток підприємства на засадах самофінансування.

З точки зору Філімоненкова О.С., прибуток – це частина вартості додаткового продукту, додатковий продукт, виражений у грошах частина чистого доходу, одна з його форм [102]. Ми вважаємо дану дефініцію значною мірою не повною, оскільки вона не розкриває звідки саме береться ця вартість додаткового продукту.

Визначення прибутку, наведене Ємельяновим А.М., на нашу думку, є досить обмеженим, адже не враховуються фактори, які діють на формування прибутку.

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», прибуток розглядається як сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. На нашу думку, дане визначення не повністю розкриває зміст даної категорії, оскільки у визначення вноситься лише порядок розрахунку, прибуток розглядається дещо однобічно, з точки зору бухгалтерського обліку, як свідчення успішної чи навпаки збиткової діяльності.

Проаналізувавши дані визначення, можемо зробити висновок про те, що поняття «прибутку» кожним вченим тлумачиться по-різному, але нами було виділено наступні спільні риси:

1. Прибуток зазвичай визначають як різницю між валовим доходом і валовими витратами. Якщо з визначенням валового доходу немає проблем (це добуток кількості реалізованої продукції та ціни одиниці товару), то що потрібно включати у валові витрати? З точки зору бухгалтера, до витрат зараховують явні грошові витрати.

2. Прибуток – це один із найважливіших показників фінансових результатів господарської діяльності підприємства.

3. Спільною ознакою також є визнання джерелом прибутку творчої діяльності. На нашу думку, доцільно використовувати визначення прибутку як доходу на вкладений капітал, який є винагородою підприємця за ризик, мотив його діяльності та який розраховують як різницю між сукупним доходом і сукупними витратами.

З метою більш глибокого та правильного розуміння прибутку як кінцевого результату діяльності господарюючого суб'єкта важливо звернути увагу на підходи до класифікації прибутку за різними критеріями. Дослідження наукової літератури показало відсутність єдиного підходу до класифікації прибутку. Загалом, в розглянутих джерелах найчастіше згадуються такі види

прибутку, як чистий, нерозподілений, балансовий та валовий, оподатковуваний, економічний та бухгалтерський.

Як зазначає Шевчук С.В. [106], головним недоліком всіх класифікацій є відсутність їх мети, як головного орієнтиру, який вказує на те, для чого пропонується та чи інша підстава. Крім того, у виділених різними авторами ознаках попри різну назву спостерігається семантична подібність одиниць розподілу. Наприклад, в різних джерелах виділяються ознаки: по основних видах діяльності, за джерелами формування прибутку за основними видами діяльності, за джерелами формування, за видом діяльності. При цьому, у всіх випадках мова йде про прибуток від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Для власників важливою є інформація про прибутковість окремих видів діяльності, величину прибутку, який йде на розвиток підприємства та виплату дивідендів. Для потенційних інвесторів та власників простих акцій важливою є інформація про суму чистого та розподіленого прибутку, оскільки від цих показників залежить величина дивідендних виплат. Зацікавленість державних органів в інформації про прибуток підприємства визначається необхідністю сплати податків та статистичним спостереженням за економічними процесами. До інших кредиторів можна віднести фінансові установи та контрагентів підприємства. Інтерес щодо прибутку від окремих видів діяльності виникає у цієї групи кредиторів у випадку наявності фінансових зобов'язань позичальника, отриманих під виконання виробничих та інвестиційних програм. Щодо чистого прибутку, то його наявність є одним з засобів захисту від можливого банкрутства підприємства, як наслідок є певною гарантією виконання підприємством своїх зобов'язань.

Проаналізувавши різні підходи до визначення категорії «прибуток», можна констатувати, що існуючі підходи є взаємодоповнюючими. Категорія прибуток має неоднозначне трактування та потребує чіткої ідентифікації. На нашу думку, прибуток – це дохід на вкладений капітал, який є винагородою

підприємця за ризик, мотив його діяльності та який розраховують як різницю між сукупним доходом і сукупними витратами.

Історія виникнення податку на прибуток має давнє коріння, а його розвиток в нашій країні відбувався поступово. Законодавець методом спроб і помилок приймав нові закони, знаходив нові рішення, які змінювали форму і значення податку на прибуток. Цей податок має важливе значення для країни, тому що він є найвагомим із групи прямих податків і одним із наповнювачів державного бюджету. Важливим за своєчасної сплати цього податку є визначення кола юридичних обов'язків і суб'єктивних прав платника податків як основного суб'єкта, за допомогою якого це реалізується.

Згідно з Податковим кодексом України податок на прибуток підприємства – це прямий податок, сплачуваний підприємствами з прибутку, одержаного від реалізації продукції (робіт, послуг), основних засобів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових ресурсів та матеріальних цінностей, а також із прибутку від орендних операцій, роялті та від позареалізаційних операцій [76].

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток" визначає методологічні принципи формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток і її розкриття у фінансовій звітності [84].

П (С)БО 17 застосовують підприємства, організації і інші юридичні особи незалежно від форм власності, які за діючим законодавством є платниками податку на прибуток. Цей стандарт дає визначення основних термінів, які використовуються для проведення і обміну розрахунків з податку на прибуток, а саме: витрати (доходи) з податку на прибуток, відстрочений податковий актив, відстрочені податкові зобов'язання, обліковий та податковий прибуток, поточний податок на прибуток, тимчасова податкова різниця.

Платниками податку - резидентами є [76]:

- суб'єкти господарювання - юридичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами;

- управитель фонду операцій з нерухомістю, який здійснює діяльність відповідно до Закону України "Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю" щодо операцій і результатів діяльності із довірчого управління, що здійснюється таким управителем через фонд;

- фізичні особи - підприємці, у тому числі такі, що обрали спрощену систему оподаткування, та фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, щодо виплачених нерезиденту доходів (прибутків) із джерелом їх походження з України.

Платниками податку - нерезидентами є [76]:

- юридичні особи, які утворені в будь-якій організаційно-правовій формі та отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України;

- нерезиденти, які здійснюють господарську діяльність на території України через постійне представництво та/або отримують доходи із джерелом походження з України, та інші нерезиденти, на яких покладено обов'язок сплачувати податок;

- постійне представництво до початку своєї господарської діяльності стає на облік в контролюючому органі за своїм місцезнаходженням у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику. Постійне представництво, яке розпочало свою господарську діяльність до реєстрації в контролюючому органі, вважається таким, що ухиляється від оподаткування, а одержані ним прибутки вважаються прихованими від оподаткування;

- нерезиденти, що діють відповідно до положень Рамкової угоди між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку стосовно діяльності Чорнобильського фонду "Укриття" в Україні та Угоди про грант (Проект ядерної безпеки Чорнобильської АЕС) між Європейським банком реконструкції та розвитку як Розпорядником коштів, наданих згідно з Грантом

з Рахунка ядерної безпеки, Урядом України та Чорнобильською атомною електростанцією, можуть провадити свою господарську діяльність без реєстрації у контролюючому органі.

Не є платниками податку неприбуткові підприємства, установи та організації.

Неприбутковим підприємством, установою та організацією є підприємство, установа та організація (далі - неприбуткова організація), що одночасно відповідає таким вимогам:

- утворена та зареєстрована в порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації;

- установчі документи якої містять заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб;

- установчі документи якої передбачають передачу активів одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зарахування до доходу бюджету у разі припинення юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення);

- внесена контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій.

До неприбуткових організацій, зокрема, можуть бути віднесені: бюджетні установи; громадські об'єднання, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди; спілки, асоціації та інші об'єднання юридичних осіб; житлово-будівельні кооперативи (з першого числа місяця, наступного за місяцем, в якому відповідно до закону здійснено прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом житлового будинку і такий житловий будинок споруджувався або придбавався житлово-будівельним (житловим) кооперативом), дачні (дачно-будівельні), садівничі та гаражні (гаражно-будівельні) кооперативи (товариства); об'єднання співвласників

багатоквартирного будинку, асоціації власників жилих будинків; професійні спілки, їх об'єднання та організації профспілок, а також організації роботодавців та їх об'єднання; сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, кооперативні об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів; інші юридичні особи, діяльність яких відповідає вимогам цього пункту.

Не є платниками податку на прибуток суб'єкти господарювання, що застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності й сплачують єдиний податок.

Об'єктом оподаткування є [76]:

- прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності.

Якщо передбачено здійснення коригування шляхом збільшення фінансового результату до оподаткування, то в цьому разі відбувається:

- зменшення від'ємного значення фінансового результату до оподаткування (збитку);
- збільшення позитивного значення фінансового результату до оподаткування (прибутку).

Якщо передбачено здійснення коригування шляхом зменшення фінансового результату до оподаткування, то в цьому разі відбувається:

- збільшення від'ємного значення фінансового результату до оподаткування (збитку);
- зменшення позитивного значення фінансового результату до оподаткування (прибутку).

Для платників податку, у яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує двадцяти

мільйонів гривень, об'єкт оподаткування може визначатися без коригування фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені відповідно до положень цього розділу. Платник податку, у якого річний дохід (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує двадцяти мільйонів гривень, має право прийняти рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені відповідно до положень цього розділу, не більше одного разу протягом безперервної сукупності років в кожному з яких виконується цей критерій щодо розміру доходу. Про прийняте рішення платник податку зазначає у податковій звітності з цього податку, що подається за перший рік в такій безперервній сукупності років. В подальші роки такої сукупності коригування фінансового результату також не застосовуються (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років).

Якщо у платника, який прийняв рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені відповідно до положень цього розділу, в будь-якому наступному році річний дохід (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний період перевищує сорок мільйонів гривень, такий платник визначає об'єкт оподаткування починаючи з такого року шляхом коригування фінансового результату до оподаткування на усі різниці, визначені відповідно до положень цього розділу.

Для цілей цього підпункту до річного доходу від будь-якої діяльності, визначеного за правилами бухгалтерського обліку, включається дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), інші операційні доходи, фінансові доходи та інші доходи.

Базою оподаткування є грошове вираження об'єкту оподаткування.

Основна ставка податку на прибуток підприємств України на сьогодні становить 18%. Проте так було не завжди.

Розглянемо історичні етапи розвитку ставки з оподаткування прибутку підприємств в Україні за часи незалежності (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Історичні етапи ставок з оподаткування прибутку підприємств в Україні [47, ст 127]

Період (роки)	Нормативний документ	Об'єкт оподаткування	Ставка
1991 рік	Закон УРСР «Про систему оподаткування» від 25 червня 1991 року	Прибуток	35%
1992 рік	Закон України (ЗУ) «Про оподаткування доходів підприємств та організацій» від 21 лютого 1992 року	Валовий дохід	18%
1993 рік (I квартал)	Декрет КМУ «Про податок на прибуток підприємств та організацій» від 26 червня 1992 року	Прибуток	30%
II квартал 1993–1994 роки	ЗУ «Про оподаткування доходів підприємств та організацій» від 21 лютого 1992 року	Валовий дохід	30%
1995–1996 роки	ЗУ «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28 грудня 1994 року № 334/94-ВР	Прибуток = виручка від реалізації – собівартість	30%
1997–2003 роки	ЗУ «Про оподаткування прибутку підприємств» від 22 травня 1997 року № 283/97-ВР	Прибуток = валовий дохід – валові витрати – амортизація	30%
2004–2010 роки			25%
1 квітня 2011 року; 1 січня 2012 року; 1 січня 2013 року; 1 січня 2014 року	Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI	Прибуток = доходи звітного періоду – собівартість – інші витрати звітного податкового періоду	23%; 21%; 19%; 18%
1 січня 2015 року 1 січня 2016 року – по теперішній час		Бухгалтерський фінансовий результат (за П(С)БО чи МСФЗ), відкоригований на різниці	18% базова (основна)

Як видно з табл. 1, ставка податку з кожним роком зменшувалася. Зокрема, з 1991 року до 2020 року ставка зменшилась з 35% до 18%. Найвищою ставка податку була у 1991 р. – 35%, найменшою – у 1992, 2014-2020 рр. – 18%.

Є країни, де податок на прибуток значно вище, ніж в Україні. Ставки податку на прибуток таких країні узагальнено у табл.1.3.

Таблиця 1.3

**Основні ставки податку на прибуток у деяких зарубіжних країнах
за 2020 рік [107]**

Країни	Податок на прибуток за 2020 рік
Об'єднані Арабські Емірати	55%
Німеччина	30%
Італія	24%
Бельгія	29%
Японія	30,62%
Польща	19%
Чехія	19%
Туреччина	22%
Греція	24%
Єгипет	22,5%
США	27%

Зазначимо, що високі ставки застосовують країни з усталеною економічною моделлю, економічно сильні та з високим рівнем соціального забезпечення населення. Загалом виходить, що ставка податку на прибуток в Україні близька до ставки інших країн, які теж ще знаходяться на стадії розвитку. Але, швидше за все, було б раціонально подумати про зниження ставки податку на прибуток в Україні до рівня 15%, оскільки це могло б привести до розвитку бізнесу та виходу його з «тіні». Зменшення податкового навантаження на декілька відсотків, якщо суттєво і не вплине на величину податкових зборів, безумовно, дасть позитивний ефект для суб'єктів господарювання. Позитивний ефект полягатиме у вивільненні коштів підприємства та спрямуванні їх на інвестиції, інновації, поліпшення структури підприємства та матеріального забезпечення працівників. Тому реформування податкової системи в Україні потребує узгодженості, повинно забезпечувати прозорість та чітку регламентованість, що зумовить ефективні контрольні дії

відповідних органів. Держава повинна виступати стимулятором для вітчизняних виробників.

На протязі останніх років в Україні триває процес реформування в усіх суспільних сферах. Податкова реформа не стала винятком і є однією з найбільш очікуваних реформ для бізнесу та інвесторів в Україні. Історія внесення постійних змін до податкового законодавства походить ще з далеких 90-х. Проте за всі ці роки жодна влада так і не спромоглася побудувати ефективної податкової системи. Це погіршує розвиток бізнесу в Україні та послаблює позиції нашої держави на європейському економічному ринку та в світовому економічному просторі. На жаль, податкова реформа для України – це вже не процес, який має окреслені часові рамки, а перманентний стан, в якому вона перебуває понад 20 років.

Так, попри прийняття численних законодавчих змін податкова система в Україні й далі має низку недоліків:

- неоднозначні положення законодавства, що перешкоджають розвитку бізнесу, їх складність, нечіткість та нелогічність;
- надмірне податкове навантаження на бізнес, висока тінізація економіки;
- невідповідність окремих норм чинного податкового законодавства вимогам ЄС;
- низька ефективність роботи фіскальних органів [77].

1.2. Значення і завдання обліку та контролю розрахунків з податку на прибуток

Для ефективної організації обліку і контролю розрахунків з податку на прибуток підприємства важливе значення має правильне застосування професійних термінів, визначених П(С)БО 17.

Так, згідно з П(С)БО 17 витрати (дохід) з податку на прибуток - це загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу [84].

Відстрочений податковий актив - сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах унаслідок:

- тимчасової податкової різниці, що підлягає вирахуванню;
- перенесення податкового збитку, не включеного до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді;
- перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо.

Відстрочене податкове зобов'язання - сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в наступних періодах з тимчасових податкових різниць, що підлягають оподаткуванню.

Відстрочений податок на прибуток - сума податку на прибуток, що визнана відстроченим податковим зобов'язанням і відстроченим податковим активом.

Обліковий прибуток (збиток) - сума прибутку (збитку) до оподаткування, визначена в бухгалтерському обліку і відображена у звіті про фінансові результати за звітний період.

Податковий прибуток (збиток) - сума прибутку (збитку), визначена за податковим законодавством об'єктом оподаткування за звітний період.

Податкова база активу і зобов'язання - оцінка активу і зобов'язання, яка використовується з метою оподаткування цього активу і зобов'язання при визначенні податку на прибуток.

Поточний податок на прибуток - сума податку на прибуток, визначена у звітному періоді відповідно до податкового законодавства.

Тимчасова податкова різниця - різниця між оцінкою активу або зобов'язання за даними фінансової звітності та податковою базою цього активу або зобов'язання відповідно.

Тимчасова податкова різниця, що підлягає вирахуванню - тимчасова податкова різниця, що призводить до зменшення податкового прибутку (збільшення податкового збитку) у майбутніх періодах.

Тимчасова податкова різниця, що підлягає оподаткуванню - тимчасова податкова різниця, що включається до податкового прибутку (збитку) у майбутніх періодах.

Поточний податок на прибуток і відстрочений податок на прибуток (відстрочені податкові зобов'язання, відстрочені податкові активи) визнаються витратами або доходом у звіті про фінансові результати, крім податку на прибуток, що нарахований внаслідок:

1) дооцінки активів та інших господарських операцій, які відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються збільшенням власного капіталу;

2) об'єднання підприємств шляхом придбання.

Поточний податок на прибуток і відстрочений податок на прибуток визнаються змінами власного капіталу, якщо податки виникають з операцій, відображених на рахунках власного капіталу. Сума зміни власного капіталу відображається у кореспонденції з рахунками обліку необоротних активів і одночасно з рахунками обліку відстрочених податкових зобов'язань або відстрочених податкових активів (на розраховану з цієї операції суму податку на прибуток).

Поточний податок на прибуток визнається зобов'язанням у сумі, що підлягає сплаті. Перевищення сплаченої суми податку на прибуток над сумою, яка підлягає сплаті, визнається дебіторською заборгованістю.

Сума зменшення податку на прибуток, що визначається з суми податкового збитку поточного або попереднього періоду, визнається відстроченим податковим активом.

Відстрочене податкове зобов'язання визнається у разі наявності тимчасових податкових різниць, що підлягають оподаткуванню, за винятком:

- гудвілу, якщо його амортизація податковим законодавством не передбачена;

- первісного визнання активу або зобов'язання в результаті господарських операцій (крім об'єднання підприємств), які не впливають на обліковий і податковий прибуток (збиток).

Тимчасові податкові різниці, що підлягають оподаткуванню та є наслідком фінансових інвестицій у дочірні, асоційовані та спільні підприємства, визнаються відстроченим податковим зобов'язанням за винятком:

1) якщо материнське (холдингове) підприємство, інвестор або учасник спільного підприємства визначає і контролює час анулювання тимчасової податкової різниці;

2) якщо не очікується анулювання тимчасової податкової різниці протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Відстрочений податковий актив визнається у разі виникнення тимчасових податкових різниць, що підлягають вирахуванню, якщо очікується отримання податкового прибутку, з яким пов'язані ці тимчасові податкові різниці.

Тимчасові податкові різниці, що підлягають вирахуванню та є наслідком інвестицій в дочірні, асоційовані та спільні підприємства, визнаються відстроченим податковим активом за умов:

- анулювання тимчасових податкових різниць протягом дванадцяти місяців з дати балансу;

- очікування податкового прибутку, достатнього для списання тимчасової податкової різниці.

Якщо податкові збитки і податкові пільги перенесені на майбутні періоди, то відстрочений податковий актив визнається у разі очікування у майбутньому прибутку, достатнього для відшкодування цих збитків і користування пільгами.

Відстрочений податковий актив не визнається, якщо він виникає внаслідок первісного визнання активу або зобов'язання в результаті господарських операцій (крім об'єднання підприємств), які не впливають на обліковий та податковий прибуток (збиток).

Підприємство переглядає на дату баланс невизнані відстрочені податкові активи щодо відповідності їх критеріям визнання.

П(С)БО 17 визначає особливий порядок оцінки активів та зобов'язань з податку на прибуток.

Сума зобов'язання або дебіторської заборгованості з податку на прибуток за поточний та попередній періоди визначається відповідно до податкового законодавства.

Відстрочений податковий актив та відстрочене податкове зобов'язання розраховуються за ставками оподаткування, що діятимуть протягом періоду, у якому будуть здійснюватися реалізація або використання активу та погашення зобов'язання.

Сума відстроченого податкового активу на дату балансу зменшується за умови недостатності податкового прибутку для списання цього активу. У разі очікування податкового прибутку, достатнього для списання відстроченого податкового активу, сума його попереднього зменшення, але не більше суми очікуваного податкового прибутку, відображається способом сторно.

Порядок відображення активів та зобов'язань з податку на прибуток у фінансовій звітності теж має свої особливості.

Дебіторська заборгованість та зобов'язання з поточного податку на прибуток відображаються у балансі окремими статтями оборотних активів і поточних зобов'язань.

Відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання відображаються у балансі окремими статтями необоротних активів і довгострокових зобов'язань.

У проміжній фінансовій звітності відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання можуть наводитися у балансі в сумі зазначених активів і зобов'язань, що визначені на 31 грудня попереднього року без їх обчислення на дату проміжної фінансової звітності. У таких випадках у статті "Витрати (дохід) з податку на прибуток" проміжного Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) наводиться лише сума поточного податку на прибуток, а на дату річного балансу в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності здійснюється відповідне коригування (збільшення, зменшення) суми витрат з податку на прибуток з урахуванням змін відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань за звітний рік.

Дебіторська заборгованість та зобов'язання з поточного податку на прибуток згортаються, якщо погашення зобов'язання відбудеться заліком цієї дебіторської заборгованості.

У консолідованому балансі дебіторська заборгованість та зобов'язання з поточного податку на прибуток відображаються розгорнуто.

Відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання згортаються, якщо сплата податку на прибуток контролюється одним і тим самим податковим органом.

У консолідованому балансі відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання відображаються розгорнуто.

Витрати (дохід) з податку на прибуток відображаються у статті "Витрати (дохід) з податку на прибуток" Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід). Витрати з податку на прибуток відображаються в дужках. При визначенні фінансового результату на суму доходу зменшується збиток до оподаткування.

У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація про податок на прибуток:

- складові елементи витрат (доходу) з податку на прибуток (поточний податок на прибуток та всі коригування цієї суми, включаючи відстрочені податкові активи, відстрочені податкові зобов'язання, виправлення помилок тощо);

- сума поточного та відстроченого податку на прибуток відображена у складі власного капіталу;

- пояснення різниці між витратами (доходом) з податку на прибуток та добутком облікового прибутку (збитку) на застосовану ставку податку на прибуток;

- ставка податку на прибуток, якщо вона змінюється порівняно із звітним періодом;

- сума та період дії тимчасових податкових різниць, що підлягають вирахуванню, сума податкових збитків і невикористаних податкових пільг, пов'язаних з невизнанням відстроченого податкового активу;

- сума тимчасових податкових різниць, пов'язаних з фінансовими інвестиціями у дочірні, асоційовані та спільні підприємства, щодо яких відстрочені податкові зобов'язання не були визнані;

- сума визнаних відстрочених податкових активів (за кожним видом) і визнаних відстрочених податкових зобов'язань (за кожним видом);

- сума відстроченого податку на прибуток, що включена до Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід);

- сума витрат (доходу) з податку на прибуток, пов'язаних з прибутком (збитком) від діяльності, що припинена.

Таким чином основними завданнями обліку розрахунків з податку на прибуток підприємства є:

- 1) правильне визначення об'єкта оподаткування;
- 2) своєчасне нарахування та достовірне відображення в обліку і звітності розрахунків з податку на прибуток;
- 3) своєчасне подання декларації та сплата податку в бюджет.

Основними завданнями контролю розрахунків з податку на прибуток підприємства є:

- 1) попередження та запобігання порушень в ході здійснення розрахункових операцій;
- 2) виявлення і мобілізація шляхів зниження втрат при оподаткуванні;
- 3) забезпечення достовірності та своєчасності відображення даних про податок на прибуток;
- 4) виявлення та оперативне усунення відхилень при сплаті податку;
- 5) виявлення та усунення помилок у системі обліку розрахунків за податком на прибуток;
- 6) виявлення осіб, винних у допущенні помилок при оподаткуванні.

1.3. Характеристика фінансово-господарської діяльності й постановки обліку та контролю на ТОВ “Мокавто”

ТОВ “Мокавто” розпочало свою діяльність з 04 грудня 2012 р., відповідно до “Витяга з єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань” № 21868254 (Додаток А),

zareestrowane w g6lownymu upravlinni statistyki u Czerkaskij oblasti widpowidno do “Dowidki z edinogo derzawnogo reestru pidpriemstw ta organizacij Ukraini” № 755037 (Dodatok B), zareestrowane w Czerkaskij podatkowej inspektsii, yak platnik podatku na dodanu wartistw widpowidno do “Swidocstwa pro reestraciju platnika podatku na dodanu wartistw ” № 200101018 (Dodatok B).

Towaristwo die widpowidno do wimog Gospodarskogo kodeksu Ukraini, Cwivilnogo kodeksu Ukraini, Zakonu Ukraini “Pro gospodarski towaristwa”, inshih zakonodawчих aktiw Ukraini, statutom, wnutrishnimi nakazami i rozporjadzhenнями.

Zasnownikom Towaristwa e: gromadjanin Ukraini Mauxa Serhij Walerijowich.

Misceznaohodzennja: 18018, Czerkaska oblast, m. Czerkasi, wulica 14 Grudnja, budinok 8 .

Towaristwo znahoditsja na zagalnij sistemii opodatkuwanja, obliku i zwitnosti i e platnikom podatku na pribuток.

Widpowidno do witygu z derzawnogo reestru Towaristwo e juridicnoju osobou, maє kruglu pečatku z wlasnim najmenuwannjam ta identifikacijnim kodom, štampi, blanki, samostijnij balanc, widokremlene majno, rachunki w bankiwskich ustanowach, wključajuchi waljutni ta inshi rekwiziti.

Towaristwo die na osnovi pownogo gospodarskogo rozrachunku, samofinansuwannja ta samookupnosti.

Towaristwo e osobou privatnogo prawa i nabulo praw juridicnoji osobi z dnja jogo derzawnoji reestraciji.

Golowa bez doručennja die wid imeni fizicnoji osobi; organizowuє robotu, zdijсноє operativne upravlinnja, układaє cwivilno-prawowi ugodi; rozporjadžajetsja majnom i koštami; wідкриває поточні та інші rachunki w bankach; predstavljaje interesi перед ustanowami, organizacijami, okremimi gromadjanami, yak na teritoriji Ukraini, tak i za її mežami, wstanowljоє правила trudowoji i wirobniczoji disciplini.

Основним видом діяльності Товариства є виробництво автотранспортних засобів, виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів, виробництво військових транспортних засобів.

У структуру виробництва входять такі дільниці: зварювальна та складальна дільниця. Структуру ТОВ “Мокавто” наведено в Додатку Д.

Вищим органом управління Товариством є загальні збори учасників. Вони складаються з учасників або призначених ними представниками. Представники учасників можуть бути постійними або призначеними на певний строк. Збори учасників товариства обирають Голову Товариства. Збори можуть приймати рішення з усіх питань діяльності Товариства, у тому числі і з тих, що передані зборами до компетенції виконавчого органу. Директор самостійно вирішує всі питання діяльності Товариства крім тих, що належать до виключної компетенції зборів учасників. Директор не може бути головою зборів учасників. Директор має право підпису без доручення будь яких документів від імені Товариства в межах своїх повноважень, визначених цим статусом, а також має право передавати свої повноваження третім особам в порядку визначеному законодавством .

Товариство самостійно визначає облікову політику (Додаток Е).

Облікова політика Товариства включає в себе такі положення:

- 1) тривалість операційного циклу включає від одного місяця до повного виготовлення продукції;
- 2) порядок відображення відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов’язань у річній фінансовій звітності;
- 3) матеріальні активи, термін яких більше року, а вартість менше 2500 грн., вважаються іншими матеріальними активами;
- 4) дооцінка основних засобів не проводиться, при необхідності суму дооцінки направляють до нерозподіленого прибутку;
- 5) при нарахуванні амортизації нематеріальних активів застосовується прямолінійний метод;

б) резервні фонди до сумнівних боргів та резерв відпусток не формуються та не використовуються;

7) звіт про рух грошових коштів складається із застосуванням прямого методу і.т.д.

Для ведення бухгалтерського обліку до штату Товариства введені посади головного бухгалтера, старшого бухгалтера та бухгалтера.

Головний бухгалтер очолює фінансово - результативний сектор, веде облік праці та розрахунків з оплати праці, облік витрат на виробництво, доходів і фінансових результатів дотримується прав та обов'язків, визначених посадовою інструкцією головного бухгалтера (Додаток Ж) та несе відповідальність за виконання покладених на нього завдань та функцій.

Основні завдання та посадові обов'язки головного бухгалтера наведені у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Основні завдання та посадові обов'язки головного бухгалтера

ТОВ "Мокавто"

№	Назва категорії	Перелік завдань та обов'язків
1	Завдання	Контроль за правильністю та своєчасністю проведення розрахунків із постачальниками, діловими партнерами та ін., перевірка виконання працівниками окремих вказівок директора, організація підготовки відповідних даних до нарад, засідань чи переговорів, контроль за забезпеченням працівників необхідними для роботи обладнанням.
2	Обов'язки	Вільно володіти державною мовою, мати досконалі знання в галузі обліку та аудиту, вміти користуватись персональним комп'ютером на рівні ECDL, бути обізнаним із нормами етики та психології ділового спілкування.

Старший бухгалтер виконує наступні завдання та обов'язки:

1) Обліковує необоротні активи, запаси, кошти, розрахунки та інші активи, власний капітал та зобов'язання, доходи і витрати за прийнятою на підприємстві формою бухгалтерського обліку із дотриманням основних вимог чинного законодавства та з урахуванням особливостей діяльності підприємства, запроваджених технологій обробки даних, вимог щодо забезпечення захисту інформації, у т. ч. персональних даних інших осіб.

2) Готує дані для включення їх до фінансової звітності, оформлює окремі фінансові та інші періодичні звіти, що ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку.

3) Здійснює банківські операції та операції, пов'язані з обігом коштів та товарно-матеріальних цінностей.

4) Вживає заходів щодо дотримання порядку оформлення та подання на облік первинних документів, запобігання несанкціонованим виправленням записів у первинних документах та регістрах бухгалтерського обліку.

5) Аналізує нормативні, методичні та довідкові документи з питань організації та ведення бухгалтерського обліку, у т. ч. відстежує зміни у законодавстві з бухгалтерського обліку, з метою дотримання вимог законодавства при веденні бухгалтерського обліку на підприємстві та його удосконалення і.т.д.

Бухгалтер виконує функції касира, складає та вводить первинну документацію в електронну базу даних, веде облік матеріальних цінностей.

Облік на Товаристві ведеться в програмі «1С: Підприємство 8.3».

Первинні документи та облікові регістри, що пройшли обробку, бухгалтерські звіти до передачі їх до архіву зберігаються в бухгалтерії під відповідальністю бухгалтера.

Перевірка фінансової та господарської діяльності здійснюється відповідними державними органами в межах їх компетенції. Чекова книжка, трудові книжки найманих працівників, паспорта на придбані основні засоби, лазерні диски, картки, пін коди зберігаються в сейфі, що забезпечує їх схоронність.

Директор та головний бухгалтер несуть особисту відповідальність за дотримання порядку ведення обліку та достовірності звітних даних.

Для здійснення виробничого процесу товариство співпрацює з основними юридичними постачальниками: ТОВ “Комтранс 2000”, ТОВ “Металобаза №1-Сорго”, ПП “Ав метал груп”, ТОВ “Альпін Колор” і.т.д.

Виготовлення автотранспортних засобів здійснюється, по індивідуальному замовленню покупців. Замовниками виступають фізичні особи, юридичні особи і бюджетні установи.

Виробничий процес розпочинається з оформлення наряду замовлення. Забезпечення ефективного функціонування товариства потребує економічно грамотного управління їхньою діяльністю, яке багато в чому визначається умінням її аналізувати.

Використовуючи фінансову звітність за 2017 рік (Додаток И), за 2018 рік (Додаток К), за 2019 рік (Додаток Л) проаналізуємо динаміку активів та джерел їх формування ТОВ «Мокавто» за 2017 – 2019 рр. (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

**Динаміка активів та джерел їх формування ТОВ «Мокавто»
за 2017 – 2019 роки, тис. грн.**

Показники	2017 р.	2018 р	2019 р	Абсолютне відхилення, +/-		Темп росту, %	
				2018 р до 2017 р	2019 р до 2018 р	2018 р до 2017 р	2019 р до 2018 р
Активи							
Залишкова вартість нематеріальні активи	-	-	-	-	-	-	-
Залишкова вартість основних засобів	1313,5	1626,6	5366,5	+313,1	+3739,9	123,8	у 3,3р
Первісна вартість основних засобів	1891,7	2621,7	6738,7	+730	+4117	138,6	у 2,6р
- Знос основних засобів	578,2	995,1	1372,2	+416,9	+377,1	172,1	137,9
Необоротні активи всього	1403,7	1803,3	5596,3	+399,6	+3793	128,5	у 3,1р
Виробничі запаси	1894,2	3004,0	3027,8	+1109,8	+23,8	158,6	100,8
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	143,7	1324,2	3838,5	+1180,5	+2514,3	у 9,2р	у 2,9р
Інша поточна дебіторська заборгованість	1351,2	3484,8	9573,5	+2133,6	+6088,7	у 2,6р	у 2,7р
Грошові кошти та їх еквіваленти	264,1	1223,3	250,4	+959,2	-972,9	у 4,6р	20,5
Оборотні активи всього	3887,3	10095,7	18685,5	+6208,4	+8589,8	у 2,6р	185,1
Активи всього	5291,0	11899,0	24281,8	+6608,0	+12382,8	у 2,2р	у 2,0р
Пасиви							
Зареєстрований капітал	1,0	1,0	44,6	0	43,6	100,0	у 44,6р

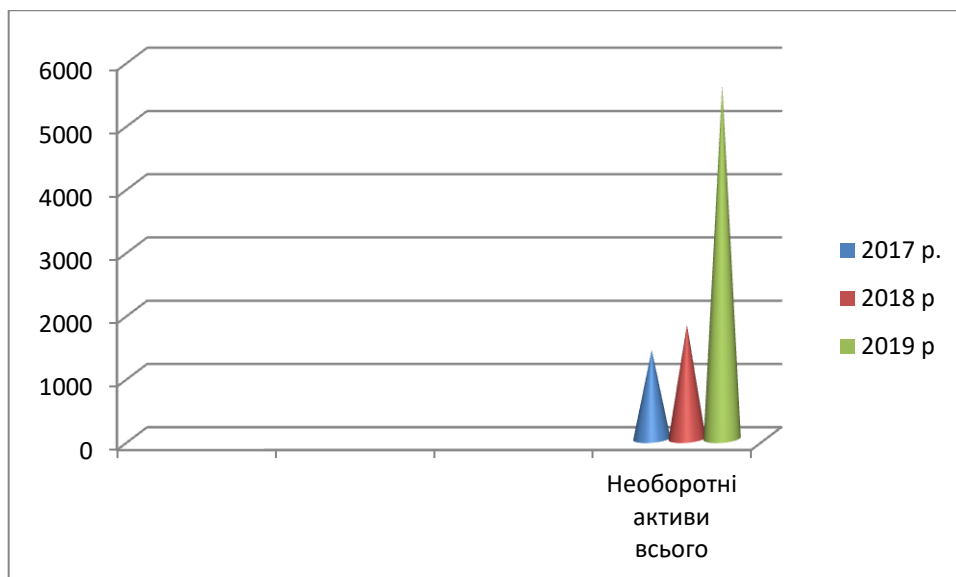
Продовж.табл. 1.5

Додатковий капітал	-	-	-	-	-	-	--
Резервний капітал	-	-	-	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток	3100,1	3580,7	8933,5	+480,6	+5352,8	115,5	у 2,5р
Власний капітал всього	3101,1	3581,7	8978,1	+480,6	+5396,4	115,5	у 2,5р
Забезпечення виплат персоналу	-	-	-	-	-	-	-
Довгострокові зобов'язання і забезпечення всього	-	-	-	-	-	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1217,3	6940,6	12768,9	+5723,3	+5828,3	у 5,7р	183,9
Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом	76,0	667,5	404,2	+591,5	-263,3	у 8,8р	60,6
Поточні зобов'язання за розрахунками зі страхування	45,0	60,8	122,2	+15,8	+61,7	135,1	у 2,0р
Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці	200,7	269,9	508,9	+69,2	+239	134,5	188,6
Інші поточні зобов'язання	9,1	81,9	613,3	+72,8	+531,4	у 9,0р	у 7,5р
Поточні зобов'язання всього	2189,9	8317,3	15303,7	+6127,4	+6986,4	у 3,8р	183,9
Всього пасиви	5291,0	11899,0	24281,8	+6608	+12382,8	у 2,2р	у 2,0р

Станом на 2017 рік первісна вартість основних засобів складала 1891,7 тис. грн. Спочатку приріст показника становив 138,6 %. Наступного року первісна вартість основних засобів продовжувала підвищуватися на 2,6 разів в порівнянні з роком раніше. На кінець 2019 року сума первісної вартості основних засобів склала 6738,7 тис. грн.

Станом на 2017 залишкова вартість основних засобів становила 1313,5 тис. грн. За першу половину досліджуваного періоду приріст основних засобів склав 123,8 %. Це свідчить про підвищення виробничого та збутового потенціалу підприємства. У наступному періоді тенденція збереглася і приріст збільшився в 3,3 рази.

На початок 2017 року загальна вартість необоротних активів становила 1403,7 тис. грн. Спочатку **спостерігався** приріст необоротних активів на 128,5 %. Цей факт свідчить про поліпшення майнового стану підприємства. У наступному періоді тенденція збереглася і приріст збільшився в 3,1 рази (рис.1.1).

Рис. 1.1. Динаміка необоротних активів ТОВ «Мокавто» за 2017-2019 рр.

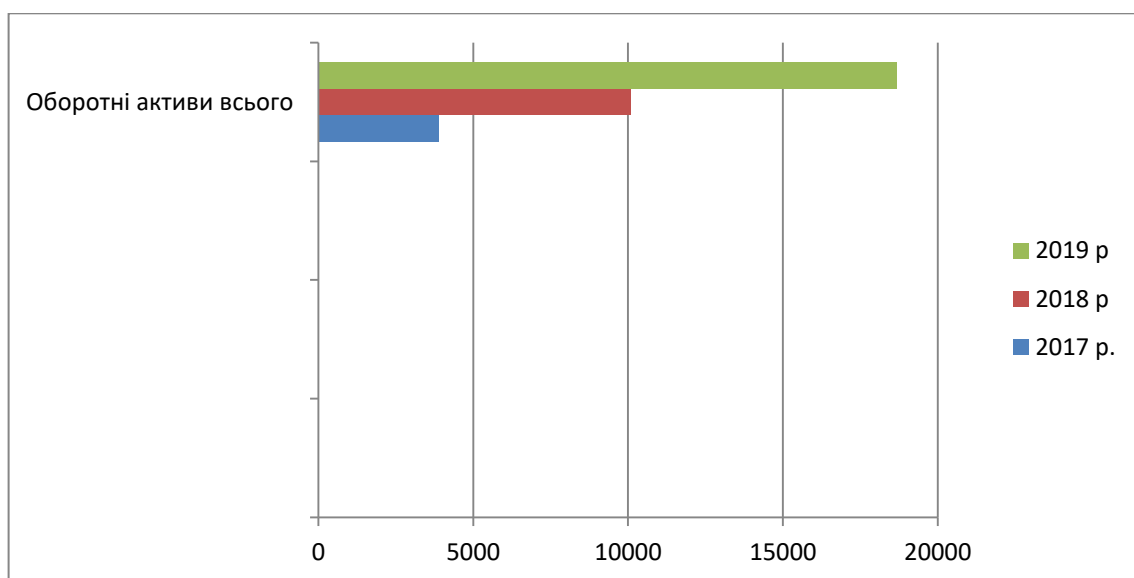
Щодо оборотних активів, то спостерігається наступна тенденція. На початку 2017 року сума виробничих запасів становила 1894,2 тис. грн. Ріст запасів становив в 2018 році 158,6 % в порівнянні з роком раніше. У загальному випадку підвищення обсягу цього елементу активів позитивно впливає на безперервність виробничого і збутового процесу. Але проблемою може бути їх надмірне накопичення, яке призведе до залучення додаткових позикових коштів. Наступного року спостерігається зменшення суми запасів на 100,8 % в порівнянні з роком раніше. На кінець 2019 року сума виробничих запасів становила 3027,8 тис. грн.

На початок досліджуваного періоду, в 2017 році сума дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги становила 143,7 тис. грн. Значення показника демонструє збільшення на 9,2 рази. Після цього спостерігаємо зміну тенденції і зменшення суми дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги на 2,9 рази. На кінець 2019 року сума дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги становила 3838,5 тис. грн.

Сума грошових коштів у гривні постійно коливається на поточному рахунку та в касі, що нормально для будь-якого підприємства.

На початок 2017 року загальна вартість оборотних активів становила 3887,3 тис. грн. Спочатку спостерігається ріст оборотних активів на 2,6 рази. У наступному періоді тенденція збереглася і ріст оборотних активів склав 185,1 % (рис.1.2).

У першому році досліджуваного періоду загальна вартість активів складала 5291 тис. грн. Спочатку **спостерігався** ріст активів на 2,2 рази. Цей факт свідчить про підвищення потенціалу підприємства генерувати прибуток для власників, адже сума активів, що приймає участь у виробничому, інвестиційному та фінансовому процесі зростає. Тенденція залишалася незмінною протягом всього періоду і приріст **склав** у 2,0 рази за останній рік порівняно з попереднім.

Рис. 1.2. Динаміка оборотних активів ТОВ «Мокавто» за 2017-2019 рр.

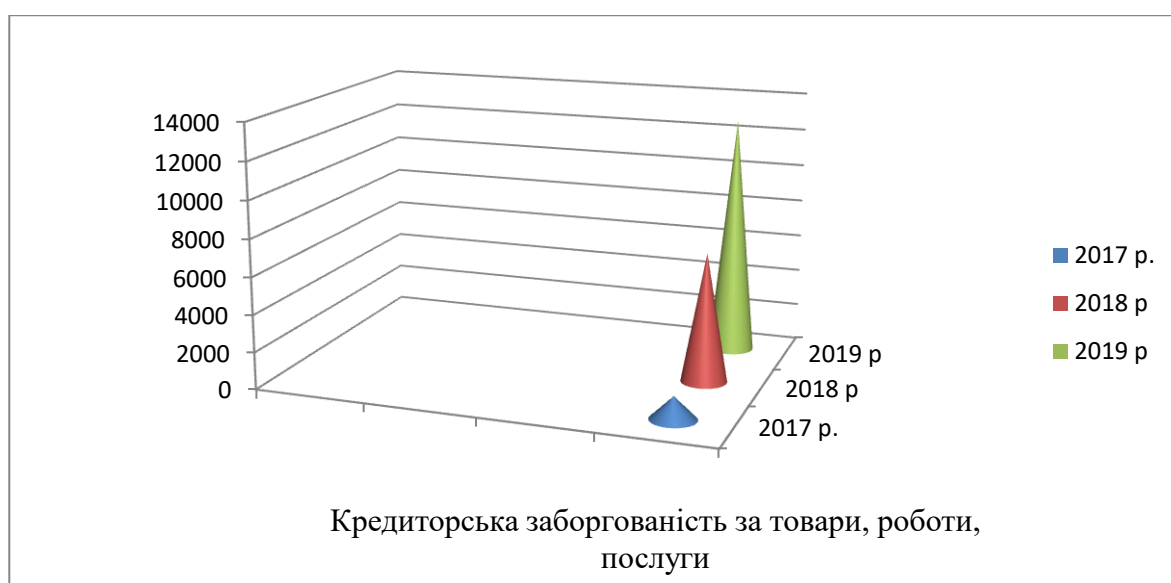
У 2017 році сума зареєстрованого капіталу становила 1 тис. грн. В 2018 році сума статутного та додатково вкладеного капіталу залишається стабільною. На кінець 2019 року вартість елемента пасиву дорівнює 44,6 тис. грн.

У 2017 році сума нерозподіленого прибутку становила 3100,1 тис. грн. В 2018 році показник збільшується на 115,5 % порівняно з попереднім роком.

Позитивне значення показника свідчить, що зростання власного капіталу суб'єкта господарювання відбувається за рахунок ефективної роботи менеджменту. Напрямок тенденції був таким же, як і роком раніше. Тож можемо стверджувати, що менеджмент здатний виконувати поставлені перед ним завдання і досягати цілей зростання добробуту інвесторів. На кінець 2019 року сума нерозподіленого прибутку становила 8933,5 тис. грн.

На початку 2017 року сума власного капіталу підприємства становила 3007,7 тис. грн., а на кінець року 3101,1 тис. грн. В 2018 році цей показник збільшився на 115,5 % порівняно з попереднім. Це позитивна динаміка, яка свідчить про підвищення добробуту інвесторів і власників підприємства. Після цього сума власного капіталу продовжує зростати – на 2,5 рази порівняно з роком раніше, що є однозначно позитивною тенденцією. На кінець 2019 року сума власного капіталу підприємства становила 8978,1 тис. грн.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги в 2017 році становила 1217,3 тис. грн., В 2018 році ми спостерігаємо збільшення цього показника на 5,7 рази, і в 2018 році кредиторська заборгованість становить 6940,6 тис. грн. В 2019 році в порівнянні до 2018 року кредиторська заборгованість зростає на 183,9 %, і на кінець 2019 року заборгованість становить 12768,9 тис. грн. (рис.1.3).

Рис. 1.3. Динаміка кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги ТОВ «Мокавто» за 2017-2019 рр.

На початок 2017 році сума поточних зобов'язань за розрахунками з бюджетом становила 76,0 тис. грн. Значення показника демонструє збільшення в 2018 році на 8,8 рази. Після цього спостерігаємо зміну тенденції і зменшення в 2019 році суми поточних зобов'язань за розрахунками з бюджетом на 60,6 %. На кінець 2019 року сума поточних зобов'язань за розрахунками з бюджетом становила 404,2 тис. грн. На початок 2017 року загальна вартість поточних зобов'язань за розрахунками зі страхування становила 45,0 тис. грн. Спочатку спостерігається ріст поточних зобов'язань на 135,1 %. У наступному періоді тенденція збереглася і ріст поточних зобов'язань збільшився ще на 2,0 рази.

В 2017 році сума інших поточних зобов'язань становила 9,1 тис. грн. Значення показника збільшується в 2018 році на 9 разів. Сума цього елемента пасивів коливалася і в другій половині досліджуваного періоду, а саме зменшилася на 7,5 рази. Наприкінці 2019 року сума інших поточних зобов'язань становила 613,3 тис. грн.

Використовуючи фінансову звітність за 2017-2019рр., проведемо експрес-аналіз фінансового стану ТОВ “Мокавто” (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Динаміка показників фінансового стану ТОВ “Мокавто” за 2017 – 2019 рр.

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Абсолютне відхилення, +/-	
				2018 р. до 2017 р.	2019 р. до 2018 р.
Частка основних засобів в активах, %	24,825	13,670	22,100	-11,155	+8,430
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,305	0,379	0,203	+0,074	-0,176
Оборотність активів, разів	2,395	3,771	3,974	+1,376	+0,203
Фондовіддача	8,900	22,048	20,562	+13,148	-1,486
Коефіцієнт оборотності запасів, разів	10,187	12,838	18,670	+2,651	+5,832
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, разів	6,840	8,545	7,257	+1,705	-1,288
Рентабельність активів за чистим прибутком, %	2,145	5,591	29,589	+3,446	+23,998
Період окупності власного капіталу	32,702	6,952	1,173	-25,750	-5,779

Продовж.табл.1.6

Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	0,896	0,592	1,116	-0,304	+0,524
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,586	0,301	0,369	-0,285	+0,068
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,586	0,301	0,369	-0,285	+0,068
Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття)	1,775	1,214	1,221	-0,561	+0,007
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	0,121	0,147	0,016	+0,026	-0,131
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	1,158	1,405	1,025	+0,247	-0,380

Ви не зрозуміли, перерахувати до 0,001 потрібно було лише Коефіцієнти !!!

Решта показників до 0,01!!!!

Отримані дані демонструють зниження частки основних засобів у 2018 році в загальній сумі активів. Якщо в 2017 р. частка основних засобів у загальній сумі активів склала 24,825%, то в 2018 р. – 13,670%. Самі по собі дані не дозволяють сформулювати будь-який висновок. Однак, порівняння цієї динаміки із зростанням суми виручки з 10432,6 тис. грн. до 32412,5 тис. грн. дозволяє зробити висновок, що у ТОВ «Мокавто» в 2017-2018 роках відбувався процес продажу, ліквідації зайвих основних засобів, адже, незважаючи на зменшення їх суми, операційний процес від цього не страждає. В 2019 році частка основних засобів у загальній сумі активів у порівнянні з 2018 роком склала 22,100 %. Це свідчить про те, що в 2019 році відбулося оновлення основних засобів підприємства.

Коефіцієнт зносу основних засобів в 2018 році в порівнянні до 2017 року збільшився на 0,074, а в 2019 році в порівнянні до 2018 року зменшився на 0,176, що свідчить про інтенсифікацію процесів оновлення необоротних виробничих активів, що підвищує конкурентоспроможність підприємства.

Дані показують, що ефективність використання активів ТОВ «Мокавто» підвищується. Якщо в 2017 р на кожен гривню залучених коштів було надано послуг на суму 2,395 гривень, то в 2018 р - вже 3,771, а в 2019 р - 3,974. Для подальшого підвищення показника можна продати частину не використовуваних активів.

Ефективність управління основними засобами в 2018 році в порівнянні з 2017 роком товариства зростає. У 2017 році було вироблено продукції та надано послуг на суму 8,900 гривні на кожну використовувану гривню основних засобів. З 2018 року цей показник зростає до 22,048 гривні. Причиною такої тенденції є оптимізація структури основних засобів - зайві були продані. Також спостерігається підвищення обсягу продажів. Але в 2019 році спостерігаємо зниження ефективності управління основними засобами до 20,562 гривні, що свідчить про закуплене нове обладнання, а це призвело до зниження фондівдачі. Для підвищення значення даного показника необхідно забезпечити 100% завантаженість обладнання. Також можливим рішенням є продаж частини не використовуваних основних засобів, проте це доцільно робити тільки в умовах відсутності перспектив подальшого розвитку бізнесу.

Ефективність управління запасами в 2018 році в порівнянні до 2017 року збільшилася в 2,651 разів, а в 2019 році спостерігаємо, що кількість оборотів запасів за рік становить 18,670 разів, що в порівнянні до 2018 року більше на 5,832 рази.

Показник оборотності дебіторської заборгованості в 2018 році в порівнянні до 2017 році збільшився в 1,705 разів. Якщо в 2018 р дебіторська заборгованість компанії зробила 8,545 обороти, то в 2019 р. - тільки 7,257 оборотів. Для вирішення проблеми необхідно відкоригувати поточну політику управління дебіторською заборгованістю і працювати тільки на умовах передоплати з клієнтами, які не платять вчасно за надані послуги.

Протягом періоду дослідження рентабельність активів товариства підвищилася. Якщо у 2017 р. ТОВ «Мокавто» отримало 2,145 копійок чистого прибутку на кожну вкладену гривню активів, то в 2018 р. - вже 5,591 копійок, а в 2019 р. - вже 29,589 копійок. Факторами такого підвищення є оптимізація структури оборотних активів і підвищення суми чистого прибутку. Загалом, діяльність підприємства була ефективною в період 2017 – 2019 рр.

Ефективність роботи ТОВ «Мокавто» є високою, а окупність власного капіталу становить в 2019 році близько 2 років. Це значно перевищує окупність

альтернативних інструментів. Прибутковість вкладень у цінні папери зараз є низькою. Тому вважаємо, що управління власним капіталом знаходиться на належному рівні. Стабільне зниження окупності свідчить про постійне підвищення ефективності роботи.

У 2017 році ТОВ “Мокавто” було здатне частково профінансувати формування запасів за рахунок постійних джерел фінансування. На кожну гривню запасів припадало 0,896 гривні власних оборотних коштів. Однак у 2018 році ситуація змінилася і компанія виявилася менш стійкою. Власний оборотний капітал становить 0,592 гривні. Для вирішення проблеми можна працювати в напрямку зниження суми активів, яка різко зросла в 2018 році. Це відноситься як до необоротних, так і до оборотних активів. У 2019 році спостерігається покращення ситуації, підприємство було здатне повністю профінансувати формування запасів за рахунок власних постійних джерел. На кожну гривню запасів припадає вже 1,116 гривні власних оборотних коштів.

ТОВ “Мокавто” частково залежить від позикових коштів і здатне фінансувати тільки 58,6% активів за рахунок власних коштів у 2017 р. Але з 2018 року компанія починає значно залежати від позикових коштів і фінансувати тільки 30,1% активів за рахунок власних коштів, що на 28,5 % менше значення в 2017 році. Ситуація в 2019 році починає покращуватися і компанія здатна фінансувати вже 36,9% активів за рахунок власних коштів, що на 6,8 % більше значення 2018 року. З огляду на те, що компанія є платоспроможною і прибутковою, можемо запропонувати реінвестувати прибуток, що отриманий за результатами фінансового року. Товариству необхідно залучити додаткові кошти. В такому випадку значення показника фінансової автономії досягне мінімального нормативного значення.

За результатами проведених розрахунків спостерігаємо, що ТОВ “Мокавто” за останні три роки є недостатньо фінансово стійким, для підвищення показника стійкості можемо рекомендувати збільшення суми власного капіталу або збільшення суми довгострокових позикових коштів.

Отримані дані показують, що в 2017 р на кожну гривню поточних зобов'язань припадає близько 0,121 гривні грошових коштів та їх еквівалентів. Таким чином, ТОВ «Мокавто» могло відповідати за своїми зобов'язаннями в 2017 р. В 2018 році ситуація змінилася і значення коефіцієнта склало 0,147, підприємство могло відповідати за своїми зобов'язаннями в 2018р. З 2019 року показник змінився на 0,016, що свідчить про те, що підприємство не зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром.

Співвідношення поточної дебіторської та кредиторської заборгованості в 2017- 2019рр вказує, що політика комерційного кредитування була більш-менш збалансованою. Товариство може кредитувати своїх покупців за рахунок постачальників.

Результати господарської діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю «Мокавто» за три останні роки характеризується показниками, наведеними у Звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід) за 2017-2019рр. (табл. 1.7).

Таблиця 1.7

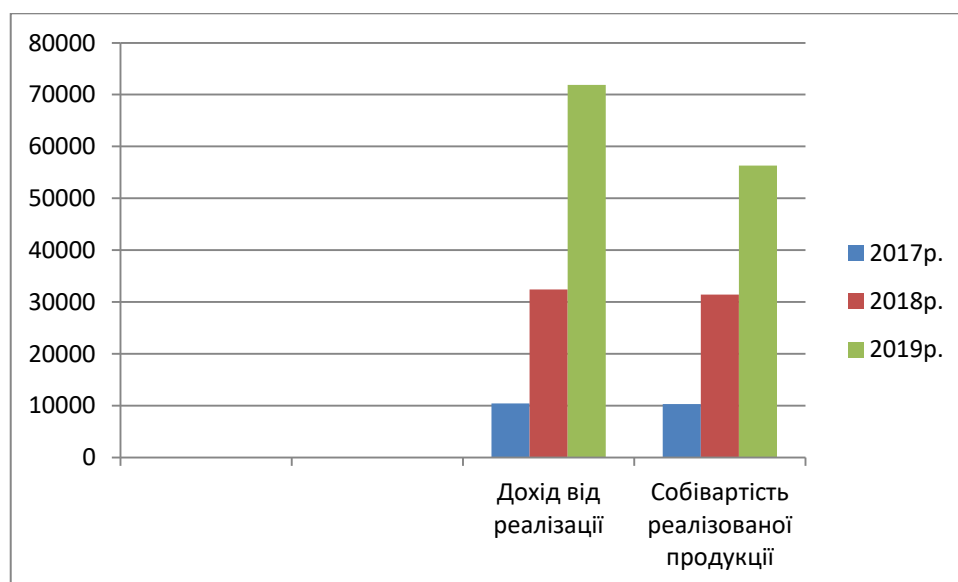
Фінансові показники діяльності ТОВ «Мокавто» за 2017-2019рр

Показники	2017р.	2018р.	2019р.	Відхилення 2019 р. від		Темп росту 2019 р. до	
				2017 р.	2018р.	2017р.	2018р.
Дохід від реалізації	10432,6	32412,5	71897,7	+61465,1	+39485,2	у 6,9р	у 2,2р
Собівартість реалізованої продукції	10327,7	31443,0	56309,6	+45981,9	+24866,6	у 5,4р	179,1
Інші операційні витрати	-	400,7	9188,6	+9188,6	+8787,9	-	у 22,9р
Фінансовий результат до оподаткування	113,9	586,1	6527,7	+6413,8	+5941,6	у 57,3р	у 11,1р
Податок на прибуток	20,5	105,5	1174,9	+1154,4	+1069,4	у 57,3р	у 11,1р
Чистий прибуток	93,4	480,6	5352,80	+5259,4	+4872,2	у 57,3р	у 11,1р

За 2019 рік дохід від реалізації склав 71 897,70 тис грн. і у порівнянні з 2017 роком збільшився на 61465,1 тис грн, або у 6,9 рази, а в порівнянні з 2018 року - на 39485,2 тис грн, або у 2,2 рази (рис.1.4).

Така тенденція розвитку є досить позитивною, адже пов'язана із зростанням обсягів виробництва продукції.

Собівартість реалізації в 2019 році по відношенню до 2017 році збільшилася на 45981,9 тис грн або у 5,4 рази, а по відношенню до 2018 року собівартість збільшилася на 24866,6 тис грн., або на 179,1 %, що пов'язано із збільшенням випуску продукції, а також стрімким зростанням вартості сировини, запчастин, заробітної плати та палива (рис.1.4).

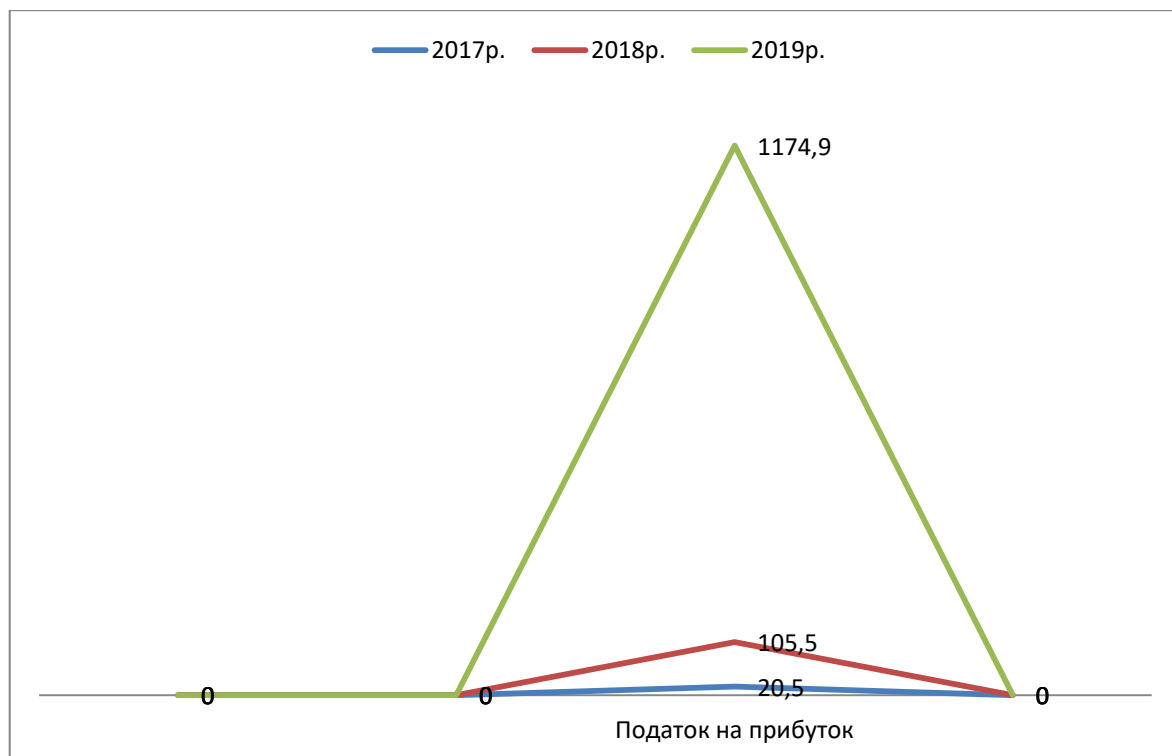

Рис. 1.4. Динаміка доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції ТОВ «Мокавто» за 2017-2019 рр.

Інші операційні витрати в 2019 році складають 9188,6 тис грн., відповідно до 2017 року витрати збільшилися на 9188,6 грн., а відповідно до 2018 року - на 8787,9 тис грн., або у 22,9 рази.

Фінансовий результат до оподаткування в 2019 році відносно 2017 року збільшився на 6413,8 тис грн., або у 57,3 рази., а відносно 2018 року фінансовий результат збільшився на 5941,6 тис грн., або у 11,1 рази.

Податок на прибуток за 2019 рік становить 1174,9 тис грн., відповідно до 2017 року податок на прибуток збільшився на 1154,4 тис грн., або у 57,3 рази, а відповідно до 2018 року податок збільшився на 1069,4 тис грн., або у 11,1 рази. Чистий прибуток в 2019 році відносно 2017 збільшився на 5259,4 тис грн. або у 57,3 рази, а відносно 2018 року - на 4872,2 тис грн., або у 11,1 рази, що в результаті дуже позитивно впливає на розвиток підприємства (рис 1.5).

Рис. 1.5. Динаміка податку на прибутку ТОВ «Мокавто» за 2017-2019 рр.

Показники платоспроможності ТОВ «Мокавто» на кінець 2017-2019 років наведено в табл. 1.8.

Таблиця 1.8

**Показники платоспроможності ТОВ “Мокавто”
на кінець 2017-2019 років**

Показник	2017р	2018р	2019р	Відхилення 2019 року від 2017	Відхилення 2019 року від 2018
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,121	0,147	0,016	-0,105	-0,131
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,910	0,853	1,023	+0,113	+0,17
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,775	1,214	1,221	-0,554	+0,007
Коефіцієнт ліквідності запасів	0,865	0,361	0,198	-0,667	-0,163
Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках	0,788	0,705	0,912	+0,124	+0,207
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	1,158	1,405	1,025	-0,133	-0,38
Коефіцієнт мобільності активів	0,735	0,848	0,769	+0,034	-0,079
Коефіцієнт співвідношення активів	2,769	5,598	3,339	+0,570	-2,259

Отримані дані загальної ліквідності показують, що протягом 2017-2019 років компанія могла вчасно відповідати за своїми поточними зобов'язаннями. На кінець року в компанії залишилося 1,221 гривень на кожну гривню поточних зобов'язань.

Мобільність активів ТОВ “Мокавто” протягом 2017-2018 рр. підвищилася за рахунок зниження суми необоротних активів. Якщо в 2017 р на кожну гривню необоротних активів припадає 0,735 гривень оборотних активів, то в 2018 р значення показника становило 0,848. Таким чином, гнучкість компанії підвищується, в 2018 р вона здатна більш оперативно відповідати на мінливі умови ринку. А в порівнянні до 2019 року мобільність активів зменшилася, і на кожну гривню необоротних активів припадає 0,769 гривень оборотних активів.

Аналіз показників платоспроможності підприємства вказує, що суб'єкт дослідження не є абсолютно платоспроможним.

Висновки за розділом 1

Формування ринкової економіки потребує від підприємств України раціонального і економічно обґрунтованого підходу до планування своєї діяльності, до визначення стратегії фінансової і виробничої політики, аналізу й оцінки отриманих результатів. Прибуток є основним джерелом фінансування розвитку підприємства, удосконалення його матеріально-технічної бази, забезпечення всіх форм інвестування.

Формування прибутку підприємства відбувається в процесі його операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, передбачає управління доходами та витратами від даних видів діяльності, податковими платежами, операційним і фінансовим важелями, а також планування величини прибутку від різних сфер діяльності підприємства. **Управління розподілом і використанням прибутку підприємства повинно відповідати загальній стратегії розвитку підприємства, сприяючи підвищенню його ринкової вартості, формуванню необхідних і достатніх обсягів інвестиційних та фінансових ресурсів з урахуванням інтересів власників і працівників підприємства.**

Згідно з Податковим кодексом України податок на прибуток підприємств - це прямий податок, сплачуваний підприємствами з прибутку, одержаного від реалізації продукції (робіт, послуг), основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових ресурсів та матеріальних цінностей, а також із прибутку від орендних операцій, роялті та від позареалізаційних операцій.

Базою оподаткування **є прибуток підприємства.**

Базова (основна) ставка податку **на прибуток** становить 18 відсотків.

Згідно з П(С)БО 17 витрати (дохід) з податку на прибуток - це загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу.

З огляду на це основними завданнями обліку розрахунків з податку на прибуток підприємства є:

- 1) правильне визначення об'єкта оподаткування;
- 2) своєчасне нарахування та достовірне відображення в обліку і звітності розрахунків з податку на прибуток;
- 3) своєчасне подання декларації та сплата податку на прибуток в бюджет.

Основними завданнями контролю розрахунків з податку на прибуток підприємства є:

- 1) попередження та запобігання порушень в ході здійснення розрахункових операцій;
- 2) виявлення і мобілізація шляхів зниження втрат при оподаткуванні;
- 3) забезпечення достовірності та своєчасності відображення даних про податок на прибуток в обліку і звітності;
- 4) виявлення та оперативне усунення відхилень при сплаті податку;
- 5) виявлення та усунення помилок у системі обліку розрахунків за податком на прибуток;
- 6) виявлення осіб, винних у допущенні помилок в обліку, звітності та оподаткуванні прибутку підприємства.

За результатами проведених розрахунків спостерігаємо, що ТОВ «Мокавто» за останні три роки є недостатньо фінансово стійким, для підвищення показника стійкості можемо рекомендувати збільшення суми власного капіталу або збільшення суми довгострокових позикових коштів.

Отримані дані показують, що в 2017 р на кожну гривню поточних зобов'язань припадало близько 0,121 гривні грошових коштів та їх еквівалентів. Таким чином, ТОВ «Мокавто» не могло відповідати за своїми зобов'язаннями в 2017 р. В 2018 році ситуація не змінилася і значення коефіцієнта склало 0,147. З 2019 року показник змінився на 0,016, що свідчить про те, що підприємство не зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром.

Співвідношення поточної дебіторської та кредиторської заборгованості в 2017- 2019рр вказує, що політика комерційного кредитування була більш збалансованою. Товариство може кредитувати своїх покупців за рахунок постачальників.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ
З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ

2.1. Нормативно-правове регулювання та порядок нарахування податку на прибуток в Україні

Диференційовані підходи до трактування сутності та методики розрахунку позитивного фінансового результату – прибутку, свідчать про необхідність формування базових тлумачень всіх видів фінансових результатів в нормативно-правовому забезпеченні функціонування суб'єктів підприємницької діяльності, вже на основі яких, дана бухгалтерська категорія повинна відображатися в довідковій економічній літературі. Звичайно, що багатогранність трактувань є методом удосконалення будь-якого явища, винятком не стала категорія “економічний прибуток”, але що стосується бухгалтерського прибутку, то в даному випадку доцільно тлумачити його за однією методикою визначеною положеннями бухгалтерського обліку в Україні.

Проаналізуємо визначення прибутку в нормативно-правових джерелах (табл. 2.1).

Таблиця .2.1

**Дослідження сутності поняття “прибуток”
в нормативно-правових джерелах**

Назва джерела	Визначення поняття прибутку
Господарський кодекс України – Верховна Рада України, від 16.01.2003 № 436-IV [25]	Прибуток (доход) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань.

Продовж. табл. 2.1

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [67]	прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати;
Закон України «Про господарські товариства» - Верховна Рада України, від 19.09.91 р. № 1576-XII [89]	Прибуток товариства утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці. З балансового прибутку товариства сплачуються проценти по кредитах банків та по облігаціях, а також вносяться передбачені законодавством України податки та інші платежі до бюджету.

В історії оподаткування прибутку можна виділити п'ять етапів еволюції податку на прибуток підприємств в Україні (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Аналіз нормативно – правової бази з податку на прибуток підприємств в Україні [73]

Етапи	Нормативно - правовий документ	Загальні особливості законодавчих документів
I етап (1991 – 1997 рр.)	Закон України “Про оподаткування доходів підприємств і організацій” (від 21.02.1992 №2146-XII)	Закон діяв на території України на протязі всього 1992 року (з 01.01.1992 р.). З'явився механізм нарахування податку на доходи. Оподаткування доходів підприємств відбулося за ставкою 18 %. Новим для податкового законодавства стало використання механізму податкового кредиту.
	Декрет Кабінету Міністрів України “Про податок на прибуток підприємств і організацій” (від 26.12.1992р. №12-92)	Декрет почав діяти з першого кварталу 1993р. Основним прямим податком для юридичних осіб став податок на прибуток. Але, не дивлячись на більш прогресивний характер, цей Декрет був відмінений Законом “Про державний бюджет України на 1993 рік”. Продовжується використання механізму податкового кредиту. Ставка – 30 %.
	Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств”(від 28.12.1994 №334/94 - ВР)	З 1 січня 1995 р. основним прямим податком для юридичних осіб став податок на прибуток. Підприємства практично зазнавали великих втрат і не мали обігових коштів, а об'єкт оподаткування з бухгалтерського обліку був виведений. Результат таких дій - “вимивання ” оборотних коштів. Ставка оподаткування – 30 %.

Продовж. табл. 2.2

II етап (1997 – 2000рр.)	Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” (від 22.05.1997р. №283/97 – ВР)	Було запропоновано принципово новий підхід до визначення об’єкта оподаткування. Прибуток визначався шляхом зменшення суми валового доходу звітного періоду на суму валових витрат, а також на суму амортизаційних відрахувань. Такий метод обчислення бази оподаткування призводив до виникнення різних показників прибутку. У бухгалтерському обліку це показник прибутку, який виведений за правилами такого обліку, а для обчислення прибутку, що підлягає оподаткуванню, потрібно вести податковий облік.
III етап (кінець 2000 – 2004 рр.)	Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств” (від 24.12.2002р. № 349 – IV)	Закон почав діяти з 1 січня 2003 року, хоча був опублікований вперше лише 22 січня 2003 року. Закон провів “податкову революцію”. Радикально змінені правила податкового обліку, що призвело до збільшення прірви між бухгалтерським та податковим обліком. Ставка оподаткування прибутку – 30%. Законом передбачено, що з 1 січня 2004 року ставка оподаткування буде знижена до 25%.
IV етап (кінець 2004р. – кінець 2010р.)	Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств”(від 01.07.2004р. № 1957 – IV)	Період з 1 січня 2005р.до 01 січня 2011 року характеризувався значною кількістю тактичних модифікацій податкового законодавства: деякі пільги вводилися, деякі – скасовувалися, однак кардинальних змін не відбувалося.
V етап (2011р. – теперішній час)	Податковий кодекс України (від 02.09.15р. № 2755 – VI)	Податковий Кодекс набув чинності з 1 січня 2011 року. Розділ III “Податок на прибуток підприємств” вступив в силу з 1 квітня 2011р. Основні зміни та положення, які зазнали трансформації: - гармонізація бухгалтерського та податкового обліку; - принцип визначення прибутку об’єкта оподаткування відбувається на основі даних бухгалтерського обліку з урахуванням податкових різниць; - методологія обчислення доходів та витрат: перейшли від правила “першої події” до методу нарахування та відповідальності доходів і витрат;

Відповідно до Національного П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. Збиток – це перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати. Фінансовий результат діяльності підприємства визначається у грошовому вимірнику щомісячно чи щоквартально (за рішенням підприємства) [67].

Підприємства використовують постанови Кабінету Міністрів України, Національного банку України, наказів Міністерства фінансів України, Державного Комітету статистики України, інших міністерств та відомств, що здійснюють державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, а також інших законодавчих та нормативних актів, що можуть впливати на формування прибутку підприємства (Додаток М).

На сьогоднішній день порядок нарахування прибутку регулюється Податковим кодексом України, який був прийнятий у грудні 2010 року. З його прийняттям податок на прибуток зазнав революційних змін.

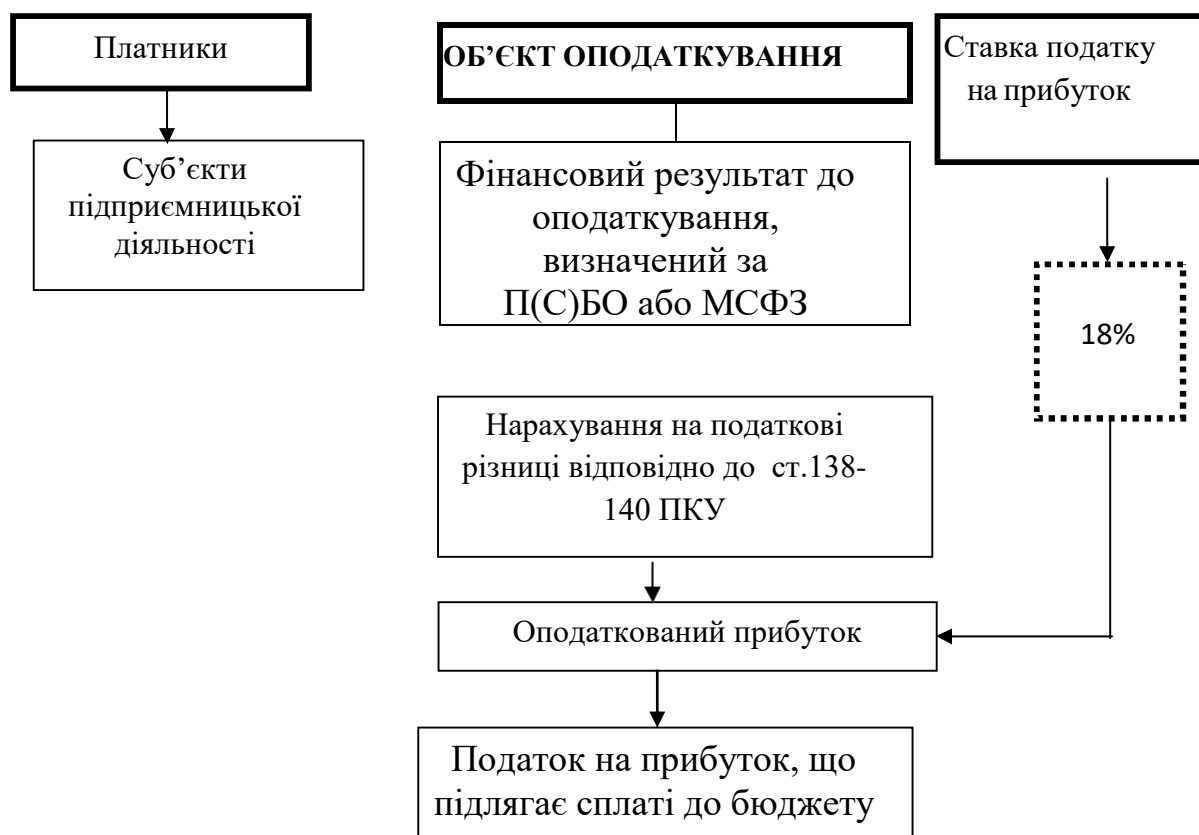
Згідно статті 134 Податкового кодексу України нині об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за її межами.

Формування прибутку підприємства пов'язане зі здійсненням операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Прибуток від операційної діяльності формується в результаті здійснення операцій, пов'язаних із виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Як відомо, у фінансовому обліку прибуток визначається як різниця між виручкою та собівартістю продукції. Сума прибутку для оподаткування визначається шляхом коригування фінансового результату, визначеного у фінансовій звітності відповідно до стандартів обліку на податкові різниці.

Схема нарахування податку на прибуток підприємства показана на **рис. 2.1.**

Рис. 2.1. Структурно-логічна схема нарахування податку на прибуток підприємства

Податковим кодексом України передбачено порядок обчислення податку на прибуток підприємств та його сплата. Податок нараховується платником самостійно за ставкою, визначеною ст. 136 ПКУ, від бази оподаткування.

Відповідальність за повноту утримання та своєчасність перерахування до бюджету податку, покладається на платників податку, які здійснюють відповідні виплати.

Податковими (звітними) періодами для податку на прибуток є календарні: квартал, півріччя, три квартали, рік. При цьому податкова декларація розраховується наростаючим підсумком. Податковий (звітний) період починається з першого календарного дня податкового (звітного) періоду і закінчується останнім календарним днем податкового (звітного) періоду, крім:

- виробників сільськогосподарської продукції, які можуть обрати річний податковий (звітний) період, який починається з 1 липня минулого звітного

року і закінчується 30 червня поточного звітнього року. Для цілей оподаткування податком на прибуток до підприємств, основною діяльністю яких є виробництво сільськогосподарської продукції, належать підприємства, дохід яких від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва за попередній податковий (звітний) рік перевищує 50 відсотків загальної суми доходу;

- у разі якщо особа ставиться на облік контролюючим органом як платник податку протягом податкового (звітнього) періоду, перший податковий (звітний) період розпочинається з дати, на яку припадає початок такого обліку, і закінчується останнім календарним днем такого податкового (звітнього) періоду;

- якщо платник податку ліквідується (у тому числі до закінчення першого податкового (звітнього) періоду), останнім податковим (звітним) періодом вважається період, на який припадає дата ліквідації.

Прибуток до оподаткування за нормами Податкового кодексу України можливо розрахувати за формулою:

$$\text{Пр./зб.под.} = \text{Д} - \text{С/в} - \text{ІВ} \quad (2.1)$$

де:

Пр./зб. под. – прибуток/збиток, згідно з нормами ПКУ;

Д – доходи;

С – собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг;

ІВ – інші витрати.

Наявність тимчасових різниць між податковим і обліковим прибутком потребує узгодження суми податку на прибуток із фактичною сумою прибутку. У зв'язку із тим, що податок на прибуток включається до складу витрат певного звітнього періоду, то податок, нарахований в одному звітному періоді, може належати до витрат з податку на прибуток в іншому звітному періоді.

Такі тимчасові різниці зменшують податковий прибуток у майбутніх звітних періодах і у звітності відображається як відстрочений податковий актив.

У випадку виникнення тимчасової різниці, коли податковий прибуток менший за обліковий, вона оподатковується у майбутніх звітних періодах і у звітності відображається як відстрочене податкове зобов'язання. Тобто прибуток до оподаткування за нормами П(С)БО можливо розрахувати за формулою 2.2:

$$\text{Пр./зб. под.} = \text{Пр.бух.} +/\text{- ППР} +/\text{- ТПР зв. періоду}, \quad (2.2)$$

де: Пр./зб. под. – прибуток/збиток, згідно з нормами ПКУ;

Пр. бух. – прибуток/збиток, згідно з нормами П(С)БО;

ППР – постійна податкова різниця;

ТПР зв. періоду – тимчасова податкова різниця, що належить до звітного періоду.

Ключовим показником у запропонованому механізмі обчислення податкового прибутку є показник облікового прибутку, що відображений у Звіті про фінансовий результат та який підлягає коригуванню на податкові різниці, що виникають за окремими операціями.

Загальний порядок розрахунку суми податкового прибутку можна представити формулою:

$$\text{Пр. оп.} = \text{Пр.ф.} +/\text{- ТПРд.} +/\text{- ППРд.} + \text{ТПРв.} +/\text{- ППРв.}, \quad (2.3)$$

де: Пр. оп. – прибуток податковий (деклараційний);

Пр. ф. – прибуток до оподаткування у фінансовій звітності;

ТПР д. – тимчасові податкові різниці щодо доходів;

ППР д. – постійні податкові різниці щодо доходів;

ТПР в. – тимчасові податкові різниці щодо витрат;

ППР в. – постійні податкові різниці щодо витрат.

Порядок обчислення прибутку до оподаткування за поданими формулами мають різну методику, хоча повинні давати один розрахунковий результат [57].

Річний податковий (звітний) період встановлюється для таких платників податку:

- 1) платників податку, які зареєстровані протягом звітного (податкового) року (новостворені), що сплачують податок на прибуток на підставі річної податкової декларації за період діяльності у звітному (податковому) році;
- 2) виробників сільськогосподарської продукції;
- 3) платників податку, у яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за показниками Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), за попередній річний звітний (податковий) період, не перевищує 20 мільйонів гривень. При цьому до річного доходу від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначеного за показниками Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), включається дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), інші операційні доходи, фінансові доходи та інші доходи.

Нерезидент щороку може отримувати від контролюючого органу підтвердження українською мовою щодо сплати податку.

Платники податку на дохід: суб'єкти, які здійснюють випуск та проведення лотерей, щоквартально сплачують податок на дохід у порядку і в строки, які встановлені для квартального податкового (звітного) періоду з поданням податкової декларації з податку на прибуток.

У фінансовій звітності відображаються постійні та тимчасові податкові різниці, які мають враховуватися при визначенні податкового прибутку (збитку) звітного періоду, за відповідними групами з виділенням постійних податкових різниць, що підлягають вирахуванню, постійних податкових різниць, що підлягають оподаткуванню, тимчасових податкових різниць, що підлягають вирахуванню, тимчасових податкових різниць, що підлягають оподаткуванню.

Отже актуальність даного питання полягає у правильності визначення фінансових результатів з врахуванням податкових різниць, для подальшого їх оподаткування. Проблемою даної тематики виступає правильне визначення і обґрунтування податкових різниць, їх коригування і закріплення у відповідних документах.

При визначенні податкового прибутку або збитку розрахованого за даними бухгалтерського обліку фінансовий результат, який визначається порівнянням доходів з витратами, що були здійсненні для отримання цих доходів, коригується на суму постійних податкових різниць та частину суми тимчасових податкових різниць. Тому податкові різниці мають бути правильно визначені згідно ПКУ та ведення бухгалтерського обліку. Тобто різниці, які виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів, формуванні резервів (забезпечень), здійсненні фінансових операцій, та різниці щодо операцій з продажу або іншого відчуження цінних паперів, а також операцій з інвестиційною нерухомістю та біологічними активами, які оцінюються за справедливою вартістю. На мікрорівні потрібно закріпити як саме і яким методом буде проводитися амортизація необоротних активів і які різниці виникатимуть, те ж саме стосується фінансових та інших операцій. Потрібно відобразити порядок, правила визначення податкових різниць в документах, одним з таких документів може стати наказ про облікову політику.

Водночас суттєвими змінам, які відбулися в ПКУ з 23.05.2020 р., є наступні [77]:

1) Підвищено вартісний критерій річного доходу для застосування фінансових різниць. Тепер платник податку на прибуток має право не застосовувати фінансові різниці при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток для платників податку у яких дохід за останній звітний період не перевищує 40 млн грн (до податкової реформи 20 млн грн) (пп. 134.1.1 ПКУ).

2) Доповнено перелік платників податку на прибуток:

- при виплаті доходів (прибутків) нерезиденту із джерелом їх походження з України визнаються: суб'єкти господарювання — юридичні

особи, що обрали спрощену систему оподаткування; фізичні особи-підприємці, у тому числі такі, що обрали спрощену систему оподаткування, та фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність (п. 133.1 ПКУ);

- при отриманні прибутку від контрольованої іноземної компанії визнаються: суб'єкти господарювання — юридичні особи, що обрали спрощену систему оподаткування (п. 133.1 ПКУ);

- юридичні особи, що створенні відповідно до законодавства інших країн (іноземні компанії) та мають місце ефективного управління на території України (пп. 133.1.5 ПКУ).

3) Включено нові об'єкти оподаткування податком на прибуток:

- дохід, отриманий від азартних ігор з використанням гральних автоматів (пп. 134.1.6 ПКУ);

- скоригований прибуток контрольованої іноземної компанії (пп. 134.1.7. ПКУ) .

4) Внесено зміни у податковий облік основних засобів:

- для цілей податкового обліку вважається об'єкт основного засобу вартістю понад 20 000 грн., який буде вводиться в експлуатацію з 23.05.2020 року (пп. 14.1.138 ПКУ);

- Не нараховується амортизація за період невикористання (експлуатації) основних засобів у господарській діяльності у зв'язку з їх модернізацією, реконструкцією, добудовою, дообладнанням та консервацією (пп. 138.3.1 ПКУ);

- Додатково запроваджується прискорена амортизація основних засобів на період 2020-2030 рр, але з низкою критерій для застосування (п. 43 ПКУ).

5) Доповнено перелік податкових різниць (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Оновлений перелік податкових різниць 2020 року

Податкові різниці, що збільшують фінансовий результат до оподаткування:	Фінансовий результат до оподаткування зменшується:
---	--

Продовж. табл.2.3

на суму 30 відсотків вартості товарів, у тому числі необоротних активів, робіт та послуг реалізованих на користь нерезидентів, зареєстрованих в низькоподаткових юрисдикціях та нерезидентів, організаційно-правова форма яких включена до переліку, затвердженого Кабінетом Міністрів України (пп. 140.5.4. ПКУ)	платником податку – правонаступником на суму від'ємного значення об'єкта оподаткування платника податку, що реорганізується шляхом: приєднання, злиття, перетворення, поділу, виділу, якщо такі платники були пов'язаними особами більше, ніж вісімнадцять послідовних місяців до дати завершення приєднання (злиття) (пп. 140.4.5. ПКУ)
на суму штрафів, пені, нарахованих контролюючими органами та іншими органами державної влади за порушення вимог законодавства (пп. 140.5.11. ПКУ)	на суму нарахованих доходів у вигляді дивідендів на користь платника від контрольованої іноземної компанії (пп. 140.4.2. ПКУ)
на суму витрат, понесених платником податків при здійсненні операцій з нерезидентами, якщо такі операції не мають ділової мети (пп. 140.5.15 ПКУ)	на суму нарахованих на користь платника доходів у вигляді дивідендів та від участі (не менше 10%) в капіталі нерезидентів, які не входять до переліку держав низькоподаткових юрисдикцій (пп. 140.4.3. ПКУ)
на суму нарахування резерву очікуваних кредитних збитків (пп.139.2.1 ПКУ) [92]	

Податкові різниці, які поширюються на всіх платників податку на прибуток, об'єднано Податковим кодексом у три групи:

- 1) різниці, які виникають під час нарахування амортизації необоротних активів;
- 2) різниці, що виникають під час формування резервів (забезпечень);
- 3) різниці, які виникають під час здійснення фінансових операцій.

Для платників податку, які провадять страхову діяльність, а також для оподаткування операцій з продажу або іншого відчуження цінних паперів, операцій з інвестиційною нерухомістю і з біологічними активами, які оцінюються за справедливою вартістю, передбачені окремі податкові різниці.

Склад податкових різниць за першою групою поданий у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Перелік податкових різниць, які виникають під час нарахування амортизації необоротних активів (ст. 138 ПКУ)

Збільшення фінансового результату до оподаткування	Зменшення фінансового результату до оподаткування
на суму нарахованої амортизації основних засобів та/або нематеріальних активів відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;	на суму розрахованої амортизації основних засобів та/або нематеріальних активів;
на суму уцінки та втрат від зменшення корисності основних засобів та/або нематеріальних активів, включених до витрат звітного періоду відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;	на суму залишкової вартості окремого об'єкта основних засобів та/або нематеріальних активів, у разі ліквідації або продажу такого об'єкта;
на суму залишкової вартості окремого об'єкта основних засобів та/або нематеріальних активів, визначеної відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, у разі ліквідації або продажу такого об'єкта.	на суму дооцінки основних засобів та/або нематеріальних активів у межах попередньо віднесених до витрат уцінки відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;
на суму залишкової вартості окремого об'єкта невиробничих основних засобів та/або невиробничих нематеріальних активів, визначеної відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, у разі ліквідації або продажу такого об'єкта;	на суму вигід від відновлення корисності основних засобів та/або нематеріальних активів у межах попередньо віднесених до витрат втрат від зменшення корисності основних засобів або нематеріальних активів відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;
на суму витрат на ремонт, реконструкцію, модернізацію або інші поліпшення невиробничих основних засобів чи невиробничих нематеріальних активів, віднесених до витрат відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;	на суму первісної вартості придбання або виготовлення окремого об'єкта невиробничих основних засобів та/або невиробничих нематеріальних активів та витрат на їх ремонт, реконструкцію, модернізацію або інші поліпшення, у тому числі віднесених до витрат відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, у разі продажу такого об'єкта невиробничих основних засобів або нематеріальних активів, але не більше суми доходу (виручки), отриманої від такого продажу [92].

Податкові різниці, які належать до другої групи, зумовлені операціями із формуванням та використанням резерву сумнівних боргів, забезпечень на оплату майбутніх відпусток та інших виплат персоналу, резервів банків і небанківських установ. Перелік таких податкових різниць наведений у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Перелік податкових різниць, які виникають під час формування резервів (забезпечень) (ст. 139)

Збільшення фінансового результату до оподаткування	Зменшення фінансового результату до оподаткування
<i>Забезпечення для відшкодування наступних (майбутніх) витрат</i>	
на суму витрат на створення забезпечень (резервів) для відшкодування наступних (майбутніх) витрат (крім забезпечення (резерву) витрат на оплату відпусток працівникам, інших виплат, пов'язаних з оплатою праці, та витрат на сплату єдиного соціального внеску, що нараховується на такі виплати) відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності.	на суму використання створених забезпечень (резервів) витрат (крім забезпечення (резерву) витрат на оплату відпусток працівникам, інших виплат, пов'язаних з оплатою праці, та витрат на сплату єдиного соціального внеску, що нараховується на такі виплати), сформованого відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;
	на суму коригування (зменшення) забезпечень (резервів) для відшкодування наступних (майбутніх) витрат (крім забезпечення (резерву) на відпустки працівникам, інших виплат, пов'язаних з оплатою праці, та витрат на сплату єдиного соціального внеску, що нараховується на такі виплати), на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності.
<i>Резерв сумнівних боргів</i>	
на суму витрат на формування резерву сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів) відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;	на суму коригування (зменшення) резерву сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів), на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;

Продовж. табл. 2.5

на суму витрат від списання дебіторської заборгованості понад суму резерву сумнівних боргів або понад резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів).	на суму списаної дебіторської заборгованості (у тому числі за рахунок створеного резерву сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів), що відповідає ознакам, визначеним підпунктом 14.1.11 пункту 14.1 статті 14 ПКУ.
<i>Резерви банків та небанківських фінансових установ</i>	
на суму використання резерву для списання (відшкодування) активу, який не відповідає ознакам, визначеним підпунктом 14.1.11 пункту 14.1 статті 14 ПКУ;	на суму списання у попередніх звітних періодах активу, який у звітному періоді набув ознак, визначених підпунктом 14.1.11 пункту 14.1 статті 14 ПКУ;
на суму використання резерву у зв'язку із припиненням визнання активу при прощенні заборгованості фізичних осіб, які є пов'язаними з таким кредитором або перебувають з таким кредитором у трудових відносинах, або перебували з таким кредитором у трудових відносинах і період між датою припинення трудових відносин таких осіб та датою прощення їхньої заборгованості не перевищує три роки.	на суму доходів (зменшення витрат) від погашення раніше списаної за рахунок резерву заборгованості, яка не відповідає ознакам, визначеним підпунктом 14.1.11 пункту 14.1 статті 14 ПКУ [92].

У додатку Н перелічено основні податкові різниці, які належать до третьої групи за умовним поділом Податкового кодексу **України**.

Отже, запровадження європейських стандартів оподаткування при справлянні податку на прибуток дозволить спростити та здешевити процес податкового адміністрування, що позитивно позначиться на інвестиційному кліматі в Україні як в частині дотримання процедурних податкових вимог (подання декларації, надання інформації контролюючим органам тощо), так і в частині порядку визначення реального розміру податкових зобов'язань та витрат часу платників податків.

2.2. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з податку на прибуток

В сучасних умовах важливе значення в системі обліку має точний і повний облік величини платежів до бюджету відповідно до затвердженого Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [75] та Інструкції Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій Міністерства фінансів [42].

З метою інформаційного забезпечення системи управління фінансово-господарською діяльністю підприємства та задоволення інформаційних запитів зовнішніх і особливо внутрішніх користувачів необхідно формувати систему показників, що розкривають дані про об'єкти бухгалтерського обліку, а також майновий та фінансовий стан організації з різним ступенем деталізації.

Для отримання різних за ступенем деталізації даних про об'єкти обліку на підприємстві використовуються дві групи рахунків: синтетичні і аналітичні - і здійснюється два напрямки обліку: синтетичний та аналітичний. Таким чином, за способом групування та узагальнення облікових даних активні і пасивні рахунки бухгалтерського обліку поділяються на синтетичні та аналітичні.

Згідно з Планом рахунків витрати з податку на прибуток обліковуються на рахунку 98 «Податок на прибуток». На цьому рахунку ведеться облік суми витрат з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу. На цьому рахунку також ведеться облік відрахувань до Державного бюджету України від доходів за державними грошовими лотереями і податку на доходи від страхової діяльності.

За дебетом рахунку відображаються нараховані суми податку на прибуток, відрахувань до Державного бюджету України від доходів від проведення державних грошових лотерей і податку на доходи від страхової

діяльності, за кредитом - включення до фінансових результатів на рахунку 79 «Фінансові результати».

Рис. 2.2. Схема бухгалтерських проведення по рахунку 98 «Податки на прибуток»

Для узагальнення інформації про розрахунки за всіма видами платежів до бюджету з юридичних та фізичних осіб, а також із фінансових санкцій, які вносяться у бюджет, використовується рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами». На цьому рахунку також узагальнюється інформація про інші розрахунки з бюджетом, зокрема за субсидіями, дотаціями та іншими асигнуваннями. Порядок справляння таких платежів регулюється чинним законодавством.

По кредиту рахунка 64 «Розрахунки за податками й платежами» відображається нараховані платежі до бюджету, по дебету – належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплата, списання тощо. До цього рахунку відкривається чотири субрахунки:

641 «Розрахунки за податками»;

642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»;

643 «Податкові зобов'язання»;

644 «Податковий кредит».

На субрахунку 641 ведеться облік **розрахунків за податками**, які нараховуються відповідно до чинного законодавства (податок на прибуток, податок на додану вартість, акцизний збір та ін.).

На субрахунку 642 ведеться облік **розрахунків** за зборами (обов'язковими платежами), які утримуються відповідно до чинного законодавства й облік яких не відображається на рахунку 65 «Розрахунки за страхуванням».

На субрахунку 643 ведеться облік **розрахунків з податку** на додану вартість, на яку збільшується податковий кредит. Сума кредиту визначається з отриманих авансових платежів у порядку попередньої оплати (за готову продукцію, товари, різні матеріальні цінності та нематеріальні активи, роботи і послуги, що підлягають відвантаженню чи виконанню).

На субрахунку 644 ведеться облік **розрахунків з** податку на додану вартість, на яку підприємство має право зменшити податкове зобов'язання.

Первинними документами для нарахування податків є розрахунки бухгалтерії, з розрахунків з ПДВ – податкові накладні, а для нарахування митних платежів – вантажна митна декларація.

Кореспонденція рахунків з нарахування інших податків і платежів здійснюється за такою схемою: за дебетом відображаються рахунки нарахованих зобов'язань з оплати праці, нарахованих доходів та витрат тощо, з яких вираховуються, або до складу яких входять відповідні суми податків та обов'язкових платежів, а кредитуються по відповідних субрахунках рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами».

Перерахування податків та обов'язкових платежів здійснюється на підставі платіжних доручень. Крім того, про сплату податків можуть свідчити виписки банку.

Аналітичний облік на рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами» ведеться у розрізі видів податків і платежів.

Облік платежів ведуть окремо по кожному податку.

Облік найхарактерніших господарських операцій з розрахунків за податками і платежами можна показати на **рис. 2.3**.

Рис. 2.3. Схема основних бухгалтерських проведення по рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами»

Схема обліку за цим **рахунком** така. На підставі відповідних первинних документів – податкових накладних з податку на додану вартість, розрахунків встановленої форми з інших податків – проводять записи у розмірі кожного податку чи платежу у реєстрах аналітичного обліку рахунків з бюджетом.

Облік розрахунків за податками і платежами організований таким чином, щоб за кожним із них окремо можемо мати дані про нараховані і сплачені суми, заборгованість на кінець місяця.

Розрахунки за податком на прибуток в обліку відображають таким чином (табл. 2.6.).

Таблиця 2.6

Облік розрахунків за податком на прибуток

№ оп	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дт	Кт
1	Нараховано податок на прибуток	98	64
2	Визначену суму податку на прибуток перераховано до бюджету	64	31
3	Відображено суму відстроченого податкового активу	17	64
4	Відображено відстрочені податкові зобов'язання	98	54
5	Списано витрати з податку на прибуток на фінансові результати	79	98

Отже, на досліджуваному підприємстві облік розрахунків з податку на прибуток ведеться відповідно до чинного законодавства, правильно і своєчасно, із використання автоматизованої форми обліку і програмного забезпечення «1С: Підприємство 8.3».

Програмне забезпечення «1С: Підприємство 8.3» дає можливість сформувати безліч звітів, аналізів, відомостей, які допомагають в обліку податку на прибуток.

Аналіз рахунку 98 «Податок на прибуток» ТОВ «Мокавто» за 2019 рік наведено на рис. 2.4.

Сформировать отчет Печать... Сохранить как... ✕ 0,00			
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "МОКАВТО" Аналіз рахунку 98 за 2019 р.			
Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)			
Рахунок	Кор. Рахунок	Дебет	Кредит
98	Початкове сальдо		
<...>	Початкове сальдо		
	64	1 174 992,45	
	79		1 174 992,45
	Оборот	1 174 992,45	1 174 992,45
	Кінцеве сальдо		
	Оборот	1 174 992,45	1 174 992,45
	Кінцеве сальдо		

Рис. 2.4. Аналіз рахунку 98 «Податок на прибуток» ТОВ «Мокавто» за 2019 рік

За допомогою оборотно-сальдових відомостей контролюють відповідність аналітичного обліку рахункам синтетичного обліку — сума записів за рахунками аналітичного обліку має збігатися із сумою записів за рахунками синтетичного обліку. Приклад такої відомості наведено на [рис. 2.5](#).

Сформировать отчет Печать... Сохранить как... ✕ 0,00						
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "МОКАВТО" Оборотно-сальдова відомість за 2019 р.						
Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)						
Рахунок	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
10	2 610 050,12		5 325 275,11	1 235 167,28	6 700 157,95	
11	117 392,07		112 691,06	308,16	229 774,97	
12	11 666,67		26 935,00		38 601,67	
13		995 050,39	559 922,77	937 057,34		1 372 184,96
15	59 299,98		6 921 981,87	6 981 281,85		
20	693 796,78		43 648 181,33	42 973 129,46	1 368 848,65	
22			1 029 924,81	1 029 924,81		
23	2 226 009,43		53 047 405,25	55 007 164,13	266 250,55	
26			52 583 708,42	52 583 708,42		
28	84 213,33		2 967 309,80	1 659 038,85	1 392 484,28	
30			8 154 537,29	8 154 537,29		
31	1 223 277,74		433 365 309,45	434 338 196,57	250 390,62	
33			23 136 881,37	23 136 881,37		
36		6 291 691,45	86 772 823,76	88 679 419,37		8 196 287,06
37		15 797,24	10 324 735,57	10 141 902,25	167 036,08	
39	7 931,29		233 084,61	181 993,35	59 022,55	
40		1 000,00		43 634,44		44 634,44
44		3 580 786,58				3 580 786,58
46			43 634,44	43 634,44		
50		296 602,43	296 602,43			
53			652 052,84	1 157 956,72		505 903,88
60			2 232 944,58	2 613 265,09		380 320,51
63	675 285,18		71 970 707,22	73 378 008,58		732 016,18
64	384 053,24		61 478 885,27	60 900 591,03	962 347,48	
65		60 802,58	1 531 849,45	1 593 273,02		122 226,15
66		269 929,78	6 543 715,85	6 782 736,56		508 950,49
68	3 418 684,62		10 975 014,76	5 030 739,08	9 362 960,30	
70			85 751 740,75	85 751 740,75		
71			919 030,94	919 030,94		
73			85 899,78	85 899,78		
74			355 718,96	355 718,96		
79			67 767 932,21	73 120 675,61		5 352 743,40
81			3 438 100,35	3 438 100,35		
82			188 320,02	188 320,02		
83			1 965 666,45	1 965 666,45		
84			8 779 321,21	8 779 321,21		
90			56 308 447,53	56 308 447,53		
91			10 205 975,61	10 205 797,06	178,55	
92			4 665 847,27	4 665 847,27		
93			1 746 853,33	1 746 853,33		
94			2 509 091,51	2 509 091,51		
95			86 496,21	86 496,21		
97			1 007 180,02	1 007 180,02		
98			1 174 992,45	1 174 992,45		
Разом	11 511 660,45	11 511 660,45	1 130 892 728,91	1 130 892 728,91	20 798 053,65	20 798 053,65

Рис. 2.5. Оборотно – сальдова відомість ТОВ «Мокавто» за 2019 рік

2.3. Методика складання та порядок подання податкової декларації з податку на прибуток

Декларація – це документ, що подається платником податків контролюючому органу у визначені строки, на підставі якого здійснюється нарахування та сплата податкового зобов'язання.

Форма декларації з податку на прибуток підприємства затверджена наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємства» від 20.10.2015 р. № 897 (у редакції наказу Мінфіну від 14.11.2019 р. № 481) [92] (Додаток П). Декларація з податку на прибуток підприємства та додатки до неї подаються платником незалежно від того, чи виникло у звітному періоді в платника податкове зобов'язання чи ні.

Декларація повинна містити такі обов'язкові реквізити:

- тип документа (звітний, уточнюючий, звітний новий);
- звітний період, за який подається податкова декларація;
- звітний період, що уточнюється;
- повне найменування підприємства згідно з реєстраційними документами;
- код платника податків згідно з ЄДРПОУ, КВЕД;
- місцезнаходження платника податків;
- найменування контролюючого органу, до якого подається звітність;
- дата подання звіту;
- інформація про додатки, що додаються до податкової декларації;
- ініціали, прізвище та реєстраційні номери облікових карток посадових осіб платника податків;
- підписи посадових осіб платника податку, засвідчені печаткою підприємства.

Податкова декларація повинна бути підписана:

- керівником платника податків або уповноваженою особою, а також

особою, яка відповідає за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації до контролюючого органу. У разі ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації безпосередньо керівником платника податку така податкова декларація підписується таким керівником;

- фізичною особою - платником податків або його представником;
- особою, відповідальною за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації згідно із договором про спільну діяльність або угодою про розподіл продукції.

Декларацію заповнюють наростаючим підсумком з початку року в гривнях без копійок з округленням за загальновстановленими правилами.

Порядок складання податкової декларації з податку на прибуток на ТОВ «Мокавто» подано в додатку Р.

ТОВ «Мокавто» є суб'єктом малого підприємництва та складає спрощену фінансову звітність за формами 1- м та 2 – м. Податкову декларацію з податку на прибуток подає щоквартально, декларація підписується директором та головним бухгалтером товариства у вигляді ЕЦП. ТОВ «Мокавто» не має збитків минулих періодів. До декларації подає додатки АМ (Додаток С), РІ (Додаток Т).

До декларації подаються додатки:

- ЦП – розрахунок фінансових результатів від операцій з цінними паперами;
- ТЦ – самостійне коригування податкових зобов'язань платника податку з метою трансфертного ціноутворення;
- АМ – про нараховану амортизацію основних засобів та нематеріальних активів за звітний період;
- ПЗ – розрахунок прибутку, що звільняється від оподаткування та підстави для застосування пільг;
- ЗП – зменшення нарахованої суми податку;
- ПН – розрахунок (звіт) податкових зобов'язань нерезидентів, якими

отримано доходи із джерелом їх походження з України;

- АВ – розрахунок авансового внеску з податку на прибуток на суму виплачених дивідендів;
- ВП – розрахунок податкових зобов'язань за період, у якому виявлено помилку (подається тільки при виявленні помилки);
- РІ – різниці, які збільшують або зменшують фінансовий результат.
- ПП – інформація про суми податкових пільг;
- ФЗ – фінансова звітність.

Податкова декларація подається за вибором платника податків, якщо інше не передбачено цим Кодексом, в один із таких способів:

- а) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;
- б) надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;
- в) засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг"[90] та "Про електронні довірчі послуги".

Податкові декларації, подаються за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює:

- календарному місяцю (у тому числі в разі сплати місячних авансових внесків) - протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця;
- календарному кварталу або календарному півріччю (у тому числі в разі сплати квартальних або піврічних авансових внесків) - протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя);
- календарному року для платників податку на прибуток (у тому числі платників частини чистого прибутку (доходу)), для податкової декларації (у тому числі розрахунку частини чистого прибутку (доходу), дивідендів на державну частку), яка розраховується наростаючим підсумком за рік, -

протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року;

Якщо останній день строку подання податкової декларації припадає на вихідний або святковий день, то останнім днем строку вважається операційний (банківський) день, що настає за вихідним або святковим днем.

Отже, на досліджуваному підприємстві податкова декларація з податку на прибуток складається правильно та своєчасно подається до контролюючих органів. Декларація з податку на прибуток підприємства та додатки до неї подаються ТОВ "Мокавто" незалежно від того, чи виникло у звітному періоді в платника податкове зобов'язання чи ні. Форму декларації з податку на прибуток підприємство використовує затверджену наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємства» від 20.10.2015 р. № 897 (у редакції наказу Мінфіну від 14.11.2019 р. № 481). ТОВ "Мокавто" не має збитків минулих періодів. До декларації подає додатки АМ, РІ.

За даними фінансової звітності податок на прибуток за 2019 рік становить 1174,9 тис грн., відповідно до 2017 року податок на прибуток збільшився на 1154,4 тис грн., а відповідно до 2018 року податок збільшився на 1069,4 тис грн. Чистий прибуток в 2019 році відносно 2017 збільшився на 5259,4 тис грн., а відносно 2018 року - на 4872,2 тис грн., що в результаті дуже позитивно впливає на розвиток підприємства.

Висновки за розділом 2

Таким чином, на сьогоднішній день порядок нарахування податку на прибуток регулюється Податковим кодексом України, який був прийнятий у грудні 2010 року. З його прийняттям податок на прибуток зазнав революційних

змін. Згідно статті 134 Податкового кодексу України нині об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за її межами.

Водночас суттєвими змінам, які відбулися в Податковому кодексі України з 23.05.2020 р. є:

1. Підвищено вартісний критерій річного доходу для застосування фінансових різниць. Тепер платник податку на прибуток має право не застосовувати фінансові різниці при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток для платників податку у яких дохід за останній звітний період не перевищує 40 млн грн (до податкової реформи 20 млн грн) (пп. 134.1.1 ПКУ).

2. Доповнено перелік платників податку на прибуток:

- при виплаті доходів (прибутків) нерезиденту із джерелом їх походження з України визнаються: суб'єкти господарювання — юридичні особи, що обрали спрощену систему оподаткування; фізичні особи-підприємці, у тому числі такі, що обрали спрощену систему оподаткування, та фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність (п. 133.1 ПКУ);

- при отриманні прибутку від контрольованої іноземної компанії визнаються: суб'єкти господарювання — юридичні особи, що обрали спрощену систему оподаткування (п. 133.1 ПКУ);

- юридичні особи, що створенні відповідно до законодавства інших країн (іноземні компанії) та мають місце ефективного управління на території України (пп. 133.1.5 ПКУ).

3. Включено нові об'єкти оподаткування податком на прибуток:

- дохід, отриманий від азартних ігор з використанням гральних автоматів (пп. 134.1.6 ПКУ);

- скоригований прибуток контрольованої іноземної компанії (пп. 134.1.7. ПКУ) .

4. Внесено зміни у податковий облік основних засобів:

• для цілей податкового обліку вважається об'єкт основного засобу вартістю понад 20 000 грн., який буде вводитися в експлуатацію з 23.05.2020 року (пп. 14.1.138 ПКУ);

- Не нараховується амортизація за період невикористання (експлуатації) основних засобів у господарській діяльності у зв'язку з їх модернізацією, реконструкцією, добудовою, дообладнанням та консервацією (пп. 138.3.1 ПКУ);

- Додатково запроваджується прискорена амортизація основних засобів на період 2020-2030 рр, але з низкою критерій для застосування (п. 43 ПКУ).

5. Доповнено перелік податкових різниць.

Запровадження європейських стандартів оподаткування при справлянні податку на прибуток дозволить спростити та здешевити процес податкового адміністрування, що позитивно позначиться на інвестиційному кліматі в Україні як в частині дотримання процедурних податкових вимог (подання декларації, надання інформації контролюючим органам тощо), так і в частині порядку визначення реального розміру податкових зобов'язань та витрат часу платників податків.

ТОВ “Мокавто” є суб’єктом малого підприємництва та складає спрощену фінансову звітність за формами 1- м та 2 - м. У фінансовому обліку чистий прибуток досліджуваного підприємства визначається як різниця між виручкою та собівартістю продукції, скоригована на суму інших доходів і витрат. Сума прибутку для оподаткування визначається шляхом коригування фінансового результату, визначеного у фінансовій звітності відповідно до стандартів обліку на податкові різниці. Податкову декларацію з податку на прибуток подає щоквартально, декларація підписується директором та головним бухгалтером товариства у вигляді ЕЦП. ТОВ “Мокавто” не має збитків минулих періодів. До декларації подає додатки АМ,РІ.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ

3.1. Організація контролю розрахунків з податку на прибуток

Сьогодні дедалі більше підприємств приділяють особливу увагу внутрішньому контролю, в тому числі і податку на прибуток, оскільки він є найважливішим елементом налагодженого механізму управління.

В економічній літературі наразі не існує однозначного трактування поняття контролю взагалі, і внутрішнього контролю зокрема. Так, у перекладі із французької «контроль» означає перевірку чого-небудь. Серед різних видів контролю особливе місце займає внутрішній контроль. Внутрішній контроль глибоко проникає у функції менеджменту, організаційну діяльність підприємства, забезпечує інформацією про якість управлінської діяльності, представляє керівництву дані аналізу, оцінки, рекомендації, поради, а також фінансові прогнози щодо об'єктів, які перевіряються.

Сучасні підходи до трактування поняття «внутрішній контроль» наведено в табл. 3.1.

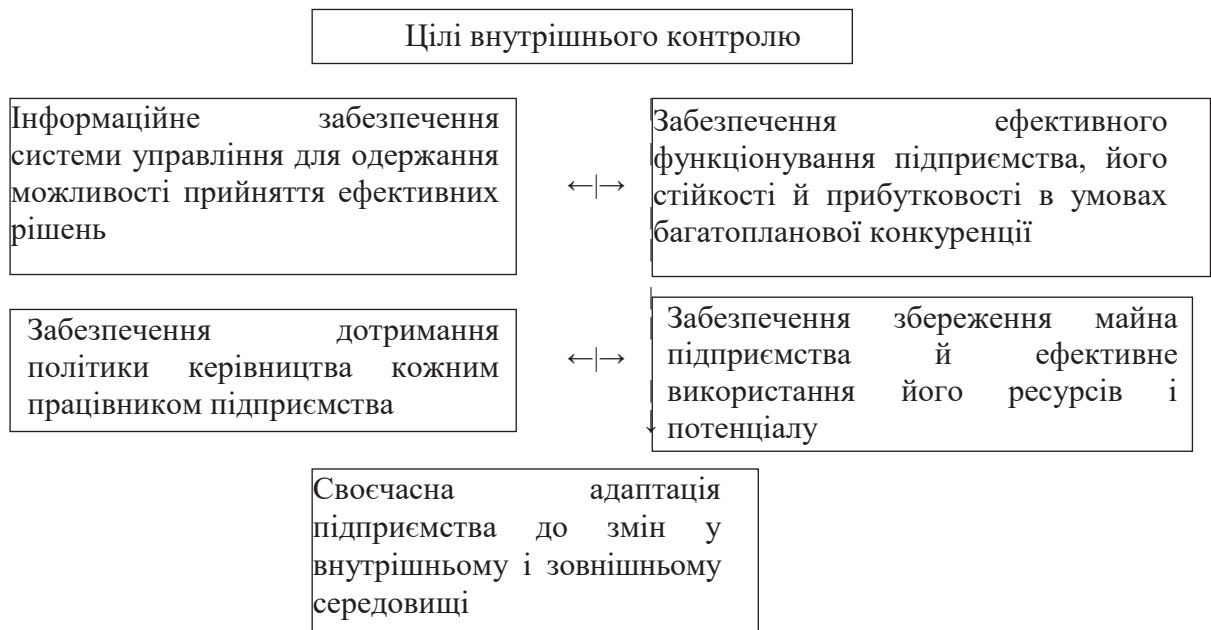
Таблиця 3.1

Трактування поняття «внутрішній контроль»

Автор	Трактування
Л. В. Гуцаленко	У якості суб'єктів внутрішнього контролю автор виділяє бухгалтерську, фінансову, інші функціональні служби підприємств та об'єднань у межах встановленої компетенції або працівника чи учасника (власника) підприємства, що здійснює контрольні дії при виконанні покладених на нього обов'язків або тільки на підставі відповідних прав [26, с. 33].
В. Д. Андреев	Контроль, який здійснюється шляхом перевірки й оцінки адекватності та ефективності інших видів контролю [3, с. 36].
В. В. Бурцев	Система (що входить до системи управління підприємством), яка складається із сукупності елементів. Внутрішній контроль у вузькому розумінні — один із етапів процесу управління [12, с. 43].

В. Михайленко	Включає не тільки бухгалтерський облік, а й фінансово-господарську діяльність структурних підрозділів і підприємства в цілому [63, с. 70].
---------------	--

Цілі організації внутрішнього контролю підприємства є наступними (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Цілі організації внутрішнього контролю на підприємстві

Внутрішній контроль включає в себе набір елементів, які визначаються характером управління і об'єднані з механізмом функціонування підприємства в єдине ціле. І. С. Богданович виділяє у структурі внутрішнього контролю три складові елементи: контрольне середовище; систему бухгалтерського обліку підприємства; процедури контролю [10, с. 67]. О. Є. Орлова додає ще два елементи: інформаційне забезпечення й техніку контролю [70, с. 57].

На думку С. О. Хмелева, основними елементами внутрішнього контролю є:

а) контрольне середовище — сукупність принципів і стандартів діяльності економічного суб'єкта, які визначають загальне розуміння внутрішнього контролю й вимоги до внутрішнього контролю на рівні економічного суб'єкта загалом;

б) оцінка ризиків — процес виявлення й аналізу поєднання ймовірності та наслідків недосягнення економічним суб'єктом цілей діяльності;

в) процедури внутрішнього контролю — дії, спрямовані на мінімізацію ризиків, що впливають на досягнення цілей економічного суб'єкта;

г) інформація, що забезпечує функціонування внутрішнього контролю й можливість досягнення ним поставлених цілей;

д) комунікація — поширення інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень і здійснення внутрішнього контролю;

д) оцінка внутрішнього контролю, щодо елементів внутрішнього контролю, з метою визначення їх ефективності й результативності, а також необхідності зміни [103, с. 286].

Слід зауважити, що в наш час проблема організації ефективно функціонуючої системи внутрішнього контролю на більшості підприємств далека від вирішення, незважаючи на всю її актуальність. Підприємства, що мають недоліки в організації системи внутрішнього контролю, несуть серйозні фінансові втрати, а підприємства, які приділяють серйозну увагу внутрішньому контролю, мають кращий результат і у виробничо-господарській, і у фінансовій діяльності. Багато керівників підприємств починають розуміти необхідність добре налагодженої системи внутрішнього контролю.

Отже, організація системи внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток безпосередньо залежить від її цільового спрямування та завдань, які ставляться перед контролерами. Варто відмітити, що процес внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток умовно можна поділити на два етапи:

1) внутрішній контроль правильності визначення бази оподаткування податком на прибуток;

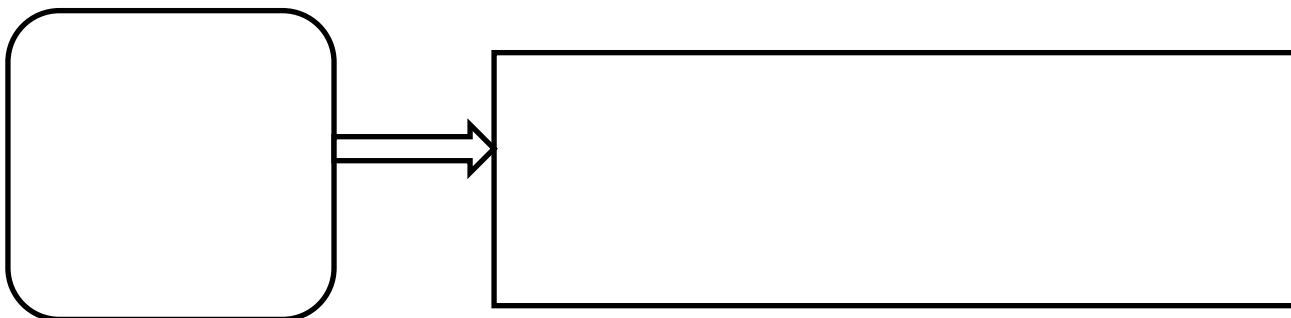
2) внутрішній контроль нарахування та сплати податку на прибуток.

Тобто у внутрішньому контролі розрахунків за податком на прибуток виникає одразу два об'єкти перевірки:

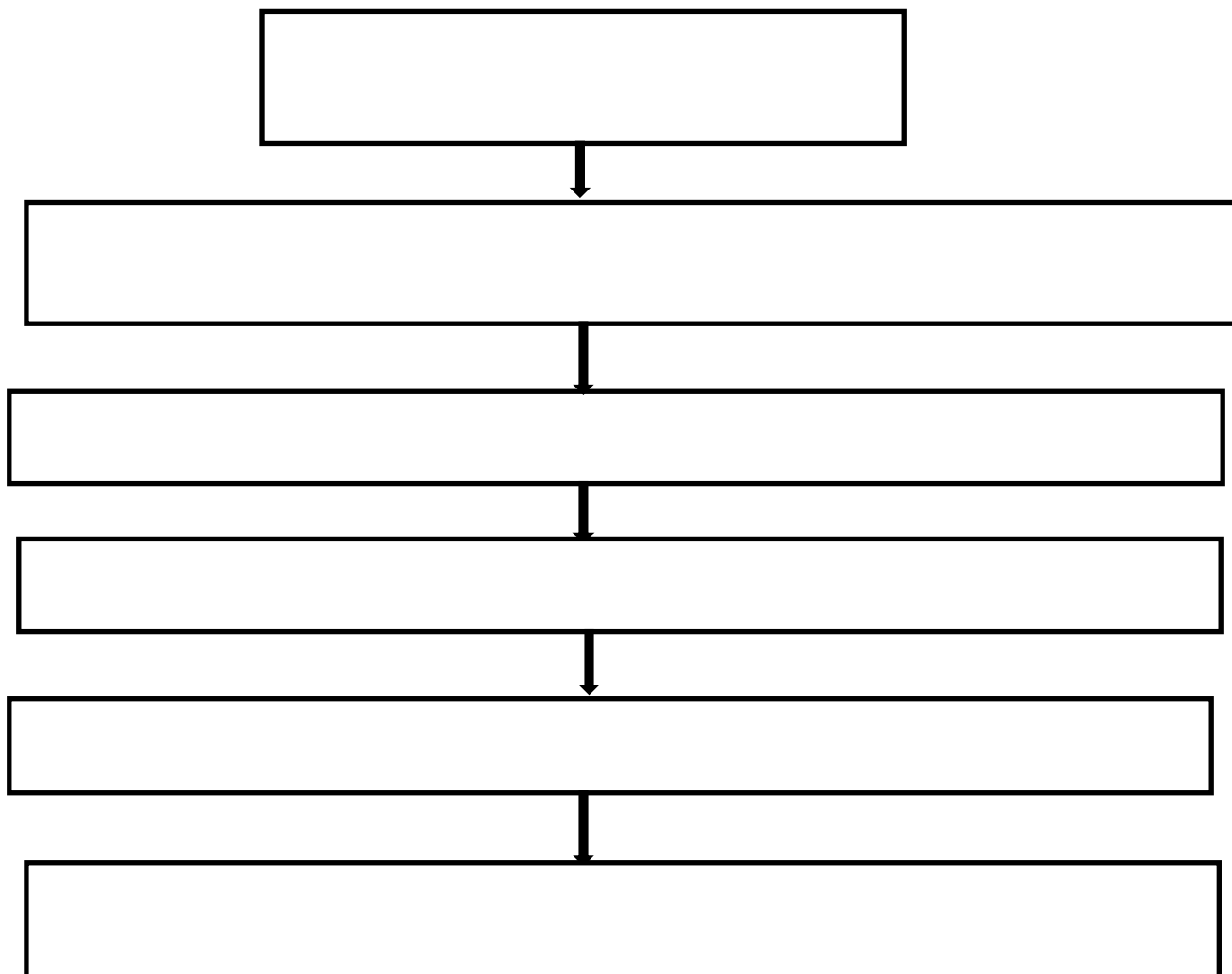
- фінансовий результат до оподаткування;

- податок на прибуток.

До перевірки кожного із вказаних об'єктів висуваються окремі цільове спрямування (рис. 3.2) та завдання внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток (рис. 3.3).

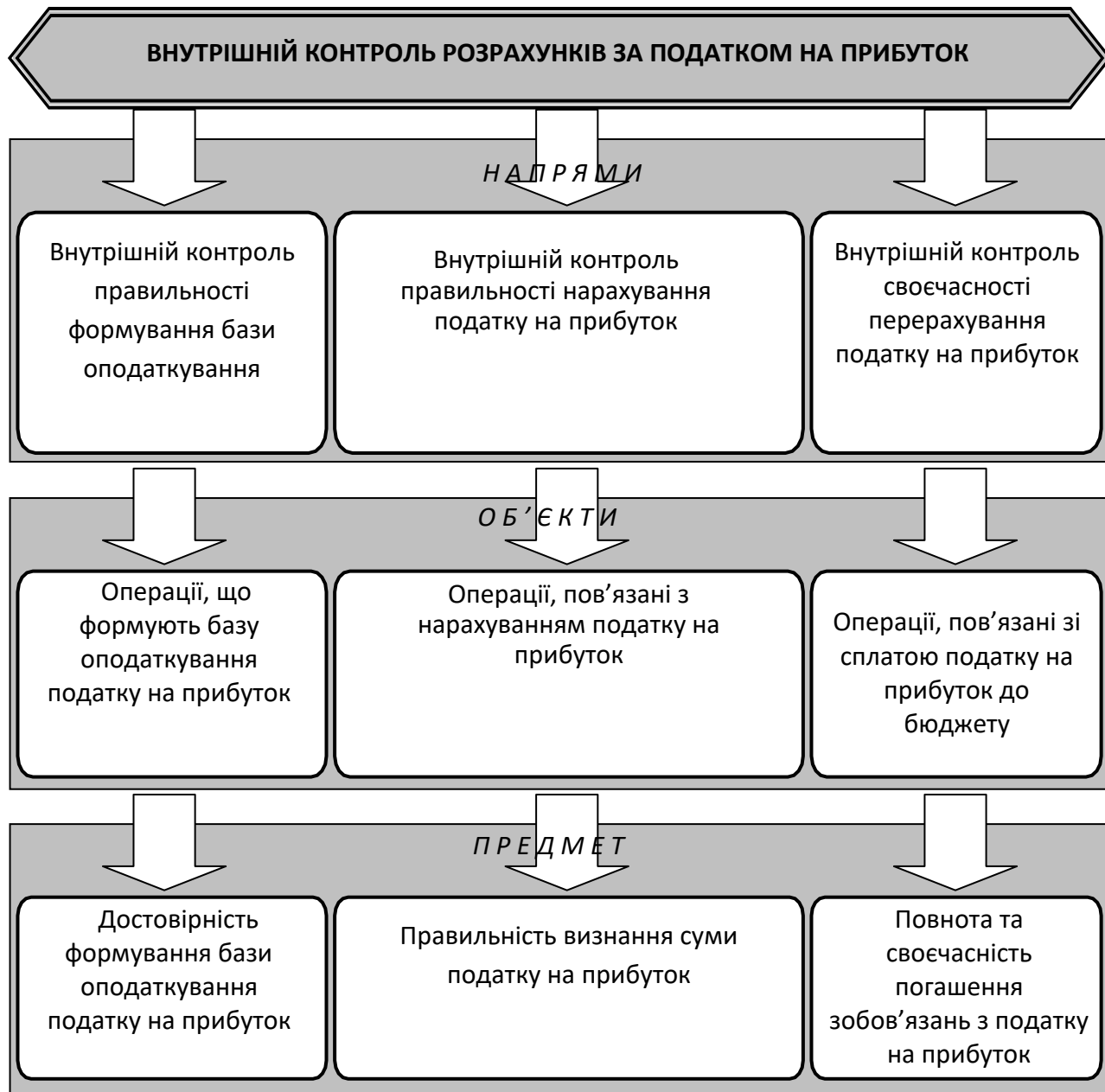

Рис. 3.2. Цільове спрямування розрахунків за податком на прибуток

Рис. 3.3. Завдання контролю розрахунків за податком на прибуток

Контроль розрахунків з податку на прибуток здійснюється за трьома основними напрямми, залежно від яких різняться об'єкт та предмет такого контролю (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Напрями, об'єкт та предмет здійснення внутрішнього контролю розрахунків з податку на прибуток [48]

На ТОВ «Мокавто» проводяться два види внутрішнього контролю: адміністративний бухгалтерський. Адміністративний контроль спрямований на підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності й пов'язаний з методами й процедурами контролю керування, планування й здійснення

діяльності. Бухгалтерський контроль використовується для збереження й захисту активів підприємства й достовірності їх обліку.

Найголовнішими суб'єктами внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток на ТОВ «Мокавто» є керівник та головний бухгалтер підприємства, оскільки вони підписують Декларацію з податку на прибуток, а тому несуть повну відповідальність за достовірність наведених у ній даних. При цьому, як показує практика, керівник не завжди обізнаний з нормами податкового законодавства та не вивчає стан ведення обліку податкових розрахунків на предмет відповідності чинному законодавству, покладаючи повністю ці функції на головного бухгалтера. Функції керівника підприємства в частині контролю за розрахунками з податку на прибуток здебільшого зводяться до перевірки операцій з постачання або перерахування коштів на предмет їх санкціонування (тобто, доцільності та законності), тобто операцій, які формують базу оподаткування податку на прибуток.

Джерелами інформації для внутрішнього контролю податку на прибуток є:

- декларації з податку на прибуток, що складаються за видами доходів і витрат, кожен з яких показується окремо та детально розшифровується у відповідних додатках;

- дані податкового обліку відносно видів доходів і витрат;

- дані бухгалтерського обліку за рахунками 64, рахунками 7, 9 класу та ін.

Таким чином організація внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток ТОВ «Мокавто» здійснюється з метою правильності нарахування та своєчасності сплати податку на прибуток, уникнення штрафних санкцій, надання повної, правдивої та неупередженої інформації про стан розрахунків за податком на прибуток у звітності підприємства. Проте важливим завданням організації внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток ТОВ «Мокавто» є створення відповідного структурного підрозділу, належного організаційного, нормативно-правового, інформаційного та

методичного забезпечення контролю. Насьогодні весь контроль за ведення обліку та достовірне відображення інформації у звітності, в тому числі і стосовно податку на прибуток, покладено на директора та головного бухгалтера підприємства.

На підприємстві немає відділу внутрішнього аудиту й ревізійної комісії (ревізора). У такому випадку для здійснення внутрішнього контролю доцільно використовувати структурно-функціональну форму організації внутрішнього контролю на підприємстві. Здійснення контролю, який неодмінно буде входити у посадові обов'язки будь-якого керівника, повинне включатися у функції будь-якої відповідальної особи [12, с. 48].

Створити ефективну систему внутрішнього контролю вкрай складно. Це пов'язано, по-перше, з організаційними труднощами; по-друге, з високими професійними вимогами, які повинні мати кваліфікацію принаймні не нижче кваліфікації осіб, діяльність яких перевіряється.

Система внутрішнього контролю має більше можливостей для ефективного здійснення із залученням керівників різних підрозділів, оскільки:

- по-перше, саме вони більше за інших зацікавлені в досягненні цілей підприємства й результативності його діяльності;
- по-друге, для них немає необхідності вникати у специфічні питання організації виробництва й реалізації продукції - вони професійно інформовані про це.

Таким чином, при здійсненні контрольних процедур власними силами підприємство може вирішити усі проблеми швидко й оперативно. Звичайно, що працівники підрозділів підприємства адаптовані до його внутрішнього середовища, що є негативним моментом, оскільки вони можуть не звернути уваги на деякі істотні недоліки. Відповідно до цього, можемо зауважити, що найбільш оптимальним способом уникнути подібної «звичності» і сформулювати ефективно діючу систему внутрішнього контролю є косорсинг, який припускає розподіл функцій між відповідальними особами підприємства й зовнішньою спеціалізованою організацією, що залучається на стадії постановки системи

внутрішнього контролю, а також для вирішення окремих завдань у процесі її функціонування. Узагальнюючи вищевикладене, пропонуємо виділити такі основні етапи організації системи внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві (рис. 3.5).

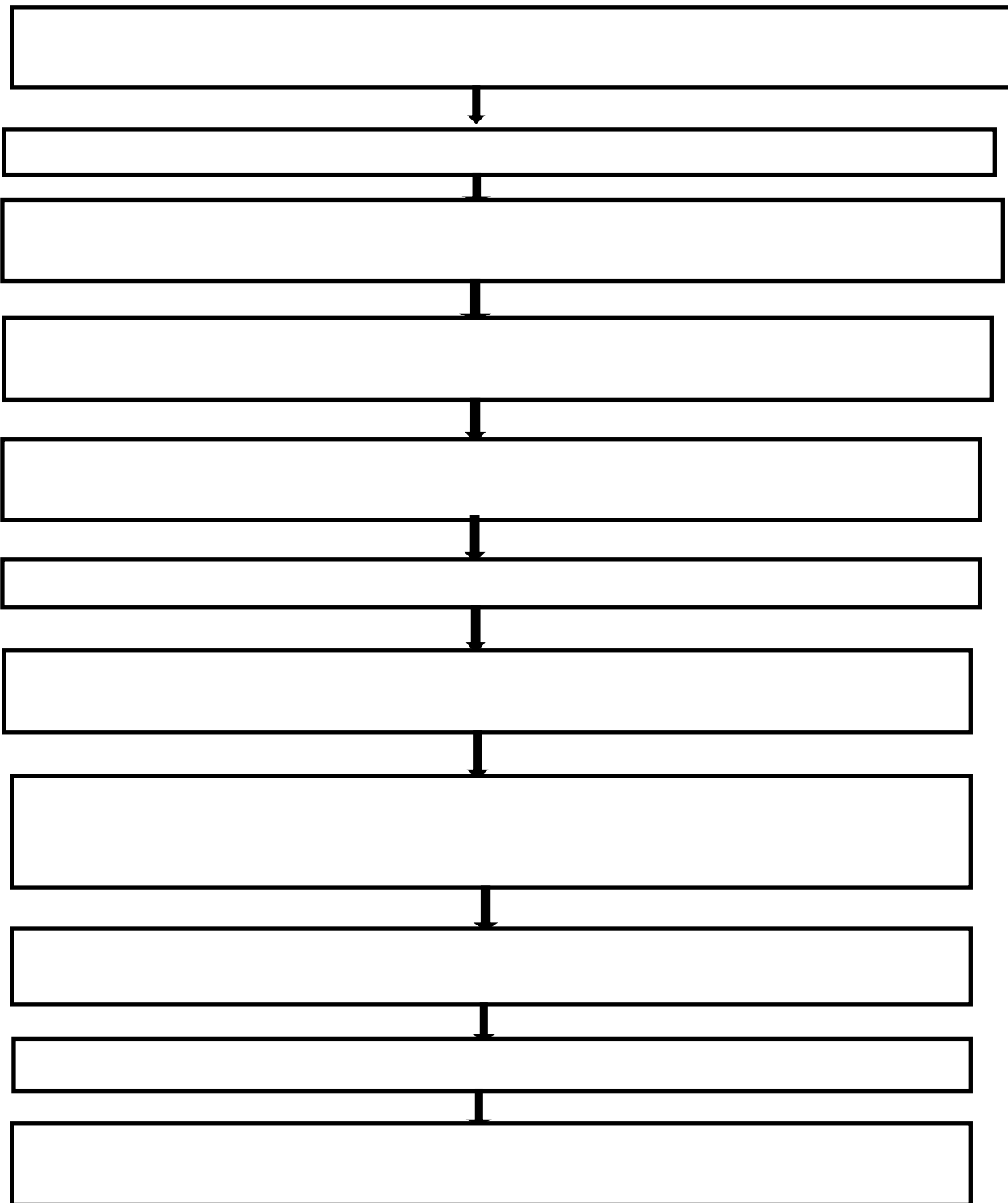

Рис. 3.5. Основні етапи процесу організації системи внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві

У цьому контексті система внутрішнього контролю досліджуваного підприємства сприятиме виявленню та попередженню недоліків у стані безпеки, надійності й ефективності роботи підприємства, підвищуватиме якість діяльності на всіх етапах виробничого циклу та достовірність облікової і звітної інформації суб'єкта господарювання, ефективно забезпечуватиме процес управління підприємством.

3.2. Методика контролю розрахунків з податку на прибуток та типові порушення в їх обліку

Запропонована для ТОВ «Мокавто» система внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток має запобігати порушенням і зловживанням у операційній, фінансовій та інвестиційній діяльності підприємства і забезпечити ефективний контроль за раціональним використанням ресурсів, що сприятиме зростанню прибутковості шляхом усунення (мінімізації) податкового ризику. Такий внутрішній контроль доцільно здійснювати у розрізі попереднього, поточного та наступного контролю.

Попередній внутрішній контроль передбачає здійснення контрольних процедур до здійснення операцій, пов'язаних з нарахуванням та сплатою податку на прибуток. Основне призначення такого контролю – попередження здійснення економічно необґрунтованих операцій, тобто недопущення неправомірного визнання податку на прибуток, а також усунення таких факторів податкового ризику як недобросовісність контрагентів і конфлікт інтересів менеджерів, власників та держави.

Поточний внутрішній контроль розрахунків за податком на прибуток проводиться під час нарахування та сплати податку на прибуток. Цей вид контролю проводиться з метою перевірки різниць за ПКУ, які виникають при відображенні витрат в обліковій системі (її підсистемах), та перевірки правильності коригування фінансового результату до оподаткування з метою визначення оподаткованого прибутку та, відповідно, суми податку на прибуток. Також безумовно важливим етапом внутрішнього контролю є документування та систематизація інформації про виявлені необґрунтовані коригування фінансового результату до оподаткування на різниці за ПКУ [22].

Робочий документ, відображений на рис. 3.6., на наш погляд, дозволить визначити величину необґрунтованої різниці, її вплив на оподаткований прибуток та причину виникнення відхилення, що забезпечує ідентифікацію як порушення, так і відповідальної за це особи. До одного з прикладів необґрунтованих різниць можна віднести **відображення** витрат «невиробничого» характеру.

Перевірка правильності відображення різниць за ПКУ

за _____ 20__ року

(податковий період)

№ з/п	Величина різниці за вимогами ПКУ, грн		Відхилення, грн.	Примітки
	за даними обліку	за даними перевірки		

Виконавець: _____ (посада, П.І.Б.)

« ____ » _____ 20__ року

Рис. 3.6. Форма робочого документа фахівця у сфері внутрішнього контролю **ТОВ «Мокавто»**

Щодо аналізованого нами підприємства, то на ТОВ «Мокавто» контроль правильності формування інформації про податкові різниці щодо витрат

здійснюється в розрізі елементів витрат з подальшим групуванням за показниками податкової звітності за такими напрямками:

- перевірка зв'язку витрат з господарською діяльністю підприємства (наявність належного документального підтвердження, правильність застосування відсоткових обмежень);
- наявність належного документального оформлення підтвердження витрат (договір та розшифровка вартості мобільного зв'язку в розрізі послуг наданих оператором; документи, які підтверджують мету відрядження; колективний договір, накази з питань оплати праці тощо);
- наявність інших обмежень щодо визнання витрат для цілей оподаткування (відсоткові обмеження величини витрат);
- правильність визначення періоду визнання витрат (перевірка податкових різниць, які виникли за «перехідними» операціями; перевірка податкових різниць, які виникли внаслідок відмінностей в методах розподілу витрат).

Даний вид контролю в частині перевірки правильності розрахунків за податком на прибуток має вагоме значення, оскільки будь-які помилки, що допустив бухгалтер контрагента під час заповнення податкової декларації з податку на прибуток, збільшить суму оплати для платника податку.

Наступний внутрішній контроль правильності розрахунків за податком на прибуток є найскладнішим, оскільки передбачає комплексну перевірку операцій з нарахування та сплати податку на прибуток.

Наступний контроль охоплює період від зведення даних у реєстри обліку до відображення здійснених розрахунків за податком на прибуток у звітності підприємства. В загальному, контроль правильності розрахунків за податком на прибуток можна здійснювати двома шляхами: від документів до звітності; від звітності до документів. Обидва шляхи є рівнозначними для контролю, а обирати їх контролер повинен на основі досвіду та аналізу виявлених помилок в минулих періодах.

Вважаємо, що на ТОВ «Мокавто» внутрішній контроль розрахунків за податком на прибуток має здійснюватись постійно, а не лише перед складанням декларації з податку на прибуток. Лише за постійного здійснення попереднього, поточного та наступного контролю підприємство здатне убезпечити себе від податкового ризику.

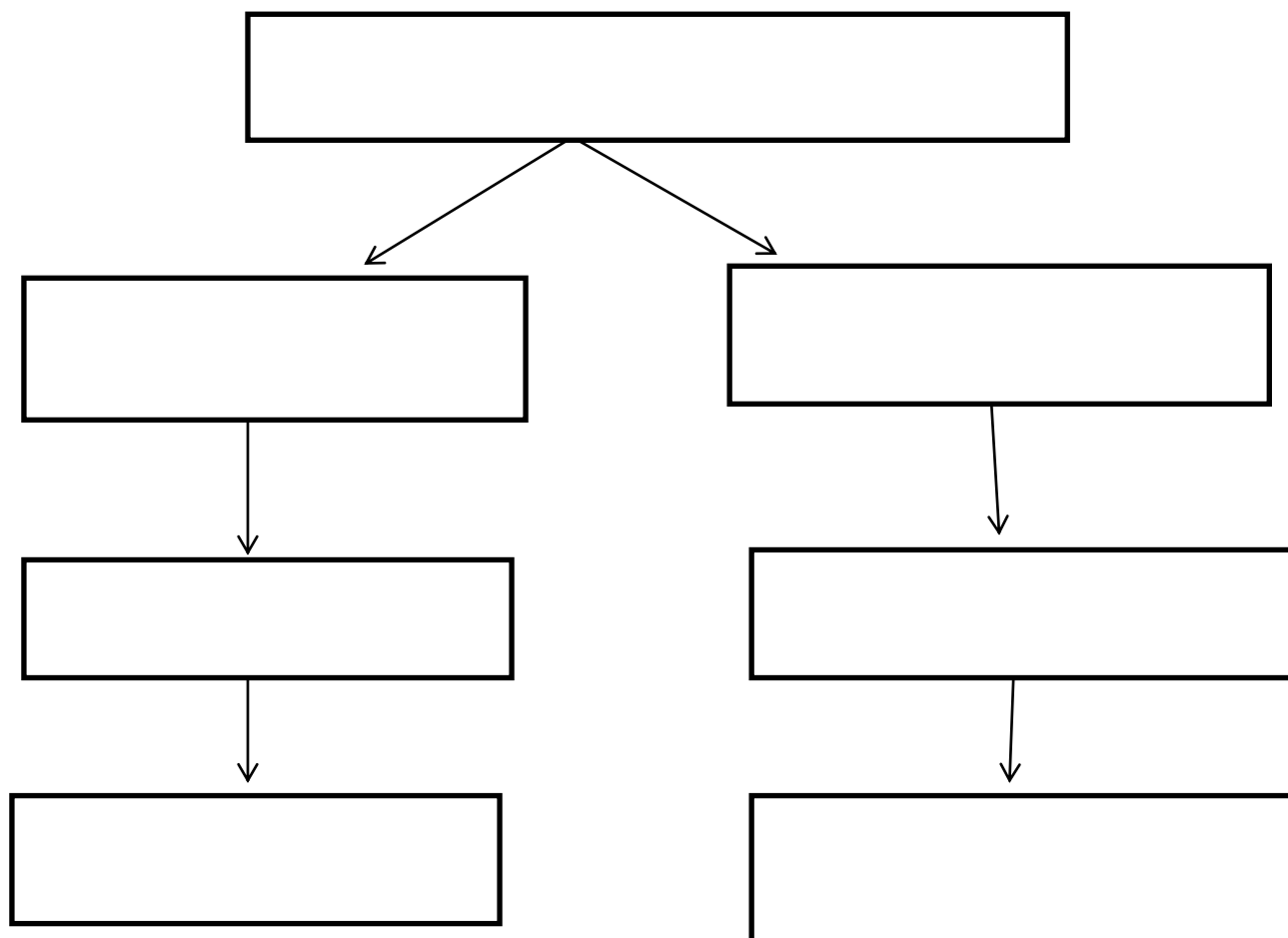
Таким чином, на методичній стадії контролю здійснюється контроль правильності визначення бази оподаткування, визнання податкового зобов'язання з податку на прибуток, а також вчасного перерахування належних до сплати сум податку на прибуток до бюджету.

Помилки, пов'язані з розрахунками за податком на прибуток на ТОВ «Мокавто» можуть виникнути на будь-якому етапі господарських взаємовідносин у різному вигляді: приховування виручки (доходів); некоректні операції з активами підприємства; необґрунтоване збільшення витрат; маскування особистих доходів під витрати підприємства; підробка документів; заснування нових господарюючих структур з пільговими податковими режимами; використання банківських рахунків з порушенням встановлених правил [52, с. 26].

Крім того, контролер повинен передбачити можливість здійснення неправомірних дій певними суб'єктами, які здійснюють розрахунки за податком на прибуток, що призводять до порушення податкового законодавства.

На сьогодні податковий облік ведеться за бухгалтерськими правилами. Тому доволі часто, коли допущена помилка при веденні бухгалтерського обліку, вона впливає і на розрахунок податкових зобов'язань з податку на прибуток. Це, звісно ж, не єдині помилки, які можна допустити при заповненні декларації з податку на прибуток. Але якою б не була помилка, її потрібно виправити.

Основні типові помилки в обліку податку на прибуток наведено на рис. 3.8.

Рис. 3.8. Типові помилки в обліку податку на прибуток

Способи виправлення помилок, які допущені при формуванні в обліку та звітності податкової інформації про величину оподатковуваного прибутку залежить від рівня їх впливу на податкове зобов'язання та від терміну граничного строку подання податкової декларації за звітний період відповідно до ст. 50 ПКУ (рис. 3.9).

У випадку, якщо виявлені необґрунтовані різниці за ПКУ не призводять до зниження податкового зобов'язання платника податку, виправлені показники можуть бути відображені у податковій декларації за звітний (у випадку якщо не настав граничний термін її подачі), за наступний податковий звітний період, або шляхом подання уточнюючого розрахунку.

Якщо виявлені помилки призводять до зниження податкового зобов'язання платника податку, то у випадку, якщо граничний термін подання

декларації не настав показники уточнюються в новій податковій декларації за звітний період.

Рис. 3.9. Способи виправлення помилок за результатами перевірки податку на прибуток

Якщо ж граничний термін подання декларації настав, то платник зобов'язаний надіслати уточнюючий розрахунок до такої декларації за формою чинного на час подання уточнюючого розрахунку. Платник податків має право не подавати розрахунок у разі якщо уточнені показники зазначаються у складі декларації за будь-який наступний податковий період, протягом якого такі помилки були самостійно виявлені. Важливою складовою пропозицій є усунення не лише наслідків, а й причин виникнення податкових порушень та відхилень в частині обчислення **оподатковуваного прибутку**.

3.3. Використання інформаційних систем і технологій в обліку та контролі розрахунків з податку на прибуток

Ефективне ведення бухгалтерського обліку важко уявити без застосування сучасних інформаційних систем та новітніх комп'ютерних технологій. Саме в умовах комп'ютеризації спрощуються облікові роботи, знижується їх трудомісткість, що підвищує як оперативність отримання необхідної інформації, так і її ефективність.

В умовах автоматизованої системи обліку розрахунків з податку на прибуток необхідно формувати форми фінансової та податкової звітності, які б забезпечували надання оперативної та релевантної інформації, а також можливість внутрішнього фірмового планування та контролю за діяльністю підприємства. За таких обставин надзвичайно важливим є впровадження системи електронного документообігу.

Чинне законодавство трактує електронний документообіг як сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, що виконуються із застосуванням перевірки цілісності та в разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів (зі змінами, внесеними згідно із Законом № 2599-IV від 31.05.2005 р.) [90], де наводяться регламенти технічних та організаційних заходів з упровадження систем електронного документообігу в діяльність суб'єктів господарювання, але визначення поняття електронного документообігу не надається [46, с. 72; 56, с. 36].

Традиційно документування господарських процесів на підприємстві та документообігу асоціюється з системою первинного обліку, яка є повноцінною складовою бухгалтерського обліку. Не повністю підтримуючи думку науковців стосовно ототожнення понять і основних функцій систем документообігу та первинного обліку, зауважимо, що, дійсно, «...первинний облік є первинною стадією бухгалтерського обліку, однак крім того, це основа управлінського обліку, база для поточного економічного аналізу, предмет внутрішнього та

зовнішнього контролю». Деякі автори визначають первинний облік як єдину, повторювану в часі систему збору, вимірювання, реєстрації та накопичення інформації в умовах автоматизованих систем управління її передавання та обробки. Таке визначення поширює функції первинного обліку на всі завдання, що вирішуються в процесі формування інформаційних ресурсів управління, надаючи первинному обліку статусу «окремої системи, яка має свої закони, особливості та зв'язки – внутрішні та зовнішні» [71, с. 8].

В ТОВ «Мокавто» облік автоматизований за допомогою програми 1С: Підприємство 8.3, що зображено на рис. 3.10. та програми М.Е.Дос, що зображено на рис. 3.11. Автоматизована система бухгалтерського обліку ТОВ «Мокавто» оперативно відображає основні господарські процеси, які пов'язані з отриманням різних показників, що характеризують фінансово-господарську діяльність.

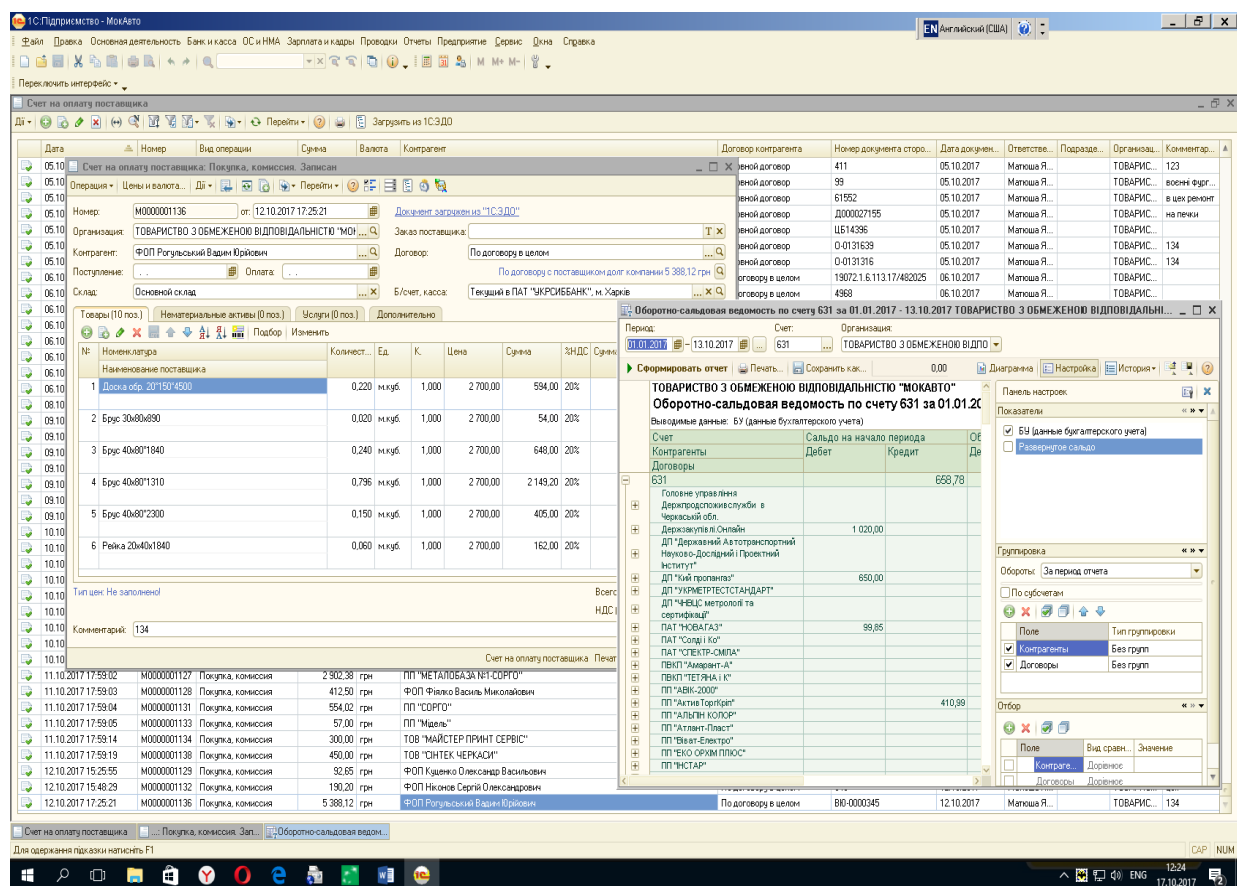
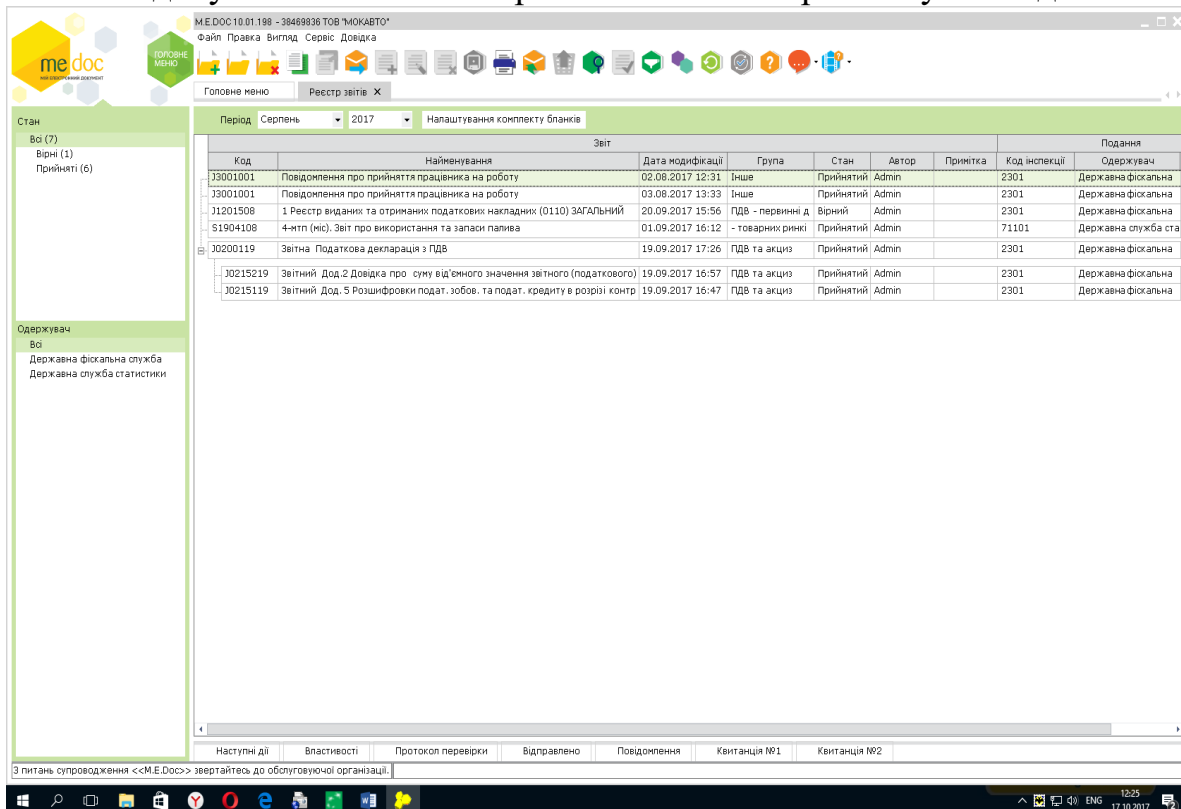

Рис. 3.10. Програма 1С: Підприємство 8.3

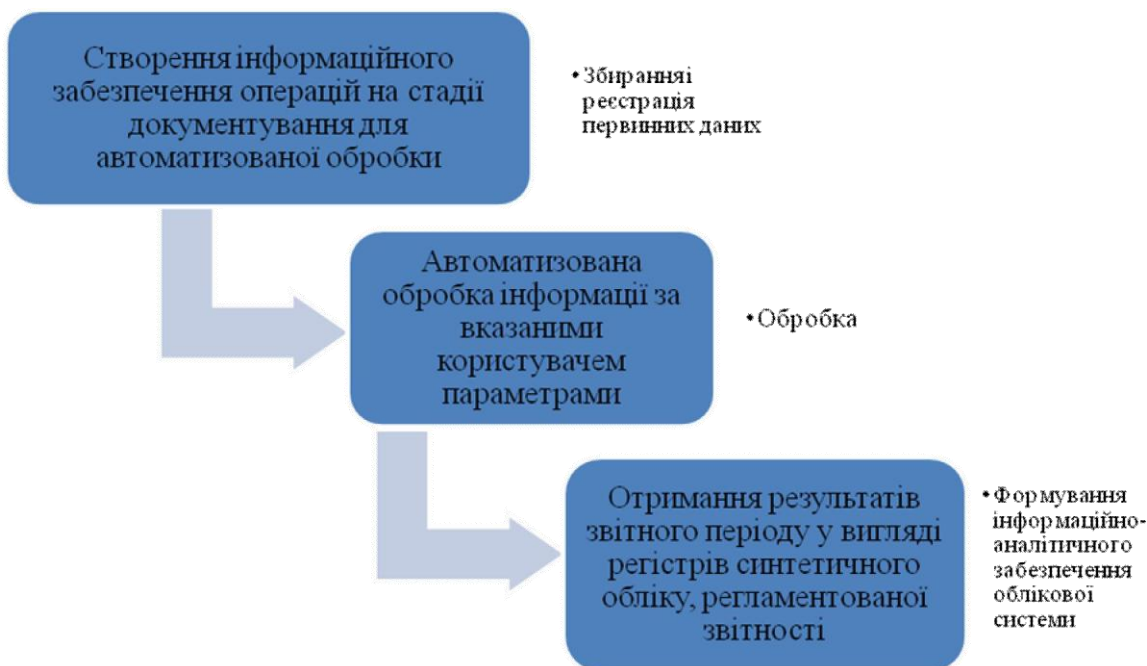
М.Е.Дос - поширене українське програмне забезпечення для подання звітності до контролюючих органів та обміну юридично значущими

первинними документами між контрагентами в електронному вигляді.

Рис. 3.11. Програма M.E.Doc

Єдність інформаційної бази і комп'ютеризований технологічний процес обробки даних при автоматизованій системі обліку на підприємстві проявляється у трьох основних етапах (рис. 3.12).

Рис. 3.12. Етапи автоматизованої обробки облікових даних

Використання засобів автоматизації дозволяє повністю вирішити проблему ведення обліку, в тому числі і розрахунків з податку на прибуток та складання звітності ТОВ «Мокавто». Різноманітні та деталізовані дані, що необхідні для прийняття управлінських рішень, підготовляються з мінімальними витратами часу. Автоматизація облікового процесу сприяє досягненню точності та оперативності інформації.

Таким чином, ключовим елементом автоматизованої системи обліку є облікове програмне забезпечення з визначеними користувачем параметрами. Для ведення бухгалтерського обліку, відповідно до Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), методичних рекомендацій із застосування реєстрів бухгалтерського обліку, облікової політики та інших нормативних і законодавчих документами, на ТОВ «Мокавто» використовується програмне забезпечення «1С Підприємство: 8.3».

ТОВ «Мокавто» використовує для функціонування «1С Підприємство 8.3» сервер баз даних – «MicrosoftSQLServer», що надає можливість одночасно працювати з базою декільком користувачам. Забезпечується спільний доступ та використання нормативно-довідкової інформації: зовнішніх організацій, структурних підрозділів, статей обліку, допустимої кореспонденції рахунків, номенклатури-цінника виробничих запасів; типових господарських операцій тощо.

Абсолютно всі господарські операції ТОВ «Мокавто» відображаються в книзі у вигляді хронологічно впорядкованого списку проведення. Під час перегляду бухгалтерських проведення за певним рахунком, за конкретний інтервал часу узагальнений реєстр інтерпретується в журнал бухгалтерських операцій за балансовим рахунком. Перелік рахунків, що використовується підприємством регламентується Планом рахунків активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій України. Суб'єктам господарювання надано право самостійно додавати субрахунки в Робочий план рахунків, проте на ТОВ «Мокавто» немає такої необхідності.

Усі господарські операції, що пов'язані з банком в «1С: Бухгалтерії»

оформляються документами, зібраними в меню «Банк».

Облік безготівкових коштів починається із встановлення відомостей про банківські рахунки підприємства в меню «Організація». Рахунки контрагентів створюються в закладці «Рахунки і договори» довідника «Контрагенти», що знаходиться в меню «Покупка» та «Продаж». Операції надходження та списання коштів реєструються під час проведення документів «Платіжне доручення вхідне» та «Платіжне доручення вихідне».

Оплата податку на прибуток здійснюється через клієнт – банк, де і формується платіжне доручення з оплати податку на прибуток. В своїй господарській діяльності ТОВ «Мокавто» використовує 4 клієнт – банки - АТ «Укргазбанк» (рис. 3.13), АТ «Укрсиббанк» (рис. 3.14), АТ «Сбербанк» (рис. 3.15), АТ КБ «Приватбанк» (рис. 3.16).

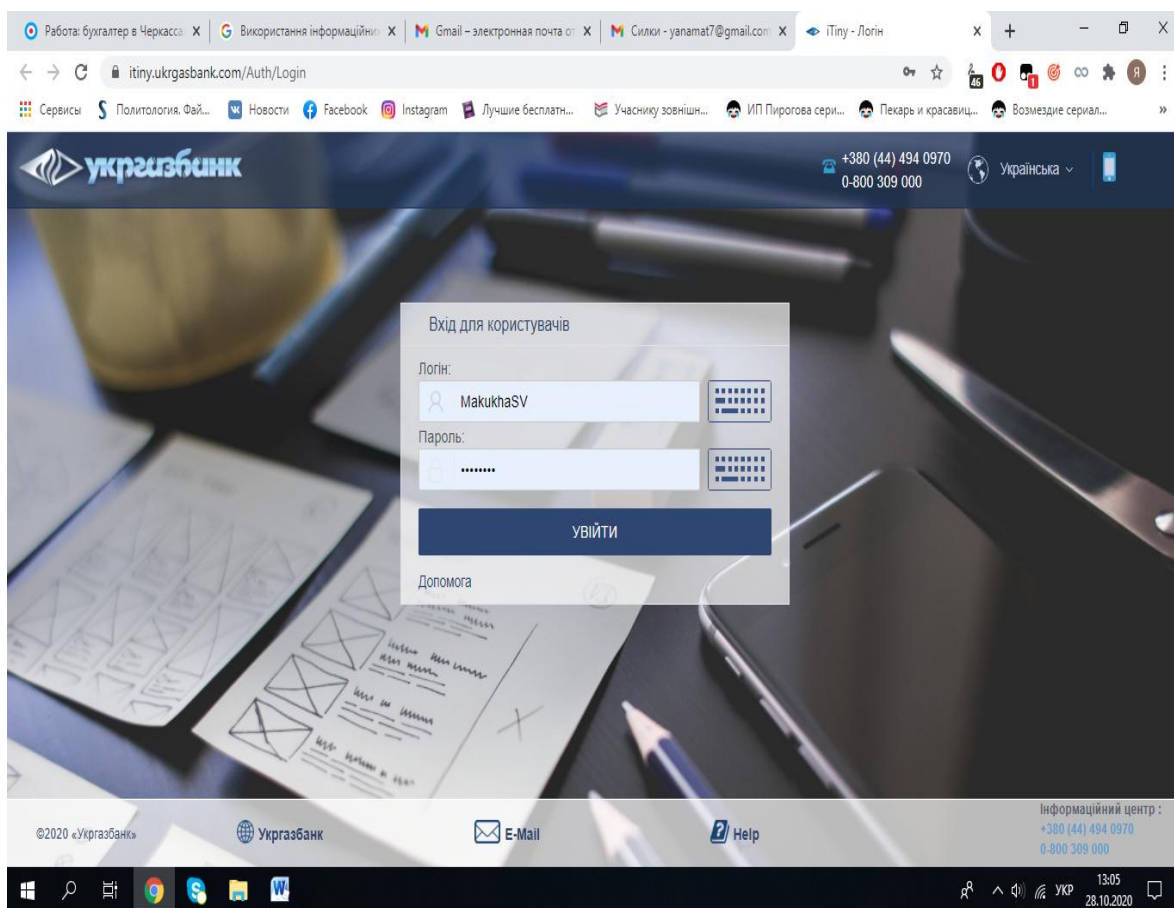
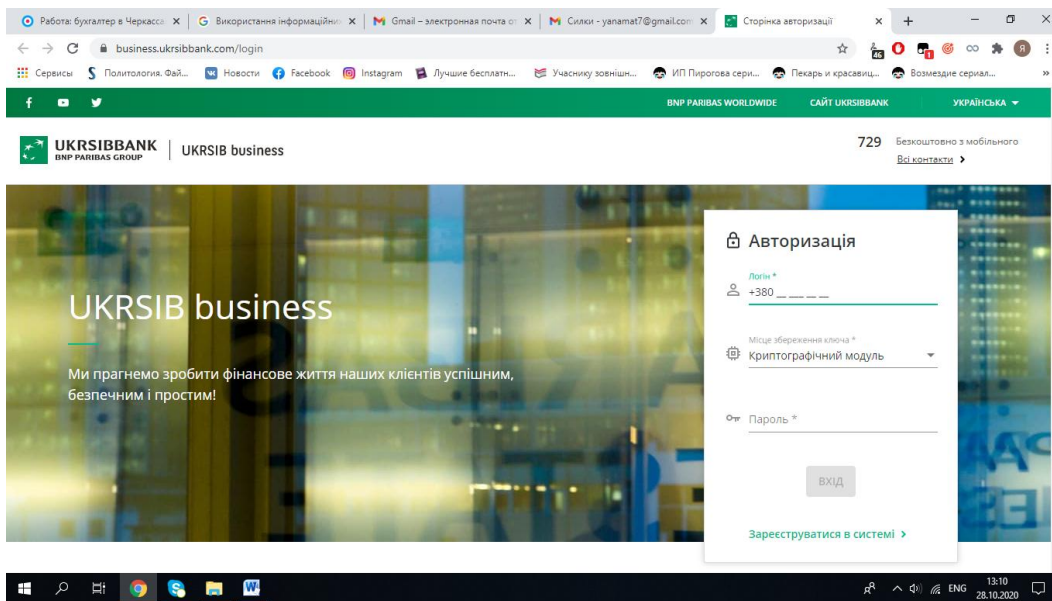

Рис. 3.13. Клієнт – банк АТ «Укргазбанк»

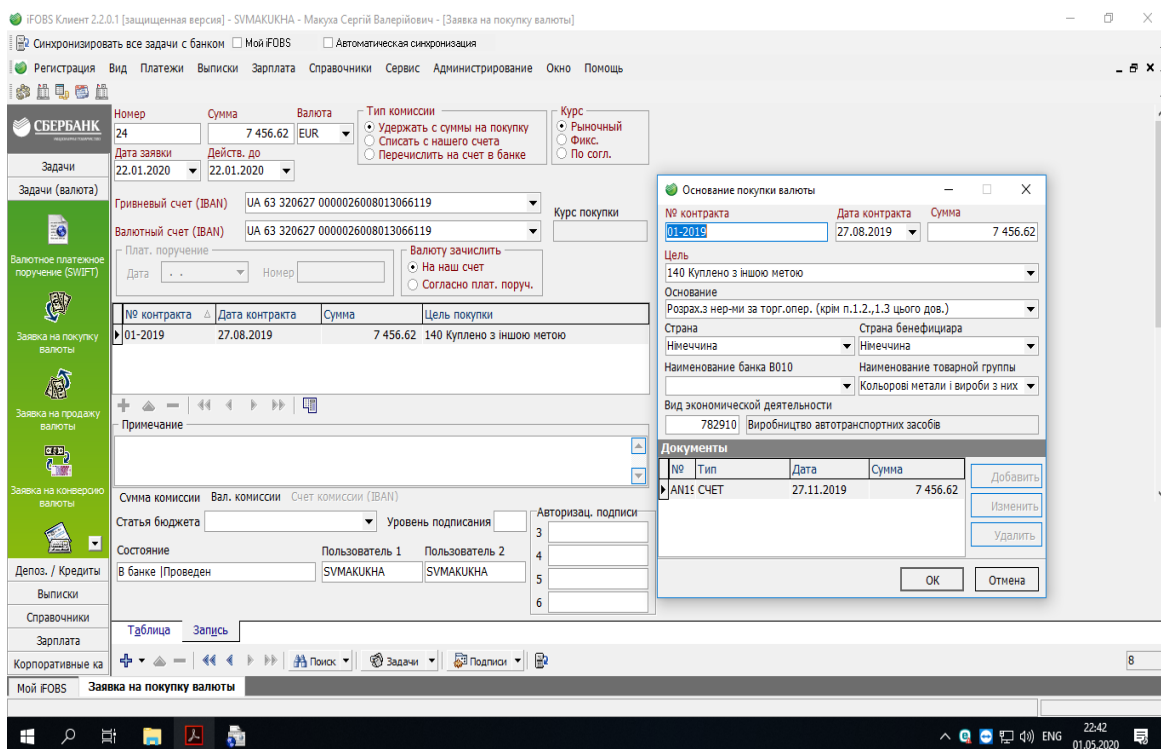
Клієнт – банк АТ «Укрсиббанк» має зарплатний проект, через клієнт –

банк проводять платежі по оренді авто та приміщення ,часткова заробітна плата підприємства.

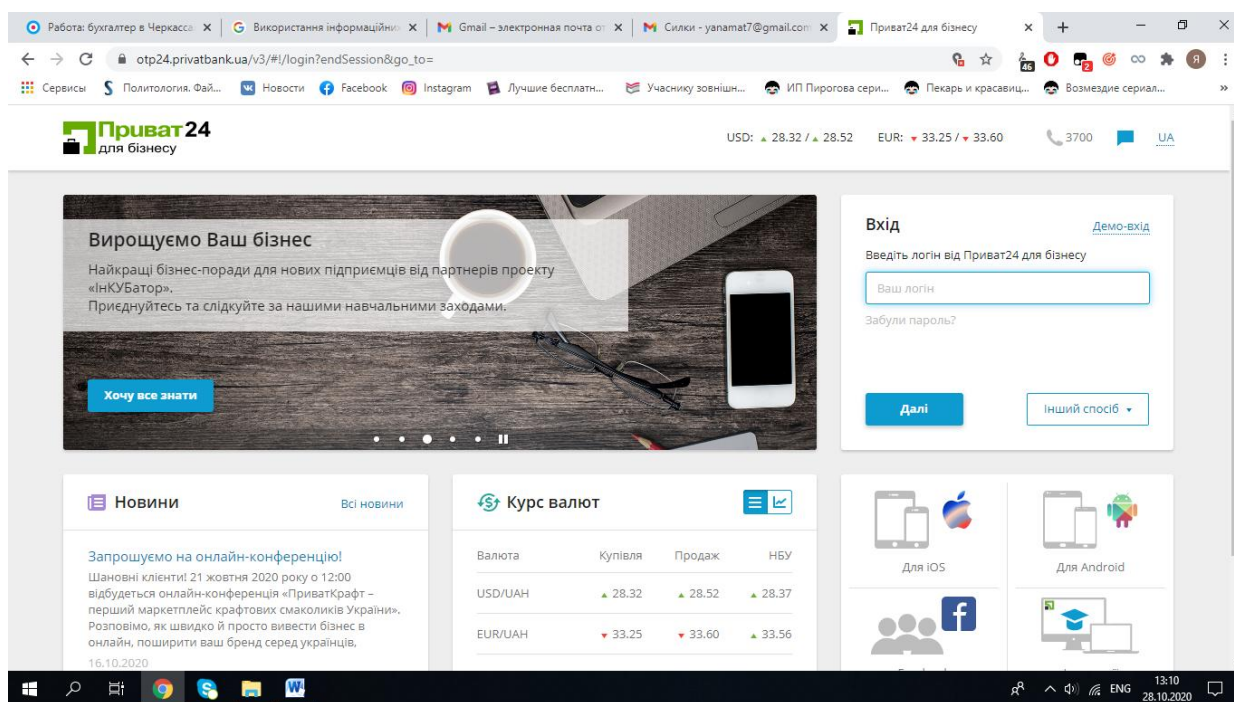
Рис. 3.14. Клієнт – банк АТ «Укрсиббанк»

Клієнт – банк АТ «Сбербанк» має також зарплатний проект, через банк проводиться основна заробітна плата та проводиться імпорт.

Рис. 3.15. Клієнт – банк АТ «Сбербанк»

Клієнт – банк АТ КБ «Приватбанк» має також зарплатний проект, проводять поточні оплати поставщикам, та через даний банк оформляються кредити.

Рис. 3.16. Клієнт – банк АТ КБ «Приватбанк»

Формування реєстрів бухгалтерського обліку, внутрішньої та зовнішньої звітності ТОВ «Мокавто» відбувається на наступному етапі, а саме:

- системні внутрішні звіти – оборотно-сальдова відомість, шахова відомість і т.д.;
- регламентовані звіти – фінансова, податкова та статистична звітність.

Основними етапами організації облікової роботи зі складання річної звітності є:

- інвентаризація;
- закриття облікових реєстрів;
- заповнення форм звітності.

Згідно зі ст. 10 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», підприємства повинні щорічно перед складанням річної звітності проводити інвентаризацію активів та зобов'язань для забезпечення

достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності [88]. Тобто інвентаризаційна комісія перевіряє документально підтверджену наявність, стан та оцінку активів і зобов'язань підприємства.

Варто зазначити, що в даний час жоден програмний продукт не забезпечений функціями самостійного визначення стану та якісних характеристик об'єкта, що підлягає інвентаризації.

Найбільш зручними у використанні для бухгалтерії ТОВ «Мокавто» є внутрішні системні звіти, які допомагають знайти ймовірні помилки та перевірити правильність ведення обліку. Даного роду звіти містять опрацьовану інформацію, відібрану за певними умовами.

Регламентовані звіти – це звіти, які підприємство складає для подання контролюючим органам, кредиторам тощо [43,с. 179]. Система автоматично та з мінімальним використанням зусиль формує – Баланс, Податкову декларацію (рис) та інші.

Після складання звітності використовується інтерактивна технологія роботи. Тобто передбачена можливість безпосередньо з балансу деталізувати ряд звітів, отримавши бухгалтерські записи, та після внесення змін знову повернутися до звітної форми та оновити показники.

На основі сформованої інформації у бухгалтерській звітності розпочинається аналіз та контроль даних, що в першу чергу необхідне для прийняття управлінських рішень.

Заключний етап передбачає формування архіву облікових даних. Інформація про залишки та обороти за певними рахунками узагальнюється та переноситься до спеціального набору із подальшим збереженням (рис. 3.17).

1С:Предприятие - Мокавто

Файл Друк Таблица Основная деятельность Банк и касса ОС и НМА Зарплата и кадры Проводки Отчеты Предприятие Сервис Окна Справка

Периодичность: Год Декларация о прибыли (за 2019 р.)

Очистить Настройка страниц Заполнить Настройка Расшировка Расширить поле бланка

Дата подписи: 28.10.2020 Организация: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПО...
 Единица измерения: в гривнях точность 0 Автоматический расчет

Параметры заполнения Декларация АВ ЭП ПН ТЦ ВП РІ ПЗ АМ ЦП Служб.данные

Відмітка про одержання (штамп контролюючого органу, до якого подається Податкова декларація з податку на прибуток підприємств)

ЗАТВЕРДЖЕНО
 Наказ Міністерства фінансів України
 20 жовтня 2015 року № 897
 (у редакції наказу Міністерства фінансів України
 від 28 квітня 2017 року № 467)

ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ з податку на прибуток підприємств

Звітна
 Звітна нова
 Уточнююча

Звітний (податковий) період 2019 року
 І квартал Півріччя Три квартали Рік
 Базовий звітний період квартал Базовий звітний період рік

Звітний (податковий) період, що уточнюється року
 І квартал Півріччя Три квартали Рік

Платник: ТОВ "МОКАВТО"
 (повне найменування платника податку згідно з реєстраційними документами)

Податковий номер або серія (за наявності) та номер паспорта! 38469836 Код виду економічної діяльності (КВЕД) 2 5 1 1

Податкова адреса Україна, 18008, ЧЕРКАСЬКА ОБЛ., М.ЧЕРКАСИ, 14 ГРУДНЯ, дом № 8
 Поштовий індекс 18008
 Телефон 0472647131
 Моб.тел.
 Факс
 E-mail

Повне найменування нерезидента Назва країни резиденції нерезидента (за Класифікацією країн світу, українською мовою)
 Місцезнаходження нерезидента Код країни резиденції (за Класифікацією країн світу)

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА ІНСПЕКЦІЯ У М.ЧЕРКАСАХ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДФС У ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ
 (найменування контролюючого органу, до якого подається Податкова декларація з податку на прибуток підприємств)

Особливі відмітки
 Податкова декларація платника податку на прибуток підприємств:

Дополнительные строки

Комментарий:

Регламентированная и фин... Год Декларация о прибу...

Рис. 3.17. Декларация з податку на прибуток ТОВ «Мокавто»

Основні переваги від використання комп'ютерної техніки з відповідним програмним забезпеченням полягають в наступному:

- 1) практично цілковито розв'язати проблеми точності й оперативності інформації;
- 2) виконанні складних математичних розрахунків, скороченні трудомісткості розрахунків;
- 3) забезпеченні необхідних умов для аналізу доходів;
- 4) можливості обробки і зберігання великої кількості однакових в структурному плані одиниць інформації;
- 5) можливості здійснення вибірки інформації з великої кількості даних;
- 6) зведенні до мінімуму помилок.

Отже, використання **сучасних** інформаційних технологій та впровадження комплексної автоматизованої системи управління підприємством дозволяє вирішити такі завдання, як створення системи оперативного обліку і контролю за всіма напрямками діяльності підприємства, а також формування інформаційної бази для прийняття рішень на всіх рівнях управління, тому майбутнє за сучасними інформаційними технологіями.

Висновки за розділом 3

Організація внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток ТОВ «Мокавто» здійснюється з метою уникнення або мінімізації штрафних санкцій, що можуть бути накладені на підприємство, збереження майна власника та забезпечення надання повної, правдивої та неупередженої інформації про стан розрахунків за податком на прибуток у звітності підприємства. Завданням організації внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток ТОВ «Мокавто» є створення відповідного організаційного, нормативно-правового, інформаційного та методичного забезпечення контролю. Весь контроль за веденням обліку та відображенням фінансової звітності покладено на директора та головного бухгалтера підприємства.

Вважаємо, що на ТОВ «Мокавто» внутрішній контроль розрахунків за податком на прибуток має здійснюватись постійно, а не лише перед складанням декларації з податку на прибуток. Лише за постійного здійснення попереднього, поточного та наступного контролю підприємство здатне убезпечити себе від податкового ризику. Тому на методичній стадії контролю доцільно здійснювати контроль правильності визначення бази оподаткування, визнання податкового зобов'язання з податку на прибуток, а також вчасного

перерахування належних до сплати сум податку на прибуток до бюджету.

Помилки, пов'язані з розрахунками за податком на прибуток на ТОВ «Мокавто» можуть виникнути на будь-якому етапі господарських взаємовідносин у вигляді: приховування виручки (доходів); некоректних операцій з активами підприємства; необґрунтованого збільшення витрат; маскування особистих доходів під витрати підприємства; підробки документів; заснування нових господарюючих структур з пільговими податковими режимами; використання банківських рахунків з порушенням встановлених правил.

В ТОВ «Мокавто» облік автоматизований за допомогою програми 1С: Підприємство 8.3 та програми М.Е.Дос. Автоматизована система бухгалтерського обліку ТОВ «Мокавто» оперативно відображає основні господарські процеси, які пов'язані з отриманням різних показників, що характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства.

Автоматизований обліковий процес на ТОВ «Мокавто» дозволяє підвищити точність, оперативність та достовірність облікової інформації. Інформаційний процес бухгалтерського обліку на підприємстві включає документування фактів господарської діяльності, систему групування первинних даних в облікових регістрах та формування фінансової і податкової звітності. Більшість документів складаються з використанням електронних засобів фіксації інформації на основі шаблонів. Унеможлиблюється повторне використання документа. Ймовірність втрати інформації рівна нулю за рахунок створення резервної копії бази даних. Особливо важливим моментом є можливість вивантаження електронної звітності та передачі за допомогою відповідного програмного забезпечення до контролюючих органів.

ВИСНОВКИ

Формування ринкової економіки потребує від підприємств України раціонального і економічно обґрунтованого підходу до планування своєї діяльності, до визначення стратегії фінансової і виробничої політики, аналізу й оцінки отриманих результатів. Прибуток є основним джерелом фінансування розвитку підприємства, удосконалення його матеріально-технічної бази, забезпечення всіх форм інвестування.

Формування прибутку підприємства відбувається в процесі його операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, передбачає управління доходами та витратами від даних видів діяльності, податковими платежами, операційним і фінансовим важелями, а також планування величини прибутку від різних сфер діяльності підприємства. **Управління розподілом і використанням прибутку підприємства повинно відповідати загальній стратегії розвитку підприємства, сприяючи підвищенню його ринкової вартості, формуванню необхідних і достатніх обсягів інвестиційних та фінансових ресурсів з урахуванням інтересів власників і працівників підприємства.**

Згідно з Податковим кодексом України податок на прибуток підприємств - це прямий податок, сплачуваний підприємствами з прибутку, одержаного від реалізації продукції (робіт, послуг), основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових ресурсів та матеріальних цінностей, а також із прибутку від орендних операцій, роялті та від позареалізаційних операцій.

Базою оподаткування є **прибуток підприємства**.

Базова (основна) ставка податку **на прибуток** становить 18 відсотків.

Згідно з П(С)БО 17 витрати (дохід) з податку на прибуток - це загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу.

З огляду на це основними завданнями обліку розрахунків з податку на прибуток підприємства є:

- 1) правильне визначення об'єкта оподаткування;
- 2) своєчасне нарахування та достовірне відображення в обліку і звітності розрахунків з податку на прибуток;
- 3) своєчасне подання декларації та сплата податку на прибуток в бюджет.

Основними завданнями контролю розрахунків з податку на прибуток підприємства є:

- 1) попередження та запобігання порушень в ході здійснення розрахункових операцій;
- 2) виявлення і мобілізація шляхів зниження втрат при оподаткуванні;
- 3) забезпечення достовірності та своєчасності відображення даних про податок на прибуток в обліку і звітності;
- 4) виявлення та оперативне усунення відхилень при сплаті податку;
- 5) виявлення та усунення помилок у системі обліку розрахунків за податком на прибуток;
- 6) виявлення осіб, винних у допущенні помилок в обліку, звітності та оподаткуванні прибутку підприємства.

На сьогоднішній день порядок нарахування податку на прибуток регулюється Податковим кодексом України, який був прийнятий у грудні 2010 року. З його прийняттям податок на прибуток зазнав революційних змін. Згідно статті 134 Податкового кодексу України нині об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за її межами.

Водночас суттєвими змінам, які відбулися в Податковому кодексі України з 23.05.2020 р. є:

1. Підвищено вартісний критерій річного доходу для застосування фінансових різниць. Тепер платник податку на прибуток має право не застосовувати фінансові різниці при визначені об'єкта оподаткування податком

на прибуток для платників податку у яких дохід за останній звітний період не перевищує 40 млн грн (до податкової реформи 20 млн грн) (пп. 134.1.1 ПКУ).

2. Доповнено перелік платників податку на прибуток:

- при виплаті доходів (прибутків) нерезиденту із джерелом їх походження з України визнаються: суб'єкти господарювання — юридичні особи, що обрали спрощену систему оподаткування; фізичні особи-підприємці, у тому числі такі, що обрали спрощену систему оподаткування, та фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність (п. 133.1 ПКУ);

- при отриманні прибутку від контрольованої іноземної компанії визнаються: суб'єкти господарювання — юридичні особи, що обрали спрощену систему оподаткування (п. 133.1 ПКУ);

- юридичні особи, що створенні відповідно до законодавства інших країн (іноземні компанії) та мають місце ефективного управління на території України (пп. 133.1.5 ПКУ).

3. Включено нові об'єкти оподаткування податком на прибуток:

- дохід, отриманий від азартних ігор з використанням гральних автоматів (пп. 134.1.6 ПКУ);

- скоригований прибуток контрольованої іноземної компанії (пп. 134.1.7. ПКУ) .

4. Внесено зміни у податковий облік основних засобів:

• для цілей податкового обліку вважається об'єкт основного засобу вартістю понад 20 000 грн., який буде вводиться в експлуатацію з 23.05.2020 року (пп. 14.1.138 ПКУ);

• Не нараховується амортизація за період невикористання (експлуатації) основних засобів у господарській діяльності у зв'язку з їх модернізацією, реконструкцією, добудовою, дообладнанням та консервацією (пп. 138.3.1 ПКУ);

• Додатково запроваджується прискорена амортизація основних засобів на період 2020-2030 рр, але з низкою критерій для застосування (п. 43 ПКУ).

5. Доповнено перелік податкових різниць.

ТОВ “Мокавто” є суб’єктом малого підприємництва та складає спрощену фінансову звітність за формами 1- м та 2 - м. У фінансовому обліку чистий прибуток досліджуваного підприємства визначається як різниця між виручкою та собівартістю продукції, скоригована на суму інших доходів і витрат. Сума прибутку для оподаткування визначається шляхом коригування фінансового результату, визначеного у фінансовій звітності відповідно до стандартів обліку на податкові різниці. Податкову декларацію з податку на прибуток подає щоквартально, декларація підписується директором та головним бухгалтером товариства у вигляді ЕЦП. ТОВ “Мокавто” не має збитків минулих періодів. До декларації подає додатки АМ, РІ.

В ТОВ «Мокавто» облік автоматизований за допомогою програми 1С: Підприємство 8.3 та програми М.Е.Дос. Автоматизована система бухгалтерського обліку ТОВ «Мокавто» оперативно відображає основні господарські процеси, які пов’язані з отриманням різних показників, що характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства.

Автоматизований обліковий процес на ТОВ «Мокавто» дозволяє підвищити точність, оперативність та достовірність облікової інформації. Інформаційний процес бухгалтерського обліку на підприємстві включає документування фактів господарської діяльності, систему групування первинних даних в облікових регістрах та формування фінансової і податкової звітності. Більшість документів складаються з використанням електронних засобів фіксації інформації на основі шаблонів. Унеможлиблюється повторне використання документа. Ймовірність втрати інформації рівна нулю за рахунок створення резервної копії бази даних. Особливо важливим моментом є можливість вивантаження електронної звітності та передачі за допомогою відповідного програмного забезпечення до контролюючих органів.

Організація внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток ТОВ «Мокавто» здійснюється з метою уникнення або мінімізації штрафних санкцій, що можуть бути накладені на підприємство, збереження майна власника та забезпечення надання повної, правдивої та неупередженої

інформації про стан розрахунків за податком на прибуток у звітності підприємства. Завданням організації внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток ТОВ «Мокавто» є створення відповідного організаційного, нормативно-правового, інформаційного та методичного забезпечення контролю. Весь контроль за веденням обліку та відображенням фінансової звітності покладено на директора та головного бухгалтера підприємства.

Вважаємо, що на ТОВ «Мокавто» внутрішній контроль розрахунків за податком на прибуток має здійснюватись постійно, а не лише перед складанням декларації з податку на прибуток. Лише за постійного здійснення попереднього, поточного та наступного контролю підприємство здатне убезпечити себе від податкового ризику. Тому на методичній стадії контролю доцільно здійснювати контроль правильності визначення бази оподаткування, визнання податкового зобов'язання з податку на прибуток, а також вчасного перерахування належних до сплати сум податку на прибуток до бюджету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеєнко Л.М. Економічний тлумачний словник: власність, приватизація, ринок цінних паперів / Л.М. Алексеєнко, В.М. Олексієнко. – Тернопіль: Астон, 2003. – 672 с.
2. Алексеєва А.В. Звітність підприємств: навч. посіб. / А.В. Алексеєва, А.П. Шаповалова, Г.В.Уманців, О.Г. Веренич. – К.: КНТЕУ, 2015. – 323 с.
3. Андреев В. Д. Система внутрихозяйственного контроля: основные понятия. // Аудиторские ведомости. – 2010. – № 2. – С. 35-41.
4. Андріяш А.С. Особливості управління прибутком підприємства / А.С. Андріяш, А.Ю. Моголова // Молодий вчений. – 2014. – № 6(09). – С. 68-70.
5. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки: навч. посібник / П.Й. Атамас. – К.: ЦУЛ, 2010. – 392 с.
6. Бабіч В.В. Удосконалення обліку формування, розподілу й використання прибутку / В.В. Бабіч, А.М. Поддєрьогін // Фінанси України. – 2012. – № 2. – С. 103-110.
7. Безверхий К. В. Інформаційний комплекс облікової системи та звітність в Україні: монографія / К. В. Безверхий, Т. В. Бочуля. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 184 с.
8. Бенько М.М. Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку : монографія / М.М. Бенько. – К.: КНТЕУ, 2016 . – 336 с.
9. Біла О.Г. Фінанси підприємств : навч. посібник / О.Г. Біла. – Львів: Магнолія, 2009. – 383 с.
10. Богданович И. С., Соболева О. А. Место внутреннего контроля в системе управления предприятием и форма его организации. // Вестник ПсковГУ. Серия «Экономические и технические науки». – 2014. – № 5. – С. 66 - 76.

11. Боримська К.П. Робочий план рахунків у системі облікової політики підприємства: принципи та підходи до формування / К.П. Боримська. – Режим доступу: <http://www.stattio№li№e.org.ua/eko№om/60/7963-robochij-pla№-rahu№kiv-u-sistemi-oblikovo%D1%97-politiki-pidpriyemstva-pri№cipi-ta-pidxodi-do-formuva№№ya.html>.
12. Бурцев В. В. Основные направления совершенствования внутреннего контроля в организации. // Аудиторские ведомости. – 2012. – № 10. – С.42-47.
13. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: підручник / Ф.Ф. Бутинець, О.П. Войналович, І.Л. Томашевська; за ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: Рута, 2016. – 528 с.
14. Бутинець Т.А. Розвиток науки господарського контролю: проблеми теорії, методології та практики: монографія / Бутинець Т.А. – Житомир : ЖДТУ, 2011. – 772 с.
15. Бухгалтерський облік і аудит: термінологічний українсько-російсько-англійський словник: навч. посібник / [Ю. А. Верига, В. Л. Іщенко, Т. В. Гладких та ін.]. – К.: ЦУЛ, 2012. – 292 с.
16. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством / [Ю.А. Верига, О.В. Карпенко, та ін.]; наук. керів. О.М. Губачова. – Полтава, 2010. – 351 с.
17. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: навч. практич. посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.І. Кисла. – К.: ЦУЛ, 2010. – 536 с.
18. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік: навч. посіб. / Є.Ю. Шара, О.О. Бідюк, І.Є. Соколовська-Гонтаренко. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 424 с.
19. Верига Ю. А. Автоматизація складання звітності: навч.-метод. посібник / Ю. А. Верига, О. В. Клименко, І. Ю. Кравченко. – Полтава : ПУЕТ, 2014. – 198 с.
20. Верига Ю. А. План рахунків бухгалтерського обліку: навч. посібник / Ю.А. Верига, Г.І. Зима, Н.О. Кулявець – К.: ЦУЛ, 2010. – 176 с.

21. Верига Ю. А. Словник нормативних термінів з фінансового контролю / Ю.А. Верига, Г.О. Соболь. – К.: ЦУЛ, 2014. – 168 с.
22. Верига Ю.А. Звітність підприємств: навч. посіб. / Ю.А. Верига, З.М. Левченко, І.Д. Ватуля. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 776 с.
23. Верига Ю. А. Бухгалтерський облік: нормативно-правові документи. Коментар: навч. посібник / Ю.А. Верига, Г.І. Зима. – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 416 с.
24. Вовна Н.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: теоретична інтерпретація / Н.І. Вовна // Економіка: проблеми теорії і практики. – 2010. – Випуск 262. – С. 2365-2372.
25. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (із змінами та доповненнями). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.
26. Гуцаленко Л.В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 496 с.
27. Деньга С. М. Організація обліку: навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу / С. М. Деньга. – Полтава: ПУЕТ, 2014. – 266 с.
28. Деньга С.М. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни студентами спеціальності 7.03050901 «Облік і аудит» за КМСОНП ПУЕТ / С.М. Деньга. – Полтава: ПУЕТ, 2013. – 136 с.
29. Деркач О.В. Проблеми аналізу фінансового стану підприємств [Електронний ресурс] / О.В. Деркач, О.П. Кавтиш // Ефективна економіка. – 2013. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2013>.
30. Дроб'язко С.І. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу: навч. посібник / С. І. Дроб'язко, Т.М. Козир, С.Б. Холод. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.

31. Економічна енциклопедія Т. 3. «П» (поручництво) – Я (японський центр продуктивності) / Редкол.: Б.Д. Гаврилишин, С.В. Мочерний (відп. ред.), О.А. Устенко (заст. відп. ред.) та ін. – Тернопіль : ВЦ «Академія» ТАНГ, 2002. – 952 с.
32. Економічна теорія : навч. посібник / За ред. В.О. Білика, П.Т. Саблука; 4-е вид., перероб. та доп. – К.: ННЦ ІАЕ, 2004. – 560 с.
33. Економічний словник-довідник / За ред. С.В. Мочерного. – К.: Феміна, 1995. – 368 с.
34. Економічний аналіз: навч. посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток; / за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченко. – К.: КНЕУ, 2014. – 540 с.
35. Энциклопедия финансового менеджмента: сокр. пер. с англ./ Ред. кол.: А.М. Емельянов, В.В. Воронов, В.И. Кушлин и др. – 5-е изд. – М.: РАГС: ОАО «Изд-во «Экономика», 1998. – 823 с.
36. Загородній А.Г. Фінансовий словник. – 4-те вид., випр. та доп. / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – К.: Т-во «Знання», 2002. – 566 с.
37. Звітність підприємства: підручник / М.І. Бондар, Ю.А. Верига, М.М. Орищенко та ін. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 570 с.
38. Зигрій О.В. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі показників звітності: розрахунковий підхід / О.В. Зигрій // Інноваційна економіка. – 2014. – № 3(52). – С. 243-249.
39. Івахненко С.П. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: потенційні переваги і реальні проблеми / С.П. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 2. – С. 56-62.
40. Івченко Л.В. Вплив методів нарахування амортизації на фінансовий результат підприємства / Л.В. Івченко, Т.Ю. Береговенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2015. – Випуск 15. – Частина 1. – С. 141-145.

41. Ільчук М.М. Підприємницька діяльність та агробізнес / За ред. М.М. Ільчука, Т.Д. Іщенко. – К. : Вища освіта, 2006. – 543 с.
42. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
43. Карпенко С.Г. Інформаційні системи і технології / С.Г. Карпенко, В.В. Попов. – К.: МАУП. – 2006. – 192 с.
44. Квасовський О.Р. Теоретична концептуалізація конкурентоспроможності підприємства / О.Р. Квасовський, Е.Т. Карапетян // Інноваційна економіка. – 2012. – № 7(33). – С. 97-104.
45. Керанчук Т.Л. Концепція вартісно-орієнтованого управління підприємством та можливості її адаптації в Україні / Т.Л. Керанчук // Фінанси України. – 2011. – № 7. – С. 104-114.
46. Керування документаційними процесами: ДСТУ 4423-1:2005. Основні положення ISO 15489-1:2001, MOD. – [Чинний від 2007-04-01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2007. – 72 с.
47. Копчинська К.О. Етапи реформування податку на прибуток підприємств в Україні / К. О. Копчинська // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2015. – Випуск 14. Частина 3. – 127 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_14/115.pdf.
48. Корінько М.Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, організація: монографія / М.Д. Корінько. – К.: ДП “Інформ.-аналіт. агенство”, 2014. – 395 с.
49. Костецький В.В. Напрями побудови системи управління фінансовими ризиками на підприємстві / В.В. Костецький, А.М. Бутов // Український журнал прикладної економіки. – 2016. – Том 1. – №3. – С. 40-44.

50. Костецький В.В. Сутнісно-теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення діяльності підприємства / В.В. Костецький // Галицький економічний вісник. – 2010. – №4 (29). – С. 135-145.
51. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 392 с.
52. Кришталева Т.И. Концепция развития внутреннего и внешнего контроля расчетов с бюджетом и их информационного обеспечения: автореф. дис. на соис. науч. степ. доктора эконом. наук: спец. 08.00.12 “Бухгалтерский учет, статистика” / Таисия Ивановна Кришталева. – М., 2011. – 41 с.
53. Лівощко Т.В Аналіз методів планування прибутку на промислових підприємствах / Т.В Лівощко, А.О. Книрик // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – №6. – С. 159-167.
54. Лойко В.В. Шляхи збільшення обсягу прибутку та підвищення дієвості управління прибутком промислового підприємства в сучасних умовах господарювання / В.В. Лойко, Є.С. Несенюк // Международный научный журнал. – 2015. – № 7. – С. 68-71.
55. Мадзігон В. Шляхи підвищення ефективності підприємницької діяльності підприємства / В. Мадзігон // Молодь і ринок. – 2011. – № 3(74). – С. 21-25.
56. Макарова М. В. Інформаційні і мережні технології: оцінка продуктивності на макрорівні / М. В. Макарова // Економіка та держава. – 2006. – № 10. – С. 56-60.
57. Маліновська К.О. Механізм обчислення податку на прибуток у контексті врахування податкових різниць / К.О. Маліновська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – 2013. – Випуск 24. – С. 281-285.
58. Машлій Г. Фінансові результати діяльності підприємств в Україні: аналіз сучасного стану та напрями вдосконалення управління / Г. Машлій, О. Мосій// Соціально-економічні проблеми і держава. – 2015. – Вип. 2 (13). – С. 261- 267.

59. Мельник П.В. Податкова система : навч. посібник / П.В. Мельник ; [за заг. ред. П.В. Мельника, В.Л. Андрущенко, І.А. Прокопенко, Ю.В. Панура, О.С. Іванишина, Т.В. Турчак, Т.В. Смірнова, Ю.І. Турянського та ін.]. – К.: Кондор, 2014. – 698 с.
60. Мельник З.Ю. Викривлення інформації у звітності: помилки та фальсифікація / З.Ю. Мельник // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Випуск 10. Частина 3. – 2015. – С. 190-194.
61. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Мінфіну України № 433 від 28.03.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://golovbukh.ua/regulation/1521/8199/8200/461791>.
62. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України № 635 від 27.06.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buhgalter911.com/Res/Zako№i/MetodRek/metod_uchet_polit.aspx.
63. Михайленко В. Внутренний контроль и его место в обеспечении экономической безопасности. // Контроль. – 2011. – № 9–10. – С. 68-78.
64. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
65. Мірошниченко О.Ю. Механізм управління прибутком вітчизняних підприємств / О.Ю. Мірошниченко, Ю.В. Корконос // Бізнес-Інформ. – 2014. – № 5. – С. 280-285.
66. МСФЗ в Україні, П(С)БО та МСФЗ, трансформація, звітність, податок на прибуток. – К.: Медиа-Про, 2016. – 64 с.
67. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, із змінами та доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
68. Облік за міжнародними стандартами : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною

системою організації навчального процесу / С.І. Мельник, М.О. Любимов. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2015. – Режим доступу: локальна мережа ПУЕТ.

69. Орехова А.І. Економічна сутність категорії прибуток / А.І. Орехова, А.І. Костюченко // Інноваційна економіка. – 2013. – № 7(45). – С. 313-316.

70. Орлова О. Е. Внутренний контроль: организационный аспект. // Актуальные вопросы бухгалтерского учета и налогообложения. – 2012. – № 21. – С. 56-60.

71. Осмятченко В. О. Бухгалтерський облік в умовах застосування інформаційних технологій : монографія / В. О. Осмятченко. – К.: КНЕУ, 2010. – 263 с.

72. Осовська Г.В. Економічний словник / Г.В. Осовська, О.О. Юшкевич, Й.С. Завадський. – К.: Кондор, 2007. – 358 с.

73. Пасько Т.О. Історичні етапи оподаткування прибутку підприємств в Україні / Т.О. Пасько, Д.В. Веремчук. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dspace.uabs.edu.ua/biteam.pdf>.

74. Пігуль Н.Г. Управління прибутком підприємства / Н.Г. Пігуль // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. – Суми : Вид-во Укр. акад. банків. справи НБУ. – 2010. – № 28. – С. 125-132.

75. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ міністерства фінансів України № 291 від 30 листопада 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakona.ua>.

76. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

77. Податок на прибуток: Вплив податкової реформи 2020 / Ю. О. Ночовна, Я. Ю. Матюша // Збірник наукових статей магістрів. – Полтава: ПУЕТ, 2020. – подано до друку.

78. Подольська В.О. Аналіз господарської діяльності: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни студентами напряму 6.030509 «Облік і аудит» за КМСОНП ПУЕТ / В.О. Подольська, М.М. Орищенко, Ю.О. Ночовна. – Полтава: ПУЕТ, 2015. – 450 с.

79. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Постанова Правління Національного банку України № 148 від 29.12.2017 р.. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>.

80. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України № 88 від 24.05.1995 р.. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.

81. Положення про організацію персоніфікованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.1998 № 794. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/794-98>

82. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід": Наказ Міністерства фінансів України № 290 від 29.11.1999р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

83. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України №318 від 31.12.1999 р.. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG4248.html.

84. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток": Наказ Міністерства фінансів № 353 України від 28.12.2000 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0047-01>.

85. Предборський В.А. Економічна теорія: підручник / В.А. Предборський, Б.Б. Гарін, В.Д. Кухаренко ; за ред. В.А. Предборського. – К.: Кондор, 2007. – 492 с.

86. Примітки до річної фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України № 302 від 29.11.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00>.

87. Про акціонерні товариства: Закон України № 514-І від 17.09.2008 р., із змінами та доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.

88. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999р., із змінами та доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

89. Про господарські товариства: Закон України № 1576-XII від 19.09.91 р., із змінами та доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.

90. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України № 851-IV від 22.05.2003 р., із змінами та доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.

91. Про затвердження порядку подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України № 419 від 28.02.2000 р., із змінами та доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.liga.net/>.

92. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємства: Наказ Міністерства фінансів України № 897 від 20.10.2015 р., із змінами та доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15#Text>

93. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України №2664-III від 12.07.2001р., із змінами та доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

94. Прокопенко І.Ф. Методика і методологія економічного аналізу / І.Ф. Прокопенко, В.І. Ганін. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 430 с.
95. Рябенков О.В. Напрями удосконалення політики управління фінансовими результатами промислового підприємства / О. В. Рябенков // Механізм регулювання економіки. – 2012. – № 1. – С. 196-203.
96. Свірідова С.С. Оцінка факторів впливу на рентабельність підприємства / С.С. Свірідова, О.О. Пожар // Молодий вчений. – 2014. – № 11(14). – С. 93-96.
97. Словник термінів і понять, що вживаються у чинних нормативно-правових актах України / Упор. : Богачова О.В., Винокуров, К.С., Крусь Ю.І. Відпов. ред. Сіренко В.Ф., Станік С.Р. – К.: «Оріяни», 1999. – 502 с.
98. Стефанів І.Ф. Напрямки удосконалення фінансової політики підприємств / І.Ф. Стефанів // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 13. – Т. 1. – С. 542-547.
99. Сторожук О.В. Податок на прибуток підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід / О.В. Сторожук, Ю.В. Панура // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2013. – № 3(62). – С. 191-196.
100. Ткаченко Є.Ю. Сучасні підходи до управління прибутком промислового підприємства / Є.Ю. Ткаченко // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2011. – № 47. – С. 270-276.
101. Тютюнник В. Факторний аналіз прибутку / В. Тютюнник // Справочник економіста. – 2010. – № 10. – С. 35-42.
102. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств : навч. посібник / О.С. Філімоненков. – К.: Кондор, 2007. – 400 с.
103. Хмелев С. А. Создание службы внутреннего контроля в системе экономической безопасности предприятия. // Вектор науки ТГУ. – 2011. – № 1. – С. 285-288.

104. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

105. Шаховалова Є.О. Управління прибутком: теоретичний аспект / Є.О. Шаховалова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2013. – № 2. – Т. 3. – С. 216-222.

106. Шевчук С.В. Теоретичні аспекти класифікації прибутку / С.В. Шевчук // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – 2010. – № 4(54). – С. 201-203.

107. KPMG. Corporate tax rates table [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://home.kpmg.com/xx/en/home/services/tax/tax-tools-andresources/tax-ratesonline/corporate-tax-rates-table.html>.

